

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4294

[Total No. of Pages : 3

[5359]-1
M.Com. (Part - I) (Semester - I)
MANAGEMENT ACCOUNTING
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) Define Management Accounting'. State and explain functions and scope of management accounting. **[20]**

OR

- a) What do you mean by Responsibility Accounting? Explain various Responsibility Centers. **[10]**
- b) Distinguish between Comparative Statement& Common Size Financial Statement. **[10]**

Q2) The following are the summarized Balance Sheets of Ulhas Limited, Pune.

Liabilities	31.03.2016 Amount Rs	31.03.2017 Amount Rs	Assets	31.03.2016 Amount Rs	31.03.2017 Amount Rs
Eq. Share Capital	3,00,000	4,00,000	Goodwill	1,15,000	90,000
7% Pref. Capital	1,50,000	1,00,000	Land & Building	2,00,000	1,70,000
Capital Reserve	40,000	55,000	Plant	80,000	2,00,000
Profit & Loss A/c	30,000	63,000	Stock	77,000	1,09,000
Proposed Dividend	42,000	50,000	S. Debtors	1,60,000	2,00,000
S Creditors	55,000	83,000	Bills Receivable	20,000	30,000
Bills Payable	20,000	16,000	Cash & Bank	21,000	18,000
Provision for Taxation	40,000	50,000	Discount on Issue of 7% Pref. Shares	4,000	
Total	6,77,000	8,17,000		6,77,000	8,17,000

P.T.O.

Additional Information :-

- a) Income tax paid during the year amounted to Rs.35,000/-
- b) Depreciate Building and Machinery at 10% p.a.
- c) During the year, a piece of land was sold at a profit of Rs.15,000/- which was credited to Capital Reserve Account.
- d) Interim Dividend paid amounted to Rs.20,000/-
- e) There was a claim against company for workmen compensation of Rs. 27,000/- which was settled for Rs. 15,000/-
- f) During the year 7% Pref. Shares were redeemed at 10% premium.

Prepare Schedule of Changes in Working Capital & Statement of Sources and Application of Fund with necessary workings. **[20]**

Q3) Prepare a Balance Sheet from the particulars furnished hereunder. **[20]**

Stock Velocity	6
Gross Profit Ratio	20%
Net Worth Turnover Ratio	2
Fixed Assets Turnover Ratio	4
Debt Collection Period	2 months
Creditor's payment period	73 days
Gross Profit	Rs. 2,70,000/-
Reserve & Surplus	50% of Capital
Excess of Closing Stock over Opening Stock	Rs. 22,500/-

Difference in Balance Sheet represents Bank Balance

The entire Sales and Purchases are made on Credit basis.

OR

What do you mean by Working Capital? Which factors has taken into account while determining the quantum of working capital of a medium scale manufacturing industry. **[20]**

Q4) The Cost Sheet of M/s Swastik Industries Limited producing 30,000 units during the year 2016-17 provides following information.

Raw Material Rs. 120/- Per Unit. Direct Wages Rs. 60/- Per Unit.

Direct Overheads Rs. 40/- Per Unit. Sales Rs. 250/- Per Unit.

Following further information is available -

- a) Raw Materials are expected to remain in stock for an average period of two months before issued to production.
- b) Each unit of production will be in process for one month. (Stage of completion - Raw Material - 100% and Labour and Overheads - 50% respectively),
- c) Finished goods are to be in the warehouse for two months before sent to customers.
- d) 20% sales are on cash basis.
- e) Customers are allowed credit of 73 days where as credit allowed by suppliers of material is one and half months.
- f) Lag in payment of wages and overheads are one month.
- g) Estimated cash balance amounted to Rs. 3,00,000-

Calculate the amount of working capital required by the company for the year 2017-18 if board of directors expected 20% increase in production and sales after adding 10% for contingencies. Sales and Production follow a consistent pattern. A year consists of 365 days. **[20]**

OR

What do you mean by Analysis of Financial Statements? Explain various tools and techniques used for such analysis. **[20]**

Q5) Write Short Notes (Any 2). **[20]**

- a) Importance of Responsibility Accounting.
- b) Limitations of Management Accounting.
- c) Distinguish between Funds Flow Statement and Cash Flow Statement.
- d) Tools and techniques of Management Accounting.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4299

[Total No. of Pages : 6

[5359]-10
M.Com. (Semester - I)
BUSINESS ADMINISTRATION
Financial Management (Group - D)
(2008 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) What is Financial Statements? State the utilities and limitations of Financial Statements.

OR

Define the term working capital. Describe the factors affecting working capital requirements.

Q2) What is Capital Budgeting? Explain various types of Capital Investment Decisions.

OR

Define the term Financial Management. Explain various Goals Financial Management.

- Q3)** a) Write a detail note on Trends in Indian Financial System.
b) Explain the Capital Expenditure Decisions.

OR

What is Inventory? Discuss the role of Inventory Management.

P.T.O.

Q4) From the following Balance sheet of Mafatlal Mills Limited, Mumbai calculate the following ratios.

- a) Current Assets to Fixed Assets Ratio
- b) Absolute Ratio.
- c) Debt to Equity Ratio.
- d) Liquid Ratio.
- e) Current Ratio.

Balance Sheet as on 31-03-2016

Liabilities	Amt. Rs.	Assets	Amt. Rs.
Equity share capital	10,00,000	Goodwill	5,00,000
6% preference share Capital	5,00,000	Plant & Machinery	6,00,000
General Reserve	1,00,000	Land & Building	7,00,000
Profit and loss Account	4,00,000	Furniture	1,00,000
Provision for Taxation	1,76,000	Inventories	6,00,000
Bills Payable	1,24,000	Bills Receivables	30,000
Bank overdraft	20,000	Sundry Debtors	1,50,000
Sundry creditors	80,000	Bank	2,00,000
12% Debentures	5,00,000	Investment (short term)	20,000
Total	29,00,000	Total	29,00,000

OR

From the following information, prepare Balance sheet of Vadant Limited, Pune as on 31st March 2016, with as many details as possible.

- i) Current Ratio - 2.5 : 1
- ii) Liquid Ratio - 1.5 : 1
- iii) Working Capital - Rs. 60,000
- iv) Reserves and Surplus - Rs. 40,000
- v) Bank Overdraft - Rs. 10,000
- vi) Fixed Assets to proprietor's funds - 0.75
- vii) There are no Long Term Liabilities of Fictitious Assets.

Q5) Write short notes (any two):

- a) Significance of Ratios.
- b) Fund Flow Analysis.
- c) Goals of Receivables Management.
- d) Credit Policy.

Total No. of Questions : 5]

P4299

[5359]-10
M.Com. (Semester - I)
BUSINESS ADMINISTRATION
Financial Management (Group - D)
(2008 Pattern) (Special Paper - II)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) गणकयंत्राचा उपयोग करण्यास परवानगी आहे.
4) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पाहणे.

प्रश्न 1) वित्तीय विवरण पत्रक म्हणजे काय? वित्तीय विवरण पत्रकांची उपयोगिता आणि मर्यादा विशद करा.

किंवा

खेळते भांडवल या संज्ञेची व्याख्या लिहा. खेळत्या भांडवलाच्या गरजेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) भांडवली अंदाजपत्रक म्हणजे काय? भांडवली गुंतवणूक निर्णयासंबंधीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

वित्तीय व्यवस्थापन या संज्ञेची व्याख्या लिहा. वित्तीय व्यवस्थापनाची विविध ध्येये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) भारतीय वित्तीय व्यवस्थेमधील प्रवाह यावर विस्तृत टिप लिहा.

ब) भांडवली खर्च निर्णय स्पष्ट करा.

किंवा

मालसाठा म्हणजे काय? मालसाठा व्यवस्थापनाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) मफतलाल मिलस मर्यादित, मुंबई या कंपनीच्या ताळेबंदाच्या आधारे खालील गुणोत्तर काढा.

- अ) चालू मालमत्ता - स्थिर मालमत्ता गुणोत्तर
- ब) पूर्ण गुणोत्तर
- क) ऋण - स्वनिधी गुणोत्तर
- ड) तरलता गुणोत्तर
- इ) चालू गुणोत्तर

ताळेबंद (31-03-2016)

देयता	रूपये	जिंदगी	रूपये
सामान्य हक्क भागभांडवल	10,00,000	नावलौकिक	5,00,000
6% अग्रहक्क भाग	5,00,000	यंत्रसामग्री	6,00,000
भांडवल		जमीन व इमारत	7,00,000
राखीव निधी	1,00,000	फर्निचर	1,00,000
नफा- तोटा खाते	4,00,000	मालसाठा	6,00,000
कर तरतूद	1,76,000	हुंडी घेणी	30,000
हुंडी देणी	1,24,000	ऋणको	1,50,000
बँक अधिकर्ष	20,000	बँक	2,00,000
धनको	80,000	गुंतवणूक	20,000
12% कर्जरोखे	5,00,000	(अल्पकालीन)	
एकूण	29,00,000	एकूण	29,00,000

किंवा

खालील माहितीच्या आधारे वेदांत मर्यादित, पुणे या कंपनीचे 31 मार्च, 2016 अखेरचे विस्तृत ताळेबंद तयार करा.

- i) चालू गुणोत्तर - 2.5 : 1
- ii) तरलता गुणोत्तर - 1.5 : 1
- iii) खेळते भांडवल - रू. 60,000
- iv) राखीव आणि शिल्लक निधी - रू. 40,000
- v) बँक अधिकर्ष - रू. 10,000
- vi) स्थिर मालमत्ता - स्वमालक निधी प्रमाण - 0.75
- vii) दीर्घकालीन देयता किंवा काल्पनिक मालमत्ता कंपनीमध्ये नाही.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) गुणोत्तराचे महत्व
- ब) वित्त प्रवाह विश्लेषण
- क) येणी व्यवस्थापनाचे ध्येये
- ड) पत धोरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4300

[Total No. of Pages : 4

[5359]-15
M.Com. (Semester - I)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Legal Framework of Banking (Group - G)
(2008 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Banking and Banking Company. Explain the Business of Banking Company as given in Banking Regulation Act, 1949. **[20]**

OR

Explain the provisions of restrictions on business of banking companies under the Banking regulation Act, 1949.

Q2) What do you mean by Noting and Protest? Explain the provisions related to protest under Negotiable Instruments Act, 1881. **[20]**

OR

Explain the provisions of dishonor of Negotiable Instruments. Discuss the Penalties in case of dishonor of certain cheques due to insufficiency of funds in the account.

Q3) Explain the provisions of Management and Business of RBI as per Reserve Bank of India Act, 1934. **[20]**

OR

Discuss the provisions of Central Banking Functions as per Reserve Bank of India Act, 1934.

P.T.O.

Q4) Define the following under Securitization Act, 2002.

[20]

- a) Bank.
- b) Borrower.
- c) Financial asset.
- d) Qualified Institutional Buyer.
- e) Secured Creditor.

OR

Define the following under Foreign Exchange Management Act, 1999.

- a) Authorized Person.
- b) Capital Account Transaction.
- c) Currency.
- d) Person.
- e) Service.

Q5) Write short note (any two):

[20]

- a) Central Registry.
- b) Penalties under Foreign Exchange Management Act, 1999.
- c) Dealing in Foreign Exchange.
- d) Enforcement Directorate.

Total No. of Questions : 5]

P4300

[5359]-15

M.Com. (Semester - I)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Legal Framework of Banking (Group - G)

(2008 Pattern) (Special Paper - I)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बँकींग आणि बँकींग कंपनीची व्याख्या द्या. बँकींग नियमन कायदा, 1949 नुसार बँकींग कंपनीचा व्यवसाय स्पष्ट करा. [20]

किंवा

बँकींग नियमन कायदा, 1949 मधील बँकींग कंपनीच्या व्यवसायावर निर्बंध घालण्यासंबंधी तरतुदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) नोंद आणि निषेध म्हणजे काय? चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, 1881 मधील निषेधा संबंधी तरतुदी स्पष्ट करा. [20]

किंवा

चलनक्षम दस्तऐवजाच्या अनादरा संबंधी तरतुदी स्पष्ट करा. खात्यामध्ये पुरेशा निधी अभावी विशेष धनादेशाच्या अनादरासाठीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) भारतीय रिझर्वबँक कायदा, 1934 नुसार रिझर्व बँकेचे व्यवस्थापन आणि व्यवसाया संबंधी तरतुदी स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतीय रिझर्व बँक कायदा, 1934 नुसार रिझर्व बँकेच्या कार्यासंबंधीच्या तरतुदीची चर्चा करा.

प्रश्न 4) रोखीकरण कायदा, 2002 मधील खालील व्याख्या द्या.

[20]

- अ) बँक
- ब) कर्जदार
- क) वित्तीय मालमत्ता
- ड) पात्र संस्थात्मक खरेदीदार
- इ) सुरक्षित धनको

किंवा

फेमा कायदा, 1999 मधील खालील व्याख्या द्या

- अ) अधिकृत व्यक्ती
- ब) भांडवली खात्यावरील व्यवहार
- क) चलन
- ड) व्यक्ती
- इ) सेवा

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) मध्यवर्ती नोंदणी कार्यालय
- ब) फेमा कायदा, 1999 नुसार दंड
- क) विदेशी विनियम व्यवहार
- ड) अंमलबजावणी संचालनालय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4301

[Total No. of Pages : 4

[5359]-16

M.Com. (Part - I) (Semester - I)

ADVANCED BANKING AND FINANCE (Special Paper - II)

**Central Banking
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail the evolution of central Banking in India. **[20]**

OR

Explain in detail RBI'S Control over management of Banking companies.

Q2) What are non- Banking finance companies? Explain in detail the Regulatory framework for the non-banking finance companies. **[20]**

OR

Spell out in detail the regulations of foreign banks in India by the RBI with special reference to.

- a) Their establishment
- b) Share capital
- c) Account Balance sheet and Audit.

Q3) Explain in detail RBI's regulation of commercial banks with reference to Bank and Branch licensing. **[20]**

OR

Explain in detail the functions of reserve Bank of India.

P.T.O.

Q4) Explain RBI as a currency Authority with reference to: **[20]**

- a) Asset backing to bank notes.
- b) Distribution of currency.
- c) Currency chests.

OR

State the different ways of RBI to management of public debts.

Q5) Write short notes (any two): **[20]**

- a) Need of a central bank.
- b) Credit Information Bureau of India.
- c) Board for financial supervision.
- d) R.B.I. as a Banker to the Government.

Total No. of Questions : 5]

P4301

[5359]-16

M.Com. (Part - I) (Semester - I)

ADVANCED BANKING AND FINANCE (Special Paper - II)

Central Banking

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) भारतातील मध्यवर्ती बँकेची उत्क्रांती सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

बँकिंग कंपन्यांच्या व्यवस्थापनावरील भारतीय रिझर्व्हबँकेचे नियंत्रण सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) बँकेतर वित्तीय कंपन्या म्हणजे काय? बँकेतर वित्तीय कंपन्यांसाठीची नियमात्मक चौकट सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

विदेशी बँकावरील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची नियमने खालील मुद्द्यांना अनुसरून सविस्तर विषद करा.

- अ) त्यांची स्थापना
ब) भाग भांडवल
क) लेखा, ताळेबंद आणि लेखा परीक्षण

प्रश्न 3) बँक आणि बँकशाखा परवाना संदर्भातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे बँकावरील नियमन सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) भारतीय रिझर्व्ह बँकेचा अधिकार खालील मुद्द्यांना अनुसरून स्पष्ट करा. [20]
- अ) बँक नोटासाठीचे मत्तेचे पाठबळ
 - ब) चलनाचे वितरण
 - क) तिजोरी (चलन पेटी)

किंवा

सार्वजनीक कर्जाचे व्यवस्थापन करणारे भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे विविध मार्ग सांगा.

- प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
- अ) मध्यवर्ती बँकेची गरज.
 - ब) भारतीय पत माहिती केंद्र मर्यादीत.
 - क) वित्तीय पर्यवेक्षणाचे मंडळ.
 - ड) सरकारची बँक या नात्याने भारतीय रिझर्व्ह बँक.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4302

[Total No. of Pages : 4

[5359]-18

**M.Com. (Part - I) (Semester - I)
ADVANCED MARKETING
Consumer Behaviour (Special Paper - II)
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'learning'. Describe in detail the components of learning process. **[20]**

OR

Describe internal and external factors affecting perception of consumers.

Q2) Define the term 'Consumer Behaviour'. Explain why to study consumer Behaviour? **[20]**

OR

Define "Attitude". State its functions and Characteristics.

Q3) Explain process of consumer Research. **[20]**

OR

- a) Write a note on 'Secondary data'.
- b) What is personality Development.

Q4) Describe in details 'Maslows theory of Motivation'. **[20]**

OR

Explain in details 'Positive and Negative Motivation.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any 4).

[20]

- a) Role of media and consumer behaviour.
- b) Rural consumer.
- c) Consumer protection legislation in India.
- d) Methods of collecting primary data.
- e) Consumer Protection and Govt.
- f) Market Segmentation.

Total No. of Questions : 5]

P4302

[5359]-18

M.Com. (Part - I) (Semester - I)
ADVANCED MARKETING
Consumer Behaviour (Special Paper - II)
(2008 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'अध्ययन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. अध्ययन प्रक्रियेतील घटकांचे सविस्तर वर्णन करा. [20]

किंवा

ग्राहक संवेदनावर परिणाम करणाऱ्या अंतर्गत व बाह्य घटकांचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) 'ग्राहक वर्तन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. ग्राहकाच्या वर्तनाचा अभ्यास करण्याची गरज का आहे ते स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'अभिव्यक्ती ची व्याख्या द्या. तिची कार्ये आणि वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 3) ग्राहक संशोधन प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

अ) दुय्यम तथ्य यावर टिपा लिहा.

ब) व्यक्तिमत्व विकास म्हणजे काय?

प्रश्न 4) मॅस्लोच्या अभिप्रेरण सिद्धांताचे सविस्तर वर्णन करा. [20]

किंवा

सकारात्मक आणि नकारात्मक अभिप्रेरण सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) माध्यमांची भूमिका आणि ग्राहकवर्तन.
- ब) ग्रामीण ग्राहक.
- क) भारतातील ग्राहक संरक्षण विषयक कायदा.
- ड) प्राथमिक तथ्य गोळा करण्याच्या पद्धती.
- इ) ग्राहक संरक्षण आणि सरकार.
- फ) बाजारपेठ प्रभागीकरण.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4295

[Total No. of Pages : 4

[5359]-2
M.Com. (Part - I) (Semester - I)
STRATEGIC MANAGEMENT (Compulsory)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Strategic Management' Describe Strategic Management process. **[20]**

OR

What is external Environment Analysis? Explain the various elements to be analysed in External Environment Analysis.

Q2) Define the term 'Strategic Planning' Explain the steps in the process of strategic planning. **[20]**

OR

Define the term 'strategic choice' Describe the steps involved in the process of strategic choice.

Q3) Explain the factors affecting choice of organizational structure. **[20]**

OR

- a) Explain the objective of financial strategy.
- b) Explain the need and significance of Marketing strategy.

P.T.O.

Q4) Explain the meaning of growth strategy. Discuss the different types of external growth strategy. **[20]**

OR

Explain company's goals and mission with examples.

Q5) Write short notes (any two): **[20]**

- a) Management Ethics
- b) Total Quality Management (TQM)
- c) Six Sigma
- d) Research and development strategy.

Total No. of Questions : 5]

P4295

[5359]-2

M.Com. (Part - I) (Semester - I)
STRATEGIC MANAGEMENT (Compulsory)
(2008 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक प्रक्रिया स्पष्ट करा. [20]

किंवा

‘बाह्य पर्यावरण’ विश्लेषण म्हणजे काय? बाह्य पर्यावरण विश्लेषित केल्या जाणाऱ्या विविध घटकांचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 2) ‘व्यूहरचनात्मक नियोजन’ या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक नियोजन प्रक्रियेतील टप्पे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

‘व्यूहरचनात्मक निवड’ या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक निवड प्रक्रियेत अंतर्भूत होणाऱ्या प्रमुख पायऱ्यांचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 3) संघटनात्मक रचनेच्या निवडीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

अ) वित्तीय व्यूहरचनेची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) विपणन व्यूहरचनेची गरज व महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) अभिवृद्धी व्यूहरचनेच्या अर्थ स्पष्ट करा. बाह्य अभिवृद्धी व्यूहरचनेच्या विभिन्न प्रकारांची चर्चा करा. [20]

किंवा

कंपनीची उद्दिष्टे आणि कंपनीची ध्येय उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) व्यवस्थापकिय नितिमूल्य

ब) एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापन

क) सिक्स सिग्मा

ड) संशोधन आणि विकास व्यूहरचना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4303

[Total No. of Pages : 3

[5359]-21
M.Com. (Semester - II)
FINANCIAL ANALYSIS AND CONTROL
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) X Ltd. is considering the purchase of a new machine. Two alternatives are available having cost price of Rs. 400000 each. The following inflows are expected during the five years. Life of both machines is 5 years.

Year	Machine - I	Machine -II
1	40000	120000
2	120000	160000
3	160000	200000
4	240000	120000
5	160000	80000

The company is expecting 10% return on its capital. The Net Present Value of Re. 1 @ 10% are as under:

1 st year	0.909
2 nd year	0.826
3 rd year	0.751
4 th year	0.683
5 th year	0.620

You are required to appraise the proposals on the basis of -

1. Payback Period method.
2. Average Rate of Return method.
3. Net Present Value Method.

P.T.O.

Q2) Prepare a Cash Budget of Excellent Ltd. from March 2016 to August 2016.

Month	Sales Rs.	Selling Expenses Rs.	Purchases Rs.	Wages Rs.	Factory Expenses Rs.	Administrative Expenses Rs.
January	340000	14000	160000	30000	20000	10000
February	320000	15000	168000	32000	22000	11000
March	364000	13000	166000	33600	16000	9000
April	310000	13600	166000	24000	21000	9500
May	330000	14800	12000	36000	24000	10800
June	400000	14000	136000	32000	19200	11400
July	360000	12000	140000	34000	16000	10000
August	440000	11000	116000	33000	19200	11000

Other Information:

- Opening Cash Balance on 1st March, 2016 Rs. 40000/-
- Period of credit allowed to customers and by suppliers - one month.
- Lag in the payment of Factory Expenses, Administrative Expenses and Selling Expenses - One Month
- Machinery purchased for Rs. 60000 in March payable on delivery.
- Building purchased in April for Rs. 300000 payable in two equal instalments in May and July.
- 5% commission on sales payable two months after sales.
- Delay in the payment of wages - one month.

OR

Explain in detail what is Flexible Budget. Explain in detail advantages of Flexible Budget and differentiate between Fixed Budget and Flexible Budget.

Q3) The sales and profit during two years were:

Year	Sales	Profit
2015	300000	40000
2016	340000	50000

You are required to calculate:

- i) Break even point.
- ii) P/V Ratio
- iii) Sales required to earn profit of Rs. 80000
- iv) The profit made when sales are Rs. 500000
- v) Variable costs of the two periods.
- vi) Margin of safety in 2016.

OR

What is marginal costing? Explain advantages and limitations of Marginal Costing.

Q4) From the following data for May 2016 calculate:

- i) Material Cost variance.
- ii) Material Price variance.
- iii) Material Usage variance.
- iv) Material Mix variance.

Material	Standard		Actual	
	Quantity	Rate	Quantity	Rate
A	16000	1.05	15000	1.20
B	6000	2.15	6600	2.30
C	4000	3.30	4800	3.50

OR

Explain what is cost of capital? Explain its importance.

Q5) Write Short Notes (Any two).

- a) Classification of cost of capital.
- b) Key Factor.
- c) Advantages and Limitations of standard Costing.
- d) Advantages of Budget and Budgetary control.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4304

[Total No. of Pages : 4

[5359]-22

**M.Com. (Semester - II) (Compulsory)
INDUSTRIAL ECONOMICS
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*
- 4) *Answer should be precise and to the point.*

Q1) Explain need and significance of industrial Economics. **[20]**

OR

Explain the factors influencing industrial location.

Q2) What is industrial productivity? Explain factors affecting industrial productivity. **[20]**

OR

State and explain the role and problems of public sector in India.

Q3) Explain inter-relationship between industrial development and economic development. **[20]**

OR

Explain Alfred weber's theory of industrial location.

Q4) State and explain causes of regional industrial imbalance in India. **[20]**

OR

Explain in detail impact of industrialisation on employment.

P.T.O.

Q5) Write short notes (on any two):

[20]

- a) Special Economic Zone (SEZ)
- b) Impact of industrialization on urbanisation.
- c) Importance of industrial regional development.
- d) Measurement of industrial productivity.

Total No. of Questions : 5]

P4304

[5359]-22

M.Com. (Semester - II) (Compulsory)
INDUSTRIAL ECONOMICS
(2008 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसुद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रीका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक अर्थशास्त्राची गरज आणि महत्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिक स्थाननिश्चीतीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) औद्योगिक उत्पादकता म्हणजे काय? औद्योगिक उत्पादकतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतातील सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका आणि समस्या सांगा व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) औद्योगिक विकास आणि आर्थिक विकासामधील अंतर संबंध स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आल्फ्रेड वेबरचा औद्योगिक स्थान निश्चीतीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतातील प्रादेशिक औद्योगिक असमतोलाची कारणे सांगा व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिकीकरणाचा रोजगारावरील परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ)
- ब) औद्योगीकरणाचा शहरी करणावरील परिणाम.
- क) प्रादेशीक औद्योगीक विकासाचे महत्व.
- ड) औद्योगीक उत्पादकतेचे मापन.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4305

[Total No. of Pages : 5

[5359]-23
M.Com. (Semester - II)
BUSINESS STATISTICS
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meanings.*

Q1) Attempt any four of the following:

[20]

- a) Define the following terms:
 - i) Probability mass function.
 - ii) Mean of a random variable.
 - iii) Critical region.
 - iv) Null hypothesis.
 - v) Alternative hypothesis.
- b) Explain the procedure of pair ttest.
- c) A random variable x has following probability distribution:

X	-25	-15	15	25
P (X = x)	12K	13K	20 K	5K

- Find i) K
- ii) $E(X)$
 - iii) Mode of X.
- d) A random variable X is normally distributed with mean 45 and standard deviation 5. Calculate $P(X > 54.8)$.
 - e) Explain X bar chart and R chart.
 - f) X is a binomial variable with parameters $(n=5, p=0.25)$. Find mean and variance of X. Also find $P(X < 2)$.

P.T.O.

Q2) Attempt any four of the following:

[20]

- a) Define the following terms:
 - i) Fraction defective.
 - ii) Outgoing quality of a lot.
 - iii) Producer's risk
 - iv) Consumer's risk
 - v) Control limits.
- b) Define a time series. Explain any one method of eliminating the trend variations in a time series.
- c) Explain working of single sampling plan.
- d) A random sample of 20 pairs of observations from a bivariate normal population gives the value of coefficient of correlation equal to 0.55. Is it likely that the variables in the population are uncorrelated? Use 5% L.O.S. (Given $t_{16} = 2.12, t_{18} = 2.10, t_{20} = 2.086$)
- e) The following information is collected related to the results of 100 students in two papers in an examination:

Result of Paper 2

Result OF Paper I	Pass	Fail
Pass	18	25
Fail	34	23

Based on this information can it be concluded that there is no association between the results of paper 1 and that of paper 2? Use 5% L.O.S.

Given $\chi_1^2 = 3.81, \chi_2^2 = 5.99, \chi_3^2 = 7.81$

- f) A random variable X has following probability distribution.

X	10	11	12	13	14	15
P(X=X)	0.05	0.06	0.18	0.25	0.20	0.26

Find variance of X. Also find $V(X+5)$

Q3) Attempt any four of the following: [20]

- a) Write probability mass function (p.m.f.) of binomial distribution. Also write its three real life application.
- b) Define normal distribution and state any three properties of it.
- c) Explain average total inspection (ATI) and ASN.
- d) A random sample of size $n_1 = 30$ from a normal population has standard deviation 8.0 and mean 75. A second random sample of size $n_2 = 40$ has standard deviation 4.0 and mean 85. Test the null hypothesis $\mu_1 = \mu_2$ against the alternative hypothesis $\mu_1 \neq \mu_2$. Use 5% l.o.s.
- e) Find 5 - yearly moving averages for the following data on the number of items sold.

Year	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sales	332	317	357	392	402	405	410	427	405	438

- f) In a random sample of 200 patients visiting a hospital 157 were found to have a heart problem. Test the hypothesis that actual proportion of patients having a heart problem is 0.75. Use 5% level of significance.

Q4) Attempt any two of the following: [20]

- a) i) Following is the distribution function of a discrete random variable X:

X	-14	-13	-12	-11	10	11	12	13
F(x)	0.10	0.22	0.36	0.54	0.70	0.83	0.93	1.0

- i) Find probability distribution of x.
- ii) $P(X > 0)$
- iii) $P(X \text{ is even})$
- iv) $P(X \text{ is odd})$
- ii) The average weight of 21 packets filled by a machine is 757 gms with a standard deviation 20gms. Can we conclude that the average weight of the packets filled by the machine is on an average is 750 gms? Use 5% level of significance. (Given $t_{16} = 2.12$, $t_{18} = 2.10$, $t_{20} = 2.086$)

b) Construct a C - chart and comment on the state of control.

Book Number	No of Misprints	Book Number	No. of Misprints
1	8	6	12
2	6	7	3
3	10	8	11
4	10	9	2
5	6	10	1

c) Do the data indicate change in the pen reduces the writing time?

Writer	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Reduction in the writing time (d)	2	4	0	3	-1	4	-3	2	5

(Take $\alpha = 0.05$, $t_{8,0.05} = 2.306$, $t_{9,0.05} = 2.262$).

Q5) Attempt any two of the following:

[20]

a) If x is a normal variate with mean 15 and SD 4. Find

i) $P(12.6 \leq X \leq 17.4)$

ii) $P(X \geq 15)$

iii) $P(X \leq 10)$

iv) $E(5X)$

v) $\text{Var}(2X+5)$.

- b) Below are given the means and ranges of 10 samples of size 5 each taken from a certain production process at regular intervals.

\bar{X}	14.2	13.9	15.5	12.1	14.1	13.2	12.9	13.5	13.1	12.8
R	2.0	2.5	2.8	2.5	3.0	1.9	2.1	3.9	3.1	2.1

Given $n = 5$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.115$, $A_2 = 0.577$, Draw \bar{X} chart, R chart and comment.

- c) i) Fit a trend line to the following data by least square method. Also estimate Production for the year 2006

Fit a trend line to the following data by least square method.

Year	2001	2002	2003	2004	2005
Production(in'000 tonnes)	72	75	65	80	85

- ii) Explain the procedure of χ^2 test for goodness of fit.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P5354

[Total No. of Pages : 4

[5359]-25

M.Com. (Semester - II)

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION (Special Paper - IV)

Business Tax Assessment and Planning

(2008 Pattern) (Group - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write Short Notes : (Any Four)

[16]

- a) Types of Assessment
- b) Advanced Payment of Tax
- c) Return of Income
- d) Concept of tax evasion and Tax avoidance
- e) Exemptions U/s 11 (Charitable Trust)
- f) Assessment of Local Authorities

Q2) Answer any two of the following :

[14]

- a) Explain the procedure of registration under Service Tax.
- b) Merits and Demerits of VAT.
- c) Nature and Scope of Tax planning and Management
- d) Taxable services under Service Tax Act.

P.T.O.

Q3) Mr. Amit and Mr. Babit are equal partners of Bharat company (a firm of company secretary). The profit and loss accounts of Bharat company For the year ending 31st March 2018 is as follows. **[20]**

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Office Expenses	3,33,000	By Receipt from Client	9,14,000
To Salary to Employees	2,10,000	By Interest Recovered	
To Salary to Mr. Amit	1,44,000	from Amit	6,000
To Salary to Mr. Babit	2,16,000	and Babit on drawings	
Interest on Capital :		By Debentures Interest	40,000
Amit (18%) 18,000		(non trading investments)	
Babit (16%) 27,000	45,000	By Rent from House	
To Depreciation	11,250	Property (Half Portion)	50,000
To Municipal Tax of House (entire property)	6,000		
To Net Profit	44,750		
	10,10,000		10,10,000

Other Information:

- i) Salary and interest on capital paid to partners are as per partnership deed. Salary to Amit @40% and Babit @60%.
- ii) Out of office expenses Rs. 2,400/- is not deductible by virtue of sec 30 to 37.
- iii) During the previous year 2017-18 the firm sells Urban land For Rs. 4,20,000. (Indexed cost of acquisition being Rs. 91,730/-)
- iv) Depreciation allowable u/s 32 is Rs. 7,250/-
- v) The firm owns a house, the ground floor is used for business purpose the first and second floor are given on rent.

Find out the net taxable income and tax liability of the firm for the A.Y 2018-19

Q4) Nachiket who is ordinary resident and citizen of India it furnishes following details of his wealth. Compute his Net Wealth for the Assessment year 2018-19 : **[10]**

- a) Flat at U.S.A. Rs.25,00,000.
- b) State Bank of India PPF A/c RS.5,00,000.
- c) Self occupied flat at Mumbai purchased in 1999, Rs. 15,00,000 Valuation according to scheduled III is Rs.5,00,000, Market Value as on 31/03/2018 is Rs. 25,00,000
- d) Diamond Jewellery purchased for Rs.15,00,000 valued at Rs. 20,00,000
- e) Personal Motor Car Rs. 5,00,000.
- f) Shares in the listed Companies having market value Rs. 8,00,000. He has taken Loan for purchase of the share Rs.4,00,000

Q5) Sainath Co-operative Society engaged in processing agricultural produce of its members, without the aid of power, and its marketing furnishes the following particulars, determine its Net Income and Tax liability for the Assessment Year 2018-19. **[20]**

- a) Income from processing of agricultural produce Rs. 1,40,000.
- b) Income from processing of agricultural produce with aid of power Rs.80,000.
- c) Income from marketing agricultural produce Rs. 60,000.
- d) Dividends from other Co-operative Society Rs. 85,000.
- e) Income from letting of godowns Rs. 90,000.
- f) Income from House property Rs. 1,60,000.
- g) Income from Agency Business Rs. 1,00,000.

Q6) Ashavin Petro-chemical Ltd. is a closely held Indian Manufacturing Company, Furnish the following information for the year ended 31st March, 2018. **[20]**

Profit and Loss Account	Rs.
Sales Proceeds of Goods (Domestic sales)	45,00,000
Sales of Proceeds of Goods (Export sales)	5,00,000
Other Receipts	5,00,000
Total	55,00,000

Less : Expenses	Rs.
Administrative Expenses	10,35,000
Provision for Unascertained Liabilities	60,000
Income Tax	4,00,000
Depreciation	4,00,000
Outstanding Customs Duty	15,000
Proposed Dividends	50,000
Loss of Subsidiary Company	40,000
Total	20,00,000
Net Profit	35,00,000

For the Tax purposes, the company wants to claim the following:

- i) Deduction under 80IB (30% of Rs. 20,00,000).
- ii) Excise Duty pertaining to 2013-14 paid during 2015-16 Rs. 1,00,000.:
- iii) Depreciation under Sec.32 Rs. 5,50,000.
- iv) Brought Forward Loss of 2014-15 Rs. 15,00,000.

Compute the Total Taxable Income and Tax Liability for the assessment year 2018-19.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P4306

[Total No. of Pages : 3

[5359]-26

M.Com. (Semester -II)

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM

Application of Cost Accounting

(2008 Pattern) (Special Paper - III) (Group - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of non-programmable calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks: [5]

- i) _____Account makes the cost ledger self balancing.
- ii) Purchase of special job is debited to _____account.
- iii) The need of reconciliation arises in _____accounting.
- iv) The _____describes the activities the organisation performs of links.
- v) Theoretical capacity is _____possible capacity.

B) State true or false. [5]

- i) There is no need of reconciliation of cost and financial accounts in cost ledger.
- ii) General ledger adjustment account represent the financial accounts in cost ledger accounting.
- iii) Cost & financial accounts are reconciled under non-integral accounting.
- iv) Value chain analysis is old techniques as compared to conventional management accounting.
- v) The Human aspect of improving productivity are of recent origin.

P.T.O.

Q2) State the scope, procedure and advantages value chain analysis. **[20]**

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

- a) Treatment of depreciation.
- b) Defectives.
- c) Wastages.
- d) Measures to improve productivity.
- e) Capital and Management productivity.

Q4) The following is the trading and profit and loss account of Vikas Electronics for the year ended 31st March 2017.

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Materials	12,000	By Sales [350 units]	70,000
To Direct Wages	4,000	By Finished stock	3,500
To Works Expenses	12,000	[50 units]	
To Administrative Exp.	12,000	By Interest Received	1,500
To Goodwill W/O	4,000		
To Discount on debentures W/O	3,000		
To Net profit	28,000		
	75,000		75,000

The Company's cost records show that:

- i) Works overhead have been recovered as 100% on prime cost.
- ii) Administration overheads have been recovered at 25% of factory cost.

Prepare:

- i) A statement of cost indicating net profit and
- ii) A statement reconciling the profit as disclosed by cost accounts and that shown in financial accounts. **[20]**

Q5) A) Calculated machine productivity per machine hours from the following information. **[5]**

	Month	Production [units]	Machine hours [used]
i)	January	50,000	5,000
ii)	February	57,000	6,000
iii)	March	63,000	7,000

B) The following is the performance data of fertilizer company for the year 2016 - 2017

- i) Output = 47,60,000 tonnes valued at Rs. 4,760 per tonne.
- ii) Raw material consumed: 71,40,000 tonnes.
- iii) Average employment: 23,800, each employers cost Rs.5,355 per tonne.
- iv) Energy consumed: 23,80,000 MW Hrs.
- v) Average capital employed: 23,800 Million's

Compute the factory productivity or man power, material, energy, capital employed and total factory productivity. **[15]**

Q6) PQR has closed it's account for the year ended 31st March 2017. The profit shown in financial accounts is Rs. 3,72,000 and for the same period cost account showed a profit of Rs. 4,10,000. On comparison of both the accounts the following stock balance are appearing.

Stock Value		Cost A/Cs	Financial A/Cs
a) Raw Materials	Opening stock	1,36,000	1,45,000
	Closing stock	1,10,000	1,03,000
b) Finished goods	Opening stock	2,66,000	2,58,000
	Closing stock	2,29,000	2,23,000

Additional information appearing in the financial A/C.

Loss on Sale of Machinery	35,000
Dividend Received	7,000
Interest received	4,000

You are required to prepare a Memorandum Reconciliation Account. **[10]**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4307

[Total No. of Pages : 3

[5359]-27

M.Com. (Part - I) (Semester - II)

COST CONTROL AND COST SYSTEM

Gr. B. Advanced Cost Accounting and Cost System

(2008 Pattern) (Special Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right hand indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the Blanks.

[5]

- i) At the Break even point _____ is equal to Fixed cost.
- ii) Cost control is a _____ Function.
- iii) _____ is a Form techniques Useful where many possible course of action.
- iv) _____ is part of an Enterprize to which cost can be charged.
- v) In Activity Based costing cost are accumulated by _____.

B) State whether following statement are true or false.

[5]

- i) A Fixed cost is Fixed cost per unit.
- ii) Pricing is a profit planning Exercise.
- iii) Marginal costing is the same as variable costing.
- iv) JIT (Just in Time) philosophy is not dedicated to the Elimination of waste.
- v) Activity based Costing [ABC] aims at rectifying the inaccurate cost information.

P.T.O.

Q2) Define Cost control. "Cost Reduction is attainable in almost all areas of Business Activities" Discuss. **[20]**

OR

Explain the steps involved in Installing a cost system in a Manufacturing Unit. What are the essentials of an effective cost system?

Q3) Write short notes (Any Four) **[20]**

- a) Just in Time.
- b) Cost plus pricing.
- c) Parota Analysis.
- d) Value Engineering.
- e) Activity Based costing.
- f) Differential Cost.

Q4) The turnover and profits during the Two periods are as follows. **[25]**

Year	Sales	Profit
2014	40,00,000	4,00,000
2015	60,00,000	8,00,000

Assuming that the cost structure and selling price remain same in the two periods. Calculate -

- a) P/V Ratio.
- b) Break even point (Sales)
- c) Profit when sales are Rs. 50,00,000.
- d) Sales required to earn profit of Rs. 10,00,000.
- e) Margin of Safety in 2015.

Q5) There are two similar plants Under the same Management. The Management desires to Merge these two plants. The following particulars are available in respect of these two plants. **[25]**

Particular	Factory A	Factory B
Capacity operated	100%	60%
Sales	Rs. 300 Lakhs.	Rs. 120 Lakhs.
Variable cost	Rs. 220 Lakhs.	Rs. 90 Lakhs.
Fixed cost	Rs. 40 Lakhs.	Rs. 20 Lakhs.

You are required to calculate :-

- a) What would be the capacity of merged plant to be operated for the purpose of Break even and
- b) What would be the profitability on working at 75% of the merged capacity.

OR

Electronic Ltd. deals with in Electronic goods and submit the following information in respect of goods manufactured by it.

Selling price per unit Rs. 5 = 00

Variable cost per unit Rs. 2 = 00

Fixed cost Rs. 75,000

Units produced Rs. 75,000

The Company Expected to reduce the selling price in order to meet competition. You are required to calculate level of output to maintain present level of profit. If the proposed reduction in prices is 10%, 15% and 20%.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4308

[Total No. of Pages : 4

[5359]-29

M.Com. (Semester - II)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT (Special Paper - IV)

Business Environment Analysis

(2008 Pattern) (Group - C)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is Industrial Environment? Examine the performance made by "Public Sector" in India. **[20]**

OR

Explain the role of Small and cottage Industries in Industrial Growth of India. **[20]**

Q2) Define financial environment of Business. Explain the role of Public, Private and cooperative banks in India. **[20]**

OR

- a) Write detail note on competition Analysis. **[10]**
- b) Describe need and Importance of Bargaining Power of Suppliers and Buyers. **[10]**

Q3) a) Explain the factors responsible for Regional Imbalance and suggest remedies to reduce regional imbalance. **[10]**

b) Social Injustice affects adversely on business growth-comment. **[10]**

OR

What is Inflation and Parallel Economy? Explain How does it affects on growth of Business. **[20]**

P.T.O.

Q4) What is Global Environment? Explain the impact of Natural and Demographic factors on growth of business. **[20]**

OR

What is Global Environment? Explain the impact of Technological Environment on World Trade. **[20]**

Q5) Write Notes. (Any Two) **[20]**

- a) Foreign Technology & MNC
- b) Money Market in India
- c) Techniques of Environment Analysis
- d) Importance of Technical knowledge & Information
- e) Role of foreign banks and Non Banking Institutions

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

P4308

[5359]-29

M.Com. (Semester - II)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT (Special Paper - IV)

Business Environment Analysis

(2008 Pattern) (Group - C)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक पर्यावरण म्हणजे काय हे सांगून भारतातील सार्वजनिक क्षेत्राने केलेल्या कामगिरीचे परीक्षण करा. [20]

किंवा

भारताच्या औद्योगिक वाढीमध्ये लघु आणि कुटीर उद्योगांची भूमिका/कार्य स्पष्ट करा. [20]

प्रश्न 2) व्यवसायाचे वित्तीय पर्यावरण म्हणजे काय ? यामध्ये भारतातील सार्वजनिक, खाजगी आणि सहकारी बँकांनी केलेली कामगिरी स्पष्ट करा. [20]

किंवा

अ) स्पर्धा विश्लेषणावर सविस्तर माहिती द्या. [10]

ब) पुरवठादार आणि ग्राहकांच्या सौदाशक्तीची आवश्यकता आणि महत्व स्पष्ट करा. [10]

प्रश्न 3) अ) प्रादेशिक विषमतेची कारणे सांगून प्रादेशिक विषमता कमी करण्याचे उपाय सूचवा. [10]

ब) 'सामाजिक अन्याय' व्यवसायांच्या वाढीवर विपरीत परिणाम करतात - चर्चा करा. [10]

किंवा

'चलनफुगवटा' आणि 'समांतर अर्थव्यवस्था' म्हणजे काय हे सांगून त्यांचा व्यवसायांच्या वाढीवर होणारा विपरीत परिणाम स्पष्ट करा. [20]

प्रश्न 4) 'जागतिक पर्यावरण' म्हणजे काय? नैसर्गिक आणि लोकसंख्या विषयक घटकांचा व्यवसायांच्या वाढीवर पडणारा प्रभाव स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'जागतिक पर्यावरण' म्हणजे काय हे सांगून तांत्रिक पर्यावरणाचा जागतिक व्यापारावर होणारा परीणाम स्पष्ट करा. [20]

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) विदेशी तंत्रज्ञान आणि बहुराष्ट्रीय कंपन्या
- ब) भारतातील नाणे बाजार
- क) पर्यावरण विश्लेषणाच्या पध्दती
- ड) तांत्रिक ज्ञान आणि माहितीचे महत्व
- इ) विदेशी बँका आणि बँकेतर संस्थांचे कार्य/भूमिका

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P5239

[Total No. of Pages : 5

[5359] - 3

M.Com. (Part - I) (Semester - I)
ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION
Advanced Accounting
(2008 Pattern) (Special Paper - I) (Group - A)

Time :3 hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory and carry equal marks.*
- 2) *Give working notes whenever necessary.*
- 3) *Use of simple pocket calculator is allowed.*

Q1) Define the term leasing. Explain the types of leasing in detail. **[20]**

OR

Write notes: (Any two)

- a) Generally Accepted Accounting Principles.
- b) Accounting Environment
- c) Role of Accounting Theory
- d) Accounting Standards

Q2) The following are the summarized Balance Sheets of X Ltd. Y Ltd. and Z Ltd as on 31st March 2018. **[20]**

Balance Sheets

Liabilities	XLtd Rs.	YLtd Rs.	Z Ltd Rs.	Assets	X Ltd Rs.	Y Ltd Rs.	Z Ltd Rs.
Share Capital: Equity Shares of Rs. 100 each fully paid	2,50,000	2,00,000	75,000	Goodwill	15,000	-	-
Profit & Loss A/c	60,000	50,000	26,000	Fixed Assets	1,00,000	1,50,000	90,000
Creditors	10,000	12,500	4,000	Investments: acquired on 1 st April 2017 1,500 Equity Shares in YLtd	1,75,000		

P.T.O.

			600 Equity Shares in Z Ltd	-	70,000	-
			Stock in Trade	25,000	20,000	10,000
			Debtors & Cash at Bank	5,000	22,500	5,000
3,20,000	2,62,500	1,05,000		<u>3,20,000</u>	<u>2,62,500</u>	<u>1,05,000</u>

Further Information

- a) On 1st April 2017, Credit balances in Profit and Loss Account before taking into account proposed dividend were :
- X Ltd. Rs. 40,000
Y Ltd. Rs. 24,000
Z Ltd. Rs. 1,500
- b) 10% dividend was distributed by X Ltd. for the year 2016-2017 on 30th June 2017.
- c) Proposed dividend for 2017-18 to be paid wholly from the profits for that year are :
- X Ltd. 10%
Y Ltd. 5%
Z Ltd. 10%

Prepare a consolidated Balance Sheet as on 31st March 2018.

Q3) Hardluck Co. Ltd went into voluntary liquidation on 31st March 2018. The following information was extracted from its books on that date. **[20]**

Balance Sheet as on 31st March 2018

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital 25,000 Equity shares of Rs.10 each	2,50,000	Buildings	75,000
Debentures (Secured by a floating charge)	1,00,000	Plant & Machinery	1,05,000
Bank over draft	15,000	Stock-in trade	47,500
Creditors	20,000	Book Debts 37,500 Less-Provision 5,000	32,500
		Calls in arrears	50,000
		Cash in hand	5,000
		Profit & Loss A/c	70,000
	3,85,000		3,85,000

- a) Plant & Machinery and Building are valued at Rs. 75,000 and Rs. 60,000 respectively.
 - b) On realization losses of Rs. 7,500 are expected on stock.
 - c) Book debts will realize Rs. 35,000.
 - d) Calls in Arrears are expected to realize 90%.
 - e) Bank overdraft is secured against Buildings.
 - f) Preferential creditors for taxes and wages are Rs. 3,000 and Miscellaneous expenses outstanding. Rs.1,000
- Prepare a statement of Affairs of the company.

Q4) Following is the balance sheet and necessary information of PK Ltd. for the year ended 31st March 2018. **[20]**

Balance sheet as on 31st March 2018

Liabilities	Rs	Assets	Rs.
Share Capital		Goodwill	10,000
500 Equity Shares of Rs.100 Each fully paid	50,000	Land & Buildings	25,000
Bank Overdraft	10,000	Plant & Machinery at Cost	25,000
Sundry Creditors	20,000	Stock in trade	20,000
Provision for Taxation	12,500	Book debts less Provision for bad debts	30,000
Profit & Loss Appropriation A/c	17,500		
	1,10,000		1,10,000

- a) The company commenced into the operation in 2014 with a paid up capital of Rs. 50,000.
 - b) Profits earned before providing for taxation have been :

2014	Rs. 22,500
2015	Rs. 23,750
2016	Rs. 26,250
2017	Rs. 20,000
2018	Rs. 27,500
 - c) Assume that Income tax @ 50% has been payable on these profits.
 - d) Dividends have been distributed from the profits of the first three years @ 10% and for those of the next years @ 15 % on the paid up Capital.
- Compute the value of Goodwill by the capitalization method.

OR

The Balance Sheet of Sonpari Co. Ltd discloses the following financial position as on 31st March 2018. [20]

Balance Sheet as on 31st March 2018

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Issued Capital		Fixed Assets	2,50,000
20,000 Shares of Rs. 10 each fully paid	2,00,000	Current Assets	1,00,000
Capital Reserve	45,000	Goodwill	20,000
Profit & Loss A/c	10,000		
5% Debenture	50,000		
Current Liabilities	65,000		
	3,70,000		3,70,000

- a) On 31st March 2018 the fixed Assets was independently valued at Rs. 2,75,000 and Goodwill at Rs. 25,000.
- b) The net profit for the last three years were Rs. 25,800, Rs 25,825 and Rs.26,000 of which 20% was placed to reserve, this proportion being considered reasonable in the industry in which the company is engaged and where a fair investment return may be taken at 10%.

Compute the value of company's share by -

- i) Net Assets Method
ii) Yield Method

Q5) Following was the Trial Balance on 31st March 2018 of Mumbai branch of a British firm having Head office in London. [20]

Particulars	Rs.	Rs.
Stock on 1.4.2017	12,600	-
Purchases & Sales	75,000	1,12,500
Debtors & Creditors	39,000	26,000
Bills Receivable & Bills Payable	10,400	9,100
Salaries & Wages	4,800	-
Rent, Rates and Taxes	5,100	-
Furniture	4,910	-
Cash at bank	28,990	-
London Account	-	33,200
	1,80,800	1,80,800

- a) On 31st March 2018 the stock was valued at Rs.32,500
- b) The debit Balance of the branch account in London books on March 31,2018 was £ 2,680 and furniture account appeared at £ 350.On March 31, 2018, there was Cash - in Transit from Mumbai to London amounting to Rs. 2,600.
- c) The rate of exchange on 31st March 2017 was Rs. 14, on 31st March 2018 was Rs. 13 and average rate of 2018 was Rs. 12.

Prepare the Branch Trading and Profit and Loss Account and Balance Sheet in the Head Office book.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4309

[Total No. of Pages : 4

[5359]-31

M.Com. (Semester - II)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - IV) (Group - D)

Financial Policies and Practices (2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is break-even analysis? State the uses and limitations of break-even analysis. **[20]**

OR

What do you mean by under capitalization? State the implications of undercapitalization.

Q2) What is business combination? Explain in detail the forms of mergers. **[20]**

OR

Explain the role of balance sheet and cash flow statement in framing financial policy.

Q3) What is option contract? Describe the different types of options. **[20]**

OR

What are the different types of lease transactions? State the mechanism of sale and lease back.

Q4) Explain in detail various types of foreign exchange rates. **[20]**

OR

Explain in detail the methods of exchange markets.

P.T.O.

Q5) Write short notes. (Any two)

[20]

- a) Basics of profit planning.
- b) Dividend policy.
- c) Zero interest bonds.
- d) Venture Capital.

Total No. of Questions : 5]

P4309

[5359]-31

M.Com. (Semester - II)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - IV) (Group - D)

Financial Policies and Practices (2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) समविच्छेदन विश्लेषण म्हणजे काय ? समविच्छेदन विश्लेषणाची उपयोगिता आणि मर्यादा विशद करा. [20]

किंवा

अल्प भांडवलीकरण म्हणजे काय ? अल्प भांडवलीकरणाचे परिणाम विशद करा.

प्रश्न 2) व्यावसायिक समामेलन म्हणजे काय ? विलीनीकरणाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

वित्तीय धोरणाची आखणी करताना ताळेबंद व रोख प्रवाह पत्रक यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) विकल्प करार म्हणजे काय ? विकल्पांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भाडेपट्टी व्यवहारांचे विविध प्रकार कोणते ? विक्री आणि पुनर्खरेदी यंत्रणा विशद करा.

प्रश्न 4) परकीय विनिमय दरांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

विनिमय बाजाराच्या पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) लाभ नियोजनाची तत्त्वे.
- ब) लाभांश धोरण.
- क) शून्य व्याज प्रतिभूती.
- ड) साहस भांडवल.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4310

[Total No. of Pages : 4

[5359]-33

M.Com. (Part - I) (Semester - II)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Special Paper - IV)

Law Relating to Copyright and Designs

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the meaning, scope and object of Copyright Act. **[20]**

OR

What is 'Design'? Which Designs are registerable under Designs Act, 2000?
Explain Registration procedure of Industrial Designs.

Q2) State Infringement and its remedies available for Infringement of rights as per Geographical Indications of Goods (R & P) Act, 1999. **[20]**

OR

State the Legal Provisions for Registration of Geographical Indications. When their registration is prohibited?

Q3) State the provision regarding offences and penalties as per law relating to Protection of Plant Varieties and Farmers Rights Act, 2001? **[20]**

OR

Define the term 'New Plant Variety'. Describe the right of farmers under the Protection of Plant Varieties and Farmers Right Act, 2001.

Q4) Answer the following questions in brief : (Any Two) **[20]**

- a) State rights of a Proprietor of a Registered Design under the Design Act, 2000.
- b) Explain 'The Plant Varieties and Farmers' Rights Protection Authority.
- c) What are the provisions regarding 'Civil and Criminal Remedies' of Copyright.
- d) What is the Prohibit able Layout Design under Layout Design Act, 2000?

P.T.O.

Q5) Short Notes (Any Four)

[20]

- a) Copyright Society
- b) Privileges of Breeders and Researchers
- c) Plant Varieties Protection Appellate Tribunal
- d) Appellate Board under the Layout Design Act
- e) Piracy of Registered Design
- f) Power of Central Government as per the Geographical Indications of Goods (R and P) Act, 1999.

Total No. of Questions : 5]

P4310

[5359]-33

M.Com. (Part - I) (Semester - II)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Special Paper - IV)

Law Relating to Copyright and Designs

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) मुद्रणाधिकार कायद्याचा अर्थ, व्याप्ती व उद्देश स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आराखडा म्हणजे काय? आराखडा कायदा, 2000 अंतर्गत कोणत्या आराखड्याची नोंदणी करता येते? आराखडा नोंदणीची पध्दत सांगा.

प्रश्न 2) मालाचे भौगोलिक चिन्ह कायदा, 1999 प्रमाणे उल्लंघन म्हणजे काय? त्यावरील उपाय योजना स्पष्ट सांगा. [20]

किंवा

भौगोलिक चिन्हांच्या नोंदणीसाठी असलेल्या कायदेशीर तरतुदी सांगा. नोंदणीवर केंव्हा प्रतिबंध घालण्यात येतो?

प्रश्न 3) रोपांचे नमुने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा, 2001 अंतर्गत 'अपराधाचे स्वरूप व शिक्षा' यांचे स्पष्टीकरण करा. [20]

किंवा

'रोपांचा नवीन नमुना' याची व्याख्या सांगून, रोपांचे नमुने व शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा 2001 नुसार शेतकऱ्यांचे हक्क सांगा.

- प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [20]
- अ) आराखडा कायदा, 2000 अंतर्गत नोंदणी केलेल्या आराखडा मालकाचे हक्क सांगा.
- ब) ‘‘रोपे नमुने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण अधिकरीत्या’’ स्पष्ट करा.
- क) मुद्रणाधिकार कायद्यांतर्गत असणाऱ्या दिवाणी व फौजदारी तरतुदी कोणकोणत्या आहेत.
- ड) रूपरेषा आराखडा कायदा, 2000 अंतर्गत येणारे प्रतिबंधक रूपरेषा आराखडे कोणकोणते आहेत ते सांगा.

- प्रश्न 5) टिपा द्या. (कोणत्याही चार) [20]
- अ) मुद्रणाधिकार संस्था
- ब) निपजक व संशोधकाचे विशेषाधिकार
- क) रोपे नमुने संरक्षण अपिलीय न्यायाधिकरण
- ड) रूपरेषा आराखडा कायद्यांतर्गत अपिलीय मंडळ
- इ) नोंदणी केलेल्या आराखड्याची चाचेगिरी
- फ) मालाचे भौगोलिक चिन्ह कायदा, 1999 नुसार केंद्र सरकारचे अधिकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4311

[Total No. of Pages : 4

[5359]-34

M.Com. (Part - I) (Semester - II)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT (Special Paper - III)
(Group - F) (Revised Syllabus)

International Co-operative Movement
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions carry equal marks.*
- 2) *All questions are compulsory.*

Q1) Briefly review the origin and growth of Co-operative movement in Great Britain.

OR

How has the concept and nature of Cooperation changed over years?

Q2) What role is assigned to Co-operatives in a capitalistic system?

OR

Is Co-operative a system or a sector?

Q3) Explain the role of Co-operatives in Japan.

OR

Explain the role of Co-operatives in China.

Q4) Explain the modified principles of Cooperation.

OR

Can Cooperatives survive in today's globalised world?

P.T.O.

Q5) Write Short Notes on (Any Two)

- a) Philosophy of Cooperation.
- b) The International Cooperative Alliance.
- c) Cooperation in a mixed economy.
- d) Cooperatives in Sweden.

Total No. of Questions : 5]

P4311

[5359]-34

M.Com. (Part - I) (Semester - II)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT (Special Paper - III)
(Group - F) (Revised Syllabus)

International Co-operative Movement
(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
-

प्रश्न 1) ग्रेट ब्रिटनमधील सहकारी चळवळीचा उगम आणि विकासाबाबत थोडक्यात आढावा घ्या.

किंवा

कालौघात सहकारच्या संकल्पनेत व स्वरूपात कसे बदल होत गेले आहेत?

प्रश्न 2) भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेत सरकार क्षेत्राकडे कोणती भूमिका सोपवलेली असते?

किंवा

सहकार ही एक व्यवस्था आहे की क्षेत्र आहे?

प्रश्न 3) जपानमधील सहकाराची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

चीनमधील सहकाराची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सहकाराची सुधारीत तत्वे स्पष्ट करा.

किंवा

जागतिकीकरणाच्या आजच्या विश्वात सहकार तग धरू शकतो काय?

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) सहकाराचे तत्वज्ञान
- ब) आंतरराष्ट्रीय सहकारी संस्था महासंघ
- क) संमिश्र व्यवस्थेतील सहकार
- ड) स्विडनमधील सहकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4312

[Total No. of Pages : 4

[5359]-37

M.Com. (Semester - II)

ADVANCED BANKING AND FINANCE (Paper - IV)

Monetary Policy (Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Explain in detail the concept of High Powered money.

OR

Explain the recommendation's of working group on money supply.

Q2) What is monetary Policy? Explain the objectives of monetary Policy.

OR

What is monetary management? Discuss the following objectives of monetary Policy.

- a) Price Stability
- b) Generation of Employment

Q3) Explain the mechanism and effectiveness of quantitative Instruments of monetary Policy.

OR

Critically review monetary Policy of RBI during last five years.

Q4) Explain the role of RBI in Industrial finance.

OR

Explain the role of RBI in Export credit.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two)

- a) Money supply and Price stability.
- b) Exchange Rate stability.
- c) Moral suasion.
- d) Regional Rural Banks.

Total No. of Questions : 5]

P4312

[5359]-37

M.Com. (Semester - II)

ADVANCED BANKING AND FINANCE (Paper - IV)

Monetary Policy (Group - G)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) उच्चशक्ती पैसा ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

पैशाच्या पुरवठ्याच्या संदर्भात कार्यकारी गटाने केलेल्या शिफारशी स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) चलनविषयक धोरण म्हणजे काय? चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

किंवा

चलनीय व्यवस्थापन म्हणजे काय? चलनविषयक धोरणाच्या खालील उद्दिष्टांची चर्चा करा.

- अ) किंमत स्थिरता
ब) रोजगार निर्मीती

प्रश्न 3) चलनविषयक धोरणाच्या संख्यात्मक पतनियंत्रण साधनांची यंत्रणा आणि परिणामकारकता स्पष्ट करा.

किंवा

भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या चलनविषयक धोरणाचा गेल्या पाच वर्षातील आढावा घ्या.

प्रश्न 4) औद्योगिक वित्तपुरवठ्यातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

निर्यात पतपुरवठ्यातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) चलनपुरवठा व किंमत स्थिरता.

ब) विनिमयदर स्थिरता.

क) नैतिक समजावणी.

ड) प्रादेशिक ग्रामीण बँक.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4313

[Total No. of Pages : 4

[5359]-38

M.Com. (Semester - II)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - III)

Customer Relationship Management and Retailing

(2008 Pattern) (Group - H)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is 'Relationship Management'? Describe the evolution of relationship management in Indian context. **[20]**

OR

Distinguish between Relationship marketing of services and Relationship marketing in consumer markets.

Q2) What is 'Internet Marketing'? Explain the advantages & dis-advantages of Internet Marketing. **[20]**

OR

What is 'Site Selection'? Explain the steps and factors affecting site selection.

Q3) Explain the concepts 'Store Design' and 'Store Layout'. Describe the factors affecting store Layout. **[20]**

OR

Write a detail note on 'Retail supply chain management'.

Q4) Explain the significance and Importance of Retailing in Indian & Global Scenario. **[20]**

OR

Explain in detail the importance of Information Technology in Customer Relationship Management.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Four)

[20]

- a) Relationship Marketing in Mass Markets
- b) Digital Marketing
- c) Non-Store Retailing
- d) Customer Service
- e) Bar Coding
- f) Factors affecting retail location decision

Total No. of Questions : 5]

P4313

[5359]-38

M.Com. (Semester - II)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - III)

Customer Relationship Management and Retailing

(2008 Pattern) (Group - H)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'संबंध व्यवस्थापन' म्हणजे काय? संबंध व्यवस्थापनाची उत्क्रांती या विषयावर भारतीय संदर्भात स्पष्टीकरण विषद करा. [20]

किंवा

सेवांमधील संबंध विपणन व ग्राहक बाजारातील संबंध विपणन यामधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) इंटरनेट विपणन म्हणजे काय? इंटरनेट विपणनाचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'स्थान निवड' म्हणजे काय? स्थान निवडीच्या पायऱ्या आणि स्थान निवडीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'दुकान आराखडा' व 'दुकान रचना' या संकल्पना स्पष्ट करा. दुकान रचनेवर परिणाम करणारे घटक विषद करा. [20]

किंवा

'किरकोळ पुरवठा साखळी व्यवस्थापन' यावर सविस्तर टिप लिहा.

प्रश्न 4) भारतीय आणि जागतिक पातळीवर किरकोळ विक्रीचे महत्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

ग्राहक संबंध व्यवस्थापनात माहिती तंत्रज्ञानाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) संबंध विपणनामध्ये जनसमुदाय बाजार
- ब) डिजिटल विपणन
- क) दुकानाशिवाय चालणारा किरकोळ व्यापार
- ड) ग्राहक सेवा
- इ) स्तंभ संकेत (Bar Coding)
- फ) किरकोळ स्थान निश्चितीकरण निर्णयावर परिणाम करणारे घटक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4314

[Total No. of Pages : 4

[5359]-39

M.Com. (Semester - II)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - IV)

Services Marketing (Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Service Marketing' Explain various classifications of Services. **[20]**

OR

Explain in detail the various challenges in Service Distribution.

Q2) Explain 7 P's used in Marketing Managers in India as an important marketing tools for boosting marketing activities. **[20]**

OR

Explain in detail the concept 'Service' Market Segmentation.

Q3) Explain the strategic role of management of Services for customer satisfaction. **[20]**

OR

Describe the concept 'Services Marketing Triangle' and 'Service Profit Chain'.

Q4) Explain with suitable examples the difference between buying behaviour of On Line customer vis-a-vis the buying behaviour of customer at counter. **[20]**

OR

What is meant by the term 'Competitive Price'? Explain the various strategies employed for pricing of services.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Four)

[20]

- a) Services offered by NGO
- b) Event Management Services
- c) Consultancy Services
- d) Various financial Services
- e) Importance of Physical Evidence
- f) Service Life Cycle

Total No. of Questions : 5]

P4314

[5359]-39

M.Com. (Semester - II)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - IV)

Services Marketing (Group - H)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) 'सेवा विपणन' या संज्ञेची व्याख्या सांगा. सेवांचे विविध वर्गीकरण स्पष्ट करा. [20]
किंवा
सेवा वितरणातील विविध आव्हाने सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) विपणन कृतीला चालना देण्यासाठी सात 'पी' या महत्वाच्या विपणन साधनांचा भारतीय विपणन व्यवस्थापक कशा पध्दतीने वापर करतील ते स्पष्ट करा. [20]
किंवा
'सेवा विपणन विभागणी' ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) ग्राहक समाधान याची सेवा व्यवस्थापनामध्ये व्यूहरचनात्मक भूमिका स्पष्ट करा. [20]
किंवा
'सेवा विपणन त्रिमिती' आणि 'सेवा नफा साखळी' या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) दुरुस्थ विपणनाच्या आधारे खरेदी करणाऱ्या ग्राहकाचे वर्तन व प्रत्यक्ष विक्रेत्याकडून खरेदी करणाऱ्या ग्राहकाचे वर्तन यातील फरक विविध उदाहरणाच्या सहाय्याने स्पष्ट करा. [20]
किंवा
'स्पर्धात्मक किंमत' म्हणजे काय? सेवांचे मूल्य निर्धारित करण्यासंदर्भातील व्यूहरचना स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) अशासकिय सेवा संस्थानी देऊ केलेल्या सेवा
- ब) कार्यक्रम व्यवस्थापन सेवा
- क) सल्ला सेवा
- ड) विविध वित्तिय सेवा
- इ) भौतिक पुराव्याचे महत्व
- फ) सेवांचे जीवनचक्र

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4315

[Total No. of Pages : 4

[5359]-40

M.Com. (Semester - II)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is Business Research? Discuss its aims objectives and importance of Business Research.

OR

Explain in details the Sources of Government & non-government information.

Q2) Explain in detailed note on Evaluation of Secondary sources.

OR

- a) How the computer based information system is used in Research work.
- b) What is Bibliography? Which are the important of Bibliography.

Q3) a) Explain the meaning and methods of Tabulation.

b) What is scaling? Explain various Techniques of Scaling.

OR

Explain in detail the structure of a Research Report.

Q4) a) State sources of Research problem.

b) Discuss procedure of case study Design.

OR

Explain detail the statistical techniques used in Business Research.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Four)

- a) Research problems in cost and profit
- b) Skills required for Action Research
- c) Demo graphic information
- d) Survey method
- e) Tabulation
- f) Research plan

Total No. of Questions : 5]

P4315

[5359]-40

M.Com. (Semester - II)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यवसाय संशोधन म्हणजे काय? व्यवसाय संशोधनाचे हेतु, उद्देश, आणि महत्व यावर चर्चा करा?

किंवा

सरकारी व बिगर सरकारी माहितीचे स्रोत सविस्तर स्पष्ट करा?

प्रश्न 2) दुय्यम स्रोताचे मूल्यमापन यावर सविस्तर टीप लिहा.

किंवा

अ) संशोधन कार्यामध्ये संगणकावर आधारित माहिती प्रणालीचा कशा प्रकारे उपयोग केला जातो?

ब) संदर्भसूची म्हणजे काय? महत्वाच्या संदर्भसूची कोणत्या ते सांगा?

प्रश्न 3) अ) सारणीकरण' या संकल्पनेचा अर्थ सांगून पध्दती स्पष्ट करा?

ब) अनुमापन तंत्रे म्हणजे काय? विविध अनुमापन तंत्रे स्पष्ट करा?

किंवा

संशोधन अहवालाचा आराखडा सविस्तर स्पष्ट करा?

प्रश्न 4) अ) संशोधन समस्यांचे स्रोत सांगा?

ब) समस्या अध्ययन आराखड्याची पध्दती यावर चर्चा करा.

किंवा

व्यवसाय संशोधनात वापरली जाणारी संख्याशास्त्रीय तंत्रे सविस्तर स्पष्ट करा?

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) परिव्यय व नफा नियोजनातील संशोधन समस्या
- ब) कृती संशोधनासाठी आवश्यक असणारी कौशल्ये
- क) लोकसंख्येविषयक माहिती
- ड) सर्वेक्षण पध्दती
- इ) अनुक्रमणिका
- फ) संशोधन नियोजन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4316

[Total No. of Pages : 4

[5359]-41

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (Compulsory)

BUSINESS FINANCE

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is Business Finance? Describe objectives and importance of Business finance.

OR

State the need and importance of future value and present value.

Q2) Explain the term Capitalisation. Explain in detail over capitalisation and Under capitalisation.

OR

What is strategic financial Planning? Explain the objectives and steps of strategic financial planning.

Q3) What is Debenture? Explain the characteristics and types of Debentures.

OR

What is Preference shares? Explain the advantages and disadvantages of Preference shares.

Q4) What is short Term finance? Explain the sources of short term finance.

OR

What is Project financing? Explain the importance of project financing.

P.T.O.

Q5) Write short notes : (Any Four)

- a) Technical Analysis.
- b) Advantages of short Term finance.
- c) Dividend Policy.
- d) Characteristics of Equity shares.
- e) Limitations of financial planning.
- f) Scope of Business finance.

Total No. of Questions : 5]

P4316

[5359]-41

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (Compulsory)

BUSINESS FINANCE

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्रश्न 1) व्यावसायिक वित्त म्हणजे काय? व्यावसायिक वित्तपुरवठ्याची उद्दिष्टे आणि महत्त्वाचे वर्णन करा.

किंवा

भविष्यकालीन मूल्य व सध्याचे मूल्य-गरज व महत्त्व सांगा.

प्रश्न 2) भांडवलीकरण ही संज्ञा स्पष्ट करा. अधिभांडवलीकरण आणि न्यूनतम भांडवलीकरण यांचे सविस्तरपणे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

व्यहरचनात्मक वित्तीय नियोजन म्हणजे काय? न्यूरचनात्मक वित्तीय नियोजनाची उद्दिष्टे आणि पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कर्जरोखे म्हणजे काय? कर्जरोख्यांची वैशिष्ट्ये आणि प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

अग्रहक्क भाग म्हणजे काय? अग्रहक्क भागाचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) अल्पकालीन वित्त पुरवठा म्हणजे काय? अल्पकालीन वित्तपुरवठ्याचे मार्ग स्पष्ट करा.

किंवा

प्रकल्प वित्त पुरवठा म्हणजे काय? प्रकल्प वित्तपुरवठ्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) तांत्रिक विश्लेषण.
- ब) अल्पकालीन वित्त पुरवठ्याचे फायदे.
- क) लाभांश धोरण.
- ड) सामान्य भागाची वैशिष्ट्ये.
- इ) वित्तीय नियोजनाच्या मर्यादा.
- फ) व्यावसायिक वित्ताची व्याप्ती.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4317

[Total No. of Pages : 4

[5359]-42

M.Com. (Semester - III) (Compulsory)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is Research Plan or Design? Explain in detail the steps in Research Design.

OR

Explain various sources used for collecting Business information & data.

Q2) Explain in detail the various sources of Raw-data.

OR

- a) Define Questionnaire. Explain Merits & demerits of Questionnaire.
- b) What is Sumpling? Explain the merits & demerits of sampling.

Q3) What is 'Survey'? Explain the types, merits & demerits of Survey.

OR

What is 'Case study method'? Explain the steps, merits & demerits of 'Case study method.

Q4) Explain the following points in Business Research Project.

- a) Editing sentences
- b) Organising Evidence information data.

OR

Explain in detail the Research problems in Business & commercial functions.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes (Any Four)

- a) Types of Research
- b) Sources of Information regarding Economy
- c) Tabulation
- d) Action Research
- e) Evaluating Secondary sources
- f) Avoiding Plagiarism

Total No. of Questions : 5]

P4317

[5359]-42

M.Com. (Semester - III) (Compulsory)
RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'संशोधन आराखडा' म्हणजे काय? संशोधन आराखड्याचे टप्पे/पायऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

व्यावसायिक माहिती मिळविण्यासाठी वापरण्यात येणारे विविध मार्ग स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कच्च्या माहितीचे विविध स्रोत सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

अ) 'प्रश्नावली' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. प्रश्नावलीचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा.

ब) 'नमुना निवड' म्हणजे काय? नमुना निवडीचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'सर्वेक्षण' म्हणजे काय? सर्वेक्षणाचे प्रकार, फायदे व तोटे स्पष्ट करा.

किंवा

संशोधनाची व्यष्टी अध्ययन पध्दती म्हणजे काय? व्यष्टी अध्ययन पध्दतीच्या पायऱ्या व गुणदोष स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) व्यवसाय संशोधन अहवालातील खालील मुद्दे स्पष्ट करा.

अ) वाक्य संकलन

ब) पुरावा माहिती तथ्य संकलन व संघटन

किंवा

व्यवसाय आणि व्यावसायिक कार्यालयीन संशोधन समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

- अ) संशोधनाचे प्रकार
- ब) अर्थव्यवस्थे संदर्भातील माहिती मिळविण्याचे स्रोत
- क) सारणीकरण
- ड) क्रियात्मक संशोधन
- इ) दुय्यम स्रोतांचे मुल्यमापन
- फ) वाङ्मय चौर्य टाळणे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4318

[Total No. of Pages : 2

[5359]-43

M.Com. (Part - II) (Semester - III)
ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION
Advanced Auditing
(2008 Pattern) (Special) (Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right, indicate full marks.*

Q1) Define an Audit. Explain the objectives, Merits and Demerits. **[20]**

OR

What is an Auditing Standard? Explain the standard setting process.

Q2) What do you mean by Internal control? Elaborate the importance of Internal Control. **[20]**

OR

Explain the uses of Computer for Audit purpose.

Q3) Elaborate the Rights & Duties of a Company Auditor. **[20]**

OR

Define the term Audit Committee. Explain the Role and Powers of Audit Committee.

Q4) Distinguish between Vouching and Verification. How would you verify? **[20]**

- a) Current Asset
- b) Current Liabilities

OR

Explain the concept of Divisible profit of a company.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes (Any Two)

[20]

- a) Audit Programme
- b) Corporate Governance
- c) Audit Report
- d) Investigation

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4319

[Total No. of Pages : 2

[5359]-44

M.Com. (Part - II) (Semester - III)
ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION
Specialised Area in Auditing (Group - A)
(2008 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Discuss the provisions of Tax Audit U/S 44 AB of the Income Tax Act, 1961 and draft the specimen of Form 3CA.

OR

State the duties of Internal Auditor in relation to the purchase, sale and cash transactions of a trading company.

Q2) Write short notes (Any Two) :

- a) Contents of Statement of particulars in Form 3CD.
- b) Nature of Internal Audit.
- c) Audit Report of Co-operative Societies.
- d) Audit of Local Bodies.

Q3) Explain the salient features of enactments affecting Bank Audit.

OR

State the special features of Audit of Educational Institutions.

Q4) Explain the role of Comptroller and Auditor General (C & AG) while auditing receipts, expenditure and sanctions of the funds maintained by Government.

OR

State the special points to be considered in the Audit of Hotel & Hospital.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two) :

- a) Audit of Departmental Commercial Undertaking.
- b) Audit Report of Banks.
- c) Audit of Multi-State Co-operative Societies.
- d) Audit of Public Sector Undertaking.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4320

[Total No. of Pages : 2

[5359]-45

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEM

Cost Audit (Special Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Each question carries 20 marks.*

Q1) What do you mean by the term 'Cost Audit'? Discuss the objectives of Cost Audit.

OR

Cost Audit is Efficiency Audit'. Discuss the statement and quote few parameters from the Cost Audit Report indicating efficiency/inefficiency in operations.

Q2) State the legal provisions as regards appointment, qualifications and disqualifications of the Cost Auditor.

OR

List the steps involved in planning the Cost Audit assignment of a manufacturing company.

Q3) What is meant by Internal Control System? Explain those components of Internal Control System which affect the Cost Accounting System in an organisation.

OR

What is meant by Audit Working Papers? Explain the contents of audit working papers generated in the process of Cost Audit of any manufacturing company.

Q4) Explain minimum TEN annexure of the Cost Audit Report which is prepared as per Cost Accounting Report Rules, 2011.

P.T.O.

OR

Write Short Notes (Any Four) :

- a) Propriety Audit
- b) Cost Accounting Record Rules
- c) Compliance Report
- d) Benefits of Cost Audit
- e) Qualifications in Cost Audit Report
- f) Methods of Stock Valuation

Q5) The profit as per financial accounts of XY Cement Ltd. For the year 2012-13 was Rs.1,34,27,561/- The profit as per Cost Accounting Records for the same period was more. Prepare a reconciliation statement and arrive at the profit as per Cost Accounts. The following details are collected from the financial accounting schedules and cost accounting records :

Particulars	Financial Accounts (Rs.)	Cost Accounts (Rs.)
Opening stock of WIP	29,52,315	23,45,720
Opening stock of Finished Goods	2,48,37,410	2,72,16,930
Closing stock of WIP	41,72,635	36,35,345
Closing stock of Finished Goods	3,67,51,400	4,15,24,148
Interest income from inter-corporate deposits	6,14,250	-
Donations given	4,75,250	-
Loss on sale of fixed assets	1,04,148	-
Value of cement taken for own consumption	3,75,920	3,45,200
Cost of power drawn from own Wind Mill :		
- At Tariff Value		48,58,415
- At Cost	34,10,420	

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4321

[Total No. of Pages : 3

[5359]-46

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEM

Management Audit (Special Paper - VI)

(2008 Pattern) (Group - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) Define Management Audit. State and explain its nature, scope and objectives.

OR

Explain the term Management Audit. Explain the difference between Financial Audit and Management Audit.

Q2) Explain the concept of Corporate Image. How Corporate Image and Management Audit are related?

OR

What is meant by corporate culture? Explain the elements of corporate culture. Discuss the evaluation of corporate culture by management auditor.

Q3) Explain the concept of Operational Audit. Explain programme for Operational Audit in detail.

OR

As a Management Auditor, how would you evaluate the following :

- a) Consumer services and
- b) Personnel management.

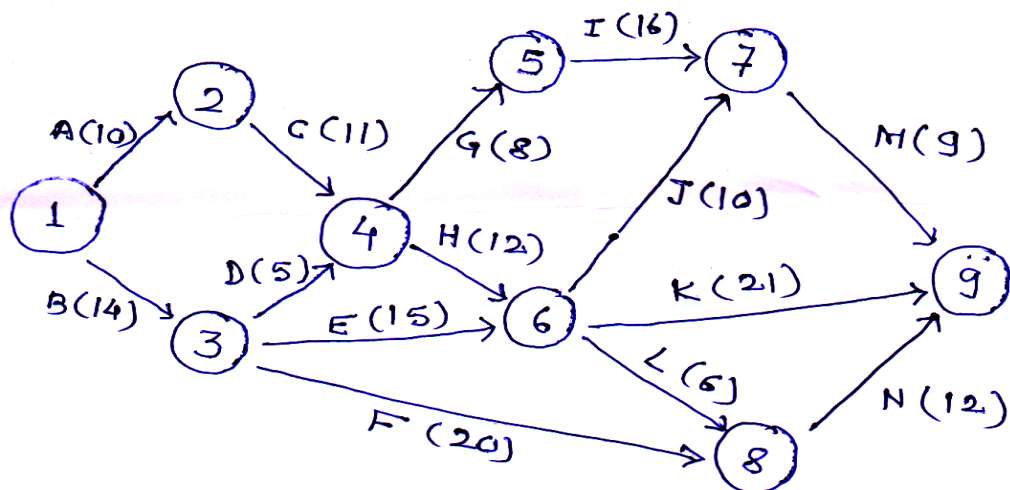
P.T.O.

Q4) Write short notes (any four)

- a) Cost audit and Management Audit.
- b) Evaluation of Research and Development.
- c) Management audit programme.
- d) Essentials of management audit.
- e) Programme Evaluation and review Techniques.
- f) Critical Path Method.

Q5) A project is modeled by the activities network as given below. The activities are presented by the arcs. The number in the brackets in each arc gives in time in days, to complete the activity. Each activity requires one worker. The project is to be completed in shortest time. You are required to :

- a) Calculate early time and late time for each activity.
- b) State the critical activities, and
- c) Find the total float on activities D and F

OR

Draw the network for the following activities and find critical path and total duration of project.

Activity	Duration (Days)
1 - 2	4
1 - 3	12
1 - 4	10
2 - 4	8
2 - 5	6
3 - 6	8
4 - 6	10
5 - 7	10
6 - 7	0
6 - 8	8
7 - 8	10
8 - 9	6

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4322

[Total No. of Pages : 4

[5359]-49

M.Com. (Semester - III)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - V)

Human Resource Management

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is 'Human Resource Management'? Explain various approaches of H.R.M.

OR

Explain the concept and functions of 'Human Resource Management'.

Q2) What is 'Training'? Explain methods of 'On the-Job Training'.

OR

What is 'Estimation of manpower Requirement'? Explain the 'Procedure' of Estimating man-power Requirement.

Q3) What is 'Performance Appraisal'? Explain the concept and process of 'Result Based Performance Appraisal'.

OR

What is 'Merit Rating'? Explain various methods of 'Merit Rating'.

Q4) What is 'Customer service Level and Agreements'? Explain its 'Elements' and 'Key steps in Establishing a service level Agreement'.

OR

What is 'HR Audit'? Explain importance and objectives of HR Audit.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any Four)

- a) HR Outsourcing.
- b) Contract Labour.
- c) WTO and Labour standards.
- d) Evaluation of Training Programmes.
- e) Types of Transfers.
- f) VRS and separation schemes.

Total No. of Questions : 5]

P4322

[5359]-49

M.Com. (Semester - III)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - V)

Human Resource Management

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण.

3) आवश्यक तेथे संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'मानवी संसाधन व्यवस्थापन' म्हणजे काय? मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे विविध दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

किंवा

'मानवी संसाधन व्यवस्थापन' ही संकल्पना आणि त्याची कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'प्रशिक्षण' म्हणजे काय? 'प्रत्यक्ष कामावरील प्रशिक्षणाच्या पध्दती स्पष्ट करा.

किंवा

'मनुष्यबळ गरजांचा अंदाज' म्हणजे काय? मनुष्यबळ गरजांचा अंदाज करण्याची पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'कार्यक्षमता मूल्यमापन' म्हणजे काय? 'परिणामाधारित कार्यक्षमता मूल्यमापन' ही संकल्पना व त्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

'गुणमूल्यांकन' म्हणजे काय? गुणमूल्यांकनाच्या विविध पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'ग्राहकसेवा पातळी आणि करार' म्हणजे काय? त्याचे मूलभूत घटक आणि सेवा पातळी करार करतानाच्या मुख्य अवस्था स्पष्ट करा.

किंवा

'मानवी संसाधन अंकेक्षण' म्हणजे काय? मानवी संसाधन अंकेक्षणाचे महत्त्व आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) मानवी संसाधन बाह्यस्रोतीकरण (एच् आर आऊटसोर्सिंग)
- ब) कंत्राटी कामगार
- क) जागतिक व्यापार संघटना आणि कामगार मानके
- ड) प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे मूल्यमापन
- इ) बदलीचे प्रकार
- फ) स्वेच्छानिवृत्ती आणि विभक्तिकरण योजना

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P4296

[Total No. of Pages : 3

[5359]-5

M.Com. (Semester - I)

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

Advanced Cost Accounting

(2008 Pattern) (Special Paper - I) (Group - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks: [5]

- i) Loss that occurs under inefficient operating condition and is ordinarily controllable is known as _____.
- ii) Job Evaluation is ranking, grading and _____.
- iii) In contract costing the cost unit is _____.
- iv) The Industries which render services must make use of _____ method of costing.
- v) When actual loss in a process is less than the anticipated loss, the difference between the two is considered as _____.

B) State whether the following are true or false. [5]

- i) Job Costing is applicable in industries like ship building.
- ii) Operating Costing is a variation of _____ category of Costing Method.
- iii) ABC analysis is introduced for Material Control.
- iv) The treatment of idle time in cost accounting depends upon the distinction between normal and abnormal idle time.
- v) Departmentalisation of overheads facilitates the control objective of cost accounting.

P.T.O.

Q2) Define Overheads. State different methods of classification of overheads by giving suitable examples. **[15]**

OR

Define Job Evaluation and Merit Rating. What are its merits and demerits?

Q3) Write Short Notes (Any 3) **[15]**

- a) Material Control.
- b) Absorption of Overheads.
- c) Benefits of Life Cycle Costing.
- d) Batch Costing.
- e) Abnormal Loss and Normal loss.

Q4) In an engineering factory, the following particulars have been extracted for the year ended 31-12-2017. Compute the departmental overhead rate for each of the production departments. assuming that overheads are recovered as a percentage of direct wages. **[20]**

Particulars.	Production Depts Service Depts				
	A Rs	B Rs	C Rs	X Rs	Y Rs
Direct wages (Rs)	30,000	45,000	60,000	15,000	30,000
Direct materials (Rs)	15,000	30,000	30,000	22,000	22,500
Staff number	1,500	2,250	2,250	750	750
Electricity (kWh)	6,000	4,500	3,000	1,500	1,500
Assets value (Rs)	60,000	40,000	30,000	10,000	10,000
Light points	10	16	4	6	4
Area (sq.metres)	150	250	50	50	50

The expenses for the period were:

	Rs.		Rs.
Power	1,100	Depreciation	30,000
Lighting	200	Repairs	6,000
Stores overheads	800	General overheads	12,000
Staff welfare expenses	3,000	Rent & taxes	550

Apportion the expenses of service dept. Y according to direct wages and those of service dept. X in the ratio of 5:3:2 to the production departments.

Q5) A building contractor took a contract for the construction of a certain building on 1.1.2017. The contract price was agreed at Rs 5,00,000. The contractor had made the following expenditure during the year: **[20]**

	Rs
Direct materials purchased	22,500
Materials issued from stores	18,500
Direct Labour	17,700
Plant	55,000
Indirect expenses	14,400

From the following further information, prepare a contract A/c for the year. Also show the amount of work-in-progress which will be shown in the balance sheet of the contractor.

	Rs
Value of plant on 31.12.2017	49,500
Stock of materials at site on 31.12.2017	7,200
Materials returned to stores	1,200
Work certified by architect	90,000
Cash received from the contractee	72,000
Cost of work yet not certified	6,500

Q6) Asha Chemicals Ltd. Manufacture and sell their chemicals produced by consecutive processes. The products of these processes are dealt with as under. **[20]**

	Process I	Process 2	Process 3
Transferred to next process	66 2/3%	60%	-
Transferred to warehouse for sale	33 1/3%	40%	100%
Raw materials used (in tons)	1,400	160	1,260
Rate per ton (Rs)	10	16	7
Wages and other expenses (Rs)	5,125	3,140	2,898

In each process 4% of the weight put in is lost and 6% is scrap which from process I realised Rs. 3 per ton, from process 2 Rs. 5 per ton and from process 3 Rs. 6 per ton. Prepare process accounts showing cost per ton of each product.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P5266

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 50

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

BUSINESS ADMINISTRATION

Organisational Behaviour

(2008 Pattern) (Special Paper - VI) (Group - D)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is 'Organisation Behaviour'? Explain the fundamental concepts in Organisational Behaviour.

OR

Discuss the impact of Globalisation on Organisational Behaviour.

Q2) Discuss how work culture can be created and maintained in an Organisation.

OR

What is Job satisfaction? State and explain the consequences of Job Satisfaction.

Q3) What is impression management? Explain in detail the process of impression management.

OR

What is Emotional Intelligence? Discuss the importance of Emotional Intelligence in work place.

Q4) Explain the personal and Organisational approaches regarding stress management.

OR

Define the term conflict. State and Explain various methods of handling conflicts.

P.T.O.

Q5) Write short notes: (Any four)

- a) Consequences of Group Cohesiveness.
- b) Importance of Team Building.
- c) Merits of informal Group.
- d) Impact of stress on Personality.
- e) Recent changes in Organisation Structure.
- f) Role of information Technology in Organisation.

Total No. of Questions : 5]

P5266

[5359] - 50

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

BUSINESS ADMINISTRATION

Organisational Behaviour

(2008 Pattern) (Special Paper - VI) (Group - D)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'संघटनात्मक वर्तन' म्हणजे काय? संस्थात्मक वर्तनातील मूलभूत संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

जागतिकीकरणाचा संस्थात्मक वर्तनावर होणारा प्रभाव यावर चर्चा करा.

प्रश्न 2) व्यावसायिक संस्थामध्ये कार्यसंस्कृती कशी निर्माण करता येते व टिकविता येते यावर चर्चा करा.

किंवा

कार्यसमाधान म्हणजे काय? कार्यसमाधानाचे परीणाम सांगा व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) छाप व्यवस्थापन म्हणजे काय? छाप व्यवस्थापनाची प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

भावनिक बुद्धीमत्ता म्हणजे काय? कामाच्या ठिकाणी भावनिक बुद्धिमत्तेचे महत्व यावर चर्चा करा.

प्रश्न 4) तणावाचे व्यवस्थापन यासंदर्भात व्यक्तिगत व संस्थात्मक पातळीवरी दृष्टीकोण स्पष्ट करा.

किंवा

'संघर्ष' ही संकल्पना स्पष्ट करा. संघर्ष हाताळण्याच्या विविध पध्दती सांगा व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

- अ) गटसहकार्याचे परिणाम
- ब) संघबांधणीचे महत्व
- क) अनौपचारिक समुहाचे फायदे
- ड) ताणतणावाचे व्यक्तिमत्त्वावर होणारे परिणाम
- इ) अलीकडच्या काळातील संघटन रचनेतील बदल
- फ) व्यावसायिक संस्थामधील माहिती तंत्रज्ञानाची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4323

[Total No. of Pages : 4

[5359]-51

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Special Paper - V)

Laws Relating to International Business

(2008 Pattern) (Group - E)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define 'International Law'. State the modern system of International Law. **[20]**

OR

Explain International customs and modern sources of International Law.

Q2) Explain the Rights of Individual in International Law. **[20]**

OR

Explain the theories in International Trade.

Q3) Explain in detail the Regulation of foreign Direct Investment in International Trade. **[20]**

OR

Explain in detailed Jurisdiction of International court.

Q4) Explain the National Regulation of International Business. **[20]**

OR

Explain diplomatic modes of conflict resolution.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any two)

[20]

- a) Scope of International Law.
- b) Sources of International Law.
- c) Duties of individual in International Law.
- d) Ohlin Theory.

Total No. of Questions : 5]

P4323

[5359]-51

M.Com. (Part - II) (Semester - III)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Special Paper - V)
Laws Relating to International Business
(2008 Pattern) (Group - E)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'आंतरराष्ट्रीय कायदा' व्याख्या द्या. आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या आधुनिक पद्धती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या संदर्भात आंतरराष्ट्रीय परंपरा आणि आधुनिक मार्ग स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय कायद्यामध्ये व्यक्तिगत अधिकार कोणते ते स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) आंतरराष्ट्रीय व्यापारात परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीचे (foreign Direct Investment) नियमन सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाचे कार्यक्षेत्र विस्ताराने स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) आंतरराष्ट्रीय व्यवसायाचे राष्ट्रीय नियमन स्पष्ट करा. [20]

किंवा

समस्या निराकरणाचे (Conflict Resolution) परराष्ट्र संबंधविषयक मार्ग स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याप्ती
- ब) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्रोत (Sources)
- क) आंतरराष्ट्रीय कायद्यामधील व्यक्तिगत कर्तव्ये
- ड) ओहलिन सिद्धांत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4324

[Total No. of Pages : 4

[5359]-53

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-operative Credit System

(2008 Pattern) (Special Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Define the term credit? Explain the importance of Agriculture credit. [20]

OR

State the need of Primary Agriculture Credit Co-operative Societies.

Q2) State the need and objectives of State Co-operative Bank. [20]

OR

Describe in detail the structure of credit in India.

Q3) State the need and functions of non-Agriculture credit societies. [20]

OR

State the functions of Urban Co-operative Bank.

Q4) Explain the functions of Regional Rural Bank. [20]

OR

State the objectives and problems of Urban Co-operative Bank.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any two) :

[20]

- a) Types of credit
- b) Limitation of credit system
- c) Kisan credit card
- d) Fedral credit Co-operatives

Total No. of Questions : 5]

P4324

[5359]-53

M.Com. (Part - II) (Semester - III)
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
Co-operative Credit System
(2008 Pattern) (Special Paper - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहे.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) पत या संज्ञेची व्याख्या सांगा. भारतातील कृषी पतपुरवठ्याचे महत्व स्पष्ट करा. [20]
किंवा
प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांची आवश्यकता प्रतिपादन करा.
- प्रश्न 2) राज्य सहकारी बँकेची गरज व उद्दिष्टे प्रतिपादन करा. [20]
किंवा
सहकारी पतसंस्थांची रचना सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) बिगर सहकारी संस्थांची गरज व कार्ये प्रतिपादन करा. [20]
किंवा
नागरी सहकारी बँकेचे उद्दिष्टे व समस्या प्रतिपादन करा.
- प्रश्न 4) प्रादेशिक ग्रामिण बँकेचे कार्ये स्पष्ट करा. [20]
किंवा
नागरी सहकारी बँकेचे उद्दिष्टे व समस्या प्रतिपादन करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) कृषी कर्जाचे विविध प्रकार
- ब) कर्जविषयक पद्धतीच्या मर्यादा
- क) किसान क्रेडीट कार्ड (शेतकरी पत पत्र)
- ड) संघराज्य विषयक संस्था

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P5267

[Total No. of Pages : 4

[5359]-54

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-operatives and Rural Banking System

(2008 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the causes of overdues in co-operative Banks : Suggest the measures to eliminate the overdues. **[20]**

OR

Discuss the various types of advances to priority sector.

Q2) Comment on the performance of National Federation of state co-operative Banks since 2001. **[20]**

OR

Explain the functions and working of Maharashtra state co-operative Bank.

Q3) Explain in detail the functions of NABARD. **[20]**

OR

Critically examine the role of Maharashtra State co-operative Bank since 2001.

Q4) Critically examine the supervisory role of RBI in co-operative banking sector. **[20]**

OR

Explain the procedure & norms of refinance of NABARD to co-operative banks.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any four) :

[20]

- a) Types of advances under IRDP.
- b) Functions of National co-operative bank for rural development.
- c) Organisation of Maharashtra State co-operative bank.
- d) Historical Background of NABARD.
- e) Problems of Maharashtra state co-operative bank.
- f) Advances to priority sector schemes.

Total No. of Questions : 5]

P5267

[5359]-54

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-operatives and Rural Banking System

(2008 Pattern) (Special Paper - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) सहकारी बँकांमधील कर्ज थकबाकीची कारणे स्पष्ट करा. कर्ज थकबाकी कमी करण्यासाठी उपाय सूचवा. [20]

किंवा

प्राधान्यक्रम क्षेत्राला दिल्या जाणाऱ्या विविध अग्रिमांच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) 2001 पासून राज्य सहकारी बँकांच्या राष्ट्रीय संस्थांच्या कामगिरीवर भाष्य करा. [20]

किंवा

महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची कार्ये आणि कार्ये पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) नाबार्ड (NABARD) ची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

2001 पासून महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या भूमिकेचे टिकात्मक परिक्षण करा.

प्रश्न 4) सहकारी बँक क्षेत्रातील भारतीय रिझर्व बँकेच्या पर्यवेक्षणात्मक भूमिकेचे टिकात्मक परिक्षण करा. [20]

किंवा

नाबार्ड (NABARD) कडून सहकारी बँकांना केल्या जाणाऱ्या पूनर्वित्त पूर्वठ्याची प्रक्रिया आणि निकष स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रमांतर्गत दिल्या जाणाऱ्या अग्रीमांचे प्रकार
- ब) ग्रामीण विकासासाठीची राष्ट्रीय सहकारी बँकेची कार्ये
- क) महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेचे संघटन
- ड) नाबार्ड (NABARD) ची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
- इ) महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या समस्या
- फ) अग्रक्रम क्षेत्र योजनांतर्गत दिली जाणारी अग्रीमे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4325

[Total No. of Pages : 4

[5359]-55

M.Com. (Part - II) (Semester - III)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Foreign Exchange (Special Paper - V)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Who is Non Resident Indian? What are the different types of Bank Accounts that an NRI can open?

OR

What is Duty-Drawback scheme? How does its benefits the exporter in International trade.

Q2) What is Role of Reserve Bank of India in foreign exchange market?

OR

Explain in detail the provisions of FEMA Act. What are its benefits over FERA.

Q3) What is Letter of credit? Explain the different types of Letter of credit.

OR

Explain in detail the structure and working of Indian Foreign Exchange market.

Q4) What is preshipment finance? Elaborate on its perpose?

OR

What are the Risks associated with foreign Exchange transactions? Explain the meaning of open position Risk.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes on (any two)

- a) Flexibal Exchange Rate
- b) Swape Rate
- c) EXIM Bank
- d) NRE Account
- e) Purchasing power parity

Total No. of Questions : 5]

P4325

[5359]-55

M.Com. (Part - II) (Semester - III)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Foreign Exchange (Special Paper - V)
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अनिवासी भारतीय कोण? अनिवासी भारतीय उघडू शकत असणाऱ्या विविध बँक खात्यांचे प्रकार कोणते?

किंवा

शुल्क परतावा योजना म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय व्यापारात निर्यातदारांना ती कशी फायदेशीर ठरते?

प्रश्न 2) विदेश विनिमय बाजारातील भारतीय रिझर्व बँकेची भूमिका कोणती?

किंवा

फेमा कायद्यातील तरतुदी सविस्तर स्पष्ट करा. तो फेरा कायद्यापेक्षा कसा फायदेशीर आहे.

प्रश्न 3) पतपत्र म्हणजे काय? पतपत्राचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

भारतीय विदेशी विनिमय बाजाराची रचना आणि कार्यपध्दती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) नौभरणपूर्व वित्तपुरवठा म्हणजे काय? त्याचे उद्देश विषद करा.

किंवा

परकीय चलन व्यवहारांशी निगडित असलेल्या विविध जोखिमा कोणत्या? खुली स्थिती धोक्याचा अर्थ स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) बदलता विनिमय दर
- ब) अदलाबदल दर
- क) आयात निर्यात बँक
- ड) एन. आर. ई. खाते
- इ) खरेदी शक्ती समता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4326

[Total No. of Pages : 4

[5359]-56

M.Com. (Semester - III)

ADVANCED BANKING AND FINANCE (Special) (Paper - VI)

International Finance

(2008 Pattern) (Group - G)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is International Banking? Explain the various types of international banking offices. **[20]**

OR

What are Euro Markets? Explain the reasons for development of Euro Dollar Market.

Q2) What is International Debt Market? What is the procedure for issue of Foreign Bonds and Euro Bonds? **[20]**

OR

Explain the following :

- a) Objectives for establishment of World Bank.
- b) What are the features of Bretton Woods System?

Q3) What are American Depository Receipts (ADRs) and Global Depository Receipts (GDRs)? Explain procedure of Issue of ADRs and GDRs. **[20]**

OR

What is Exchange Rate system? Describe the floating Exchange Rate system.

P.T.O.

Q4) Discuss the organisation and functions of International Finance Corporation (IFC). **[20]**

OR

Discuss the organisation and functions of Bank for International Settlements (BIS).

Q5) Write notes : (any two) **[20]**

- a) Growth of International Banking
- b) Fixed Exchange Rate
- c) Euro Notes
- d) Capital Account Convertibility

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

P4326

[5359]-56

M.Com. (Semester - III)

ADVANCED BANKING AND FINANCE (Special) (Paper - VI)

International Finance

(2008 Pattern) (Group - G)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय बँकिंग म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय बँकिंगच्या कार्यालयांचे प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

युरो बाजार म्हणजे काय? युरो डॉलर बाजाराच्या विकासाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय कर्जबाजार म्हणजे काय? विदेशी बॉन्ड्स आणि युरो बॉन्ड्स निर्गमित करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा? [20]

किंवा

खालील बाबी स्पष्ट करा.

अ) जागतिक बँकेच्या स्थापनेची उद्दिष्टे

ब) ब्रेटन वुड्स पद्धती वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

प्रश्न 3) अमेरिकन डिपॉझिटरी रिसिप्ट्स आणि ग्लोबल डिपॉझिटरी रिसिप्ट्स म्हणजे काय? अमेरिकन डिपॉझिटरी रिसिप्ट्स आणि ग्लोबल डिपॉझिटरी रिसिप्ट्स प्रसृत करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [20]

किंवा

विनिमय दर म्हणजे काय? बदलत्या विनिमय दराची पद्धती विशद करा.

प्रश्न 4) आंतरराष्ट्रीय वित्तपुरवठा महामंडळाची रचना आणि कार्याची चर्चा करा. [20]
किंवा
बँक फॉर इंटरनॅशनल सेटलमेंटची रचना व कार्याची चर्चा करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
अ) आंतरराष्ट्रीय बँकिंगची वृद्धी
ब) स्थिर विनिमय दर
क) युरो नोटस
ड) भांडवली खात्यावरील परिवर्तनीयता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4327

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 57

M.Com. (Part - II) (Semester - III)
ADVANCED MARKETING
International Marketing (Group - H)
(2008 Pattern) (Special - Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is 'International Marketing'? Describe its scope and objectives in the context of globalisation.

OR

Write notes on:

- a) Reasons for entry in 'International Marketing
- b) Challenges and opportunities in 'International Marketing'?

Q2) Discuss the salient features of India's recent Import - Export policy.

OR

Describe various rules for successful exporting.

Q3) Explain in detail the preliminaries for starting export business.

OR

Explain support given by Government and semi - Government organisations to exporters.

P.T.O.

- Q4)** a) Describe significance of labelling and packaging of goods.
b) Write a note on 'Registration of Exporters'.

OR

- a) State procedure for obtaining Credit insurance.
b) Write a note on 'Marine Insurance'.

Q5) Write short notes (Any four)

- a) Barriers in International Marketing.
b) International Market segment.
c) Export Credit limit
d) Functions of world trade organisation.
e) Role of Exim Bank
f) Export Business

Total No. of Questions : 5]

P4327

[5359] - 57

M.Com. (Part - II) (Semester - III)
ADVANCED MARKETING
International Marketing (Group - H)
(2008 Pattern) (Special - Paper - V)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'आंतरराष्ट्रीय विपणन' म्हणजे काय? जागतिकीकरणाच्या पार्श्वभूमीवर त्याची व्याप्ती व उद्देश स्पष्ट करा.

किंवा

टीपा लिहा.

- अ) आंतरराष्ट्रीय विपणनातील प्रवेशाची कारणे
ब) आंतरराष्ट्रीय विपणनातील आव्हाने आणि संधी

प्रश्न 2) भारताच्या नजिकच्या आयात - निर्यात धारेणाच्या विविध वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

किंवा

यशस्वी निर्यातीसाठीच्या विविध नियमांचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) निर्यात व्यापार सुरू करतेवेळी आवश्यक असणाऱ्या प्रारंभीक बाबी सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

निर्यातदारांना सरकारी आणि निमसरकारी संस्थांकडून जे सहाय्य दिले जाते ते स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) अ) आंतरराष्ट्रीय विपणनामध्ये वस्तुची खुणचिह्नी आणि संवेष्टन याचे महत्व विशद करा.
ब) निर्यातदारांची नोंदणी यावर टीप लिहा.

किंवा

- अ) निर्यात पतविमा मिळविण्याची पध्दती सांगा.
ब) 'सागरी विमा' यावर टीप लिहा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) आंतरराष्ट्रीय विपणनातील अडथळे
ब) आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठ प्रभागीकरण
क) निर्यात पत मर्यादा
ड) जागतिक व्यापार संघटनेची कार्ये
इ) एक्झीम बँकेची भूमिका
फ) निर्यात व्यवसाय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4328

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 58

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

ADVANCED MARKETING

Marketing Research (Group - H)

(2008 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Define Marketing - research? Explain the role of Marketing - research in Marketing.

OR

Describe the prominent market - research agencies in India.

Q2) What do you mean by Marketing - intelligence? Explain the significance of Marketing - intelligence in Decision - Making.

OR

What do you mean by Market potential analysis? Explain the different methods of Market potential analysis.

Q3) What do you know about hypothesis? Describe the characteristics of a good Hypothesis.

OR

What mean by Research - Techniques? Enumerate the Qualitative - research - Techniques.

Q4) Define Market Information? Explain the various methods of collecting market information.

OR

P.T.O.

Write notes

- a) Limitations of Marketing - research
- b) Web based Marketing - research

Q5) Write short note on (Any four)

- a) Market - segment
- b) Product - research
- c) Advertising - research
- d) Data collection
- e) Sales forecasting
- f) Consumer marketing research

Total No. of Questions : 5]

P4328

[5359] - 58

M.Com. (Part - II) (Semester - III)

ADVANCED MARKETING

Marketing Research (Group - H)

(2008 Pattern) (Special Paper - VI)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) विपणन - संशोधनाची व्याख्या सांगा? विपणनामध्ये विपणन - संशोधनाची असलेली भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

भारतातील बाजारपेठ संशोधन करणाऱ्या प्रमुख/ प्रसिध्द संस्था विशद करा.

प्रश्न 2) विपणन - चातुर्य म्हणजे काय? निर्णय - क्षमतेमध्ये विपणन - चातुर्याचे असलेले महत्व स्पष्ट करा.

किंवा

संभाव्य बाजार पेठ विश्लेषण म्हणजे काय? संभाव्य बाजारपेठ विश्लेषणाच्या असलेल्या विविध पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) गृहीत तथ्य / गृहीत अनुमान या विषयी आपण काय जाणता? चांगल्या गृहीत तथ्यांची वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

संशोधन तत्वे म्हणजे काय? गुणात्मक संशोधन तत्वे विशद करा.

प्रश्न 4) बाजारपेठ माहितीची व्याख्या सांगा? बाजारपेठ माहिती गोळा करण्याच्या विविध पध्दती स्पष्ट करा.

किंवा

टिप लिहा.

- अ) विपणन संशोधनाच्या मर्यादा
- ब) वेबवर आधारित/ वेब निहाय विपणन संशोधन

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही चारवर)

- अ) बाजार पेठ - विभाग
- ब) उत्पादन - संशोधन
- क) जाहिरात - संशोधन
- ड) माहिती - संकलन
- इ) विक्री - अंदाज
- फ) ग्राहक विपणन संशोधन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4329

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 59

M.Com. (Semester - III)

ECONOMICS

Industrial Economics

(2008 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Answers should be precise and to the point.*

Q1) Discuss interrelationship between Industrial Development and Economic Development. **[20]**

OR

Explain scope and significance of the study of industrial economics.

Q2) State and explain role and problems of public sector industries. **[20]**

OR

Discuss weber's theory of location of industries.

Q3) Explain the causes of industrial imbalance in India. **[20]**

OR

Critically examine the role and problems of special Economic Zones in India.

Q4) Explain the impact of industrialisation on urbanisation. **[20]**

OR

Discuss the factors influencing location of industries.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any two)

[20]

- a) Importance of small scale industries in India.
- b) Sargent florence theory of Location.
- c) Impact of industrialisation on Global Warming.
- d) Measurement of industrial productivity.

Total No. of Questions : 5]

P4329

[5359] - 59
M.Com. (Semester - III)
ECONOMICS
Industrial Economics
(2008 Pattern) (Compulsory)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक विकास व आर्थिक विकास यांच्यातील आंतर संबंधांची चर्चा करा. [20]

किंवा

औद्योगिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती व महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सार्वजनिक क्षेत्राची प्रगती व समस्या सांगा व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

वेबर यांच्या औद्योगिक स्थाननिश्चितीच्या सिद्धांताची चर्चा करा.

प्रश्न 3) भारतातील औद्योगिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतातील विशेष आर्थिक क्षेत्राची भूमिका व समस्या यांचे टिकात्मक परिक्षण करा.

प्रश्न 4) औद्योगिकरणाचा नागरीकरणावरील परिणाम विशद करा. [20]

किंवा

औद्योगिक स्थाननिश्चितीवर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) भारतातील लघुउद्योगांचे महत्व
- ब) सार्जट फ्लॉरेन्स यांचा औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा सिध्दांत
- क) औद्योगिकीकरणाचे जागतिक तापमानवाढी वरील परिणाम
- ड) औद्योगिक उत्पादकतेचे मोजमाप

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4297

[Total No. of Pages : 4

[5359]-6

M.Com. (Semester - I)

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

Costing Techniques and Responsibility Accounting

(2008 Pattern) (Special Paper - II) (Group - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks: [5]

- i) The document which describes the budgeting organisation, procedures etc. is known as _____
- ii) _____ are generally made for longer period than budgets.
- iii) Inter firm comparisons become meaningless in the absence of _____ system.
- iv) Entire technique of standard costing is based on the principle of _____.
- v) A labour _____ variance arises due to machine breakdown, if not looked to idle time.

B) State whether the following statements are true or false. [5]

- i) Uniform costing is used as a decision making tool.
- ii) Forecasting leads to budgeting and budgeting leads to budgetary control
- iii) Profit planning is most important tool in managerial decision - making.
- iv) The usefulness and value of inter - firm comparisons are greatly enhanced where uniform costing is in operation.
- v) An introduction of standard costing leads to the elimination of unhealthy competition among the firms in the same industry.

P.T.O.

- c) Write short notes on (any two) [10]
- i) Preliminaries for introducing standard costing.
 - ii) Essentials for inter-firm comparison.
 - iii) Objectives of uniform costing.
 - iv) Advantages of budgetary control.

Q2) What do you mean by 'Budgetary control'? What are its basic objectives? Distinguish between standard costing and budgetary control. [20]

OR

Explain the concept of 'uniform costing'. What are the requisites for installation of uniform costing system? State the limitation of uniform costing.

Q3) a) M/S. sahyadri Engineers provide you the following budgeted expenses for their electronic product at the capacity of 10,000 units. [10]

Particulars	Cost Per Unit (Rs)
Direct Material	60
Direct labour	30
Variable Overheads	25
Fixed overheads (Rs. 15,0000)	15
Variable expenses (Direct)	05
Selling Expenses (10% fixed)	15
Administrative expenses (Rs 50,000 fixed for all levels of production)	05
Distribution Expenses (20% fixed)	05
Total cost of sales per unit	160

Prepare a flexible budget for production of 6000 units, 7000 units, 8,000 units showing the total cost.

b) What is 'Responsibility Accounting'. State advantages and limitations of responsibility Accounting. [10]

Q4) Following details are supplied to you by m/s mahaveer Enterprises.

Particulars.	1St Quarter (Rs)	2nd Quarter (Rs)	3rd Quarter (Rs)	4th Quarter (Rs)
Opening cash Bal.	10,000	-	-	-
Collection from Customers	1,25,000	1,50,000	1,60,000	2,21,000
Payments-				
Material Purchased	20,000	35,000	35,000	17,000
Other Expenses	25,000	20,000	20,000	17,000
Salary & Wages	90,000	95,000	95,000	1,09,200
Income Tax	5,000	-	-	-
Machinery Purchased	-	-	-	20,000

The firm desires to maintain a cash balance of Rs. 15,000 at the end of each quarter. Cash can be borrowed or repaid in multiples of Rs. 500 at the interest of 10% p.a. Management does not want to borrow cash more than what is necessary and wants to repay as early as possible. In any event loans can not be extended beyond four quarters. Interest is computed and paid when the principal is paid.

Prepare a cash Budget assuming that the borrowings take place at the beginning and repayments are made at the end of the quarters. [20]

Q5) Standard labour Hours and the rate for production of Product 'P' are given below: [20]

Particulars	Hours	Rate Per Hours (Rs)	Total (Rs)
Skilled workers	5	15.00	75.00
Unskilled workers	8	05.00	40.00
Semiskilled Workers	4	07.50	30.00
Total =			145,00

Actual data

Units produced = 1000	<u>Rate per Hr (Rs)</u>	<u>Total (Rs)</u>
Skilled worker - 4,500 Hrs	20.00	90,000
Unskilled worker - 10,000 Hrs	04.50	45,000
Semiskilled worker - 4,200 Hrs	07.50	31,500

Calculate:

- a) Labour cost variance.
- b) Labour Rate variance.
- c) Labour Efficiency variance.
- d) Labour mix variance.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4330

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 60
M.Com. (Semester - III)
BUSINESS STATISTICS
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical table and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meaning.*

Q1) Attempt any four of the following :

[4 × 5 = 20]

- a) Let X be a discrete random variable (r.v) with probability mass function (p.m.f.)

$$P(X = x) = \frac{(3-x)}{10}; x = -1, 0, 1, 2$$

Show that $E(x) = 0$, also obtain $V(x)$

- b) Three cards are drawn at random successively, with replacement, from a well shuffled pack of 52 cards. Getting 'a card of Hearts' is termed as a success. Obtain the probability distribution of the number of success.
- c) i) State the p.m.f. of Binomial distribution. Also state its mean and variance.
ii) State the p.m.f. of poisson distribution. Also state its mean and variance.
- d) Define normal distribution. State any three properties of it.
- e) Suppose a height of soldier follows normal distribution with mean 170 cm and variance 50cm^2 . In a regiment of 1000 soldiers, how many would you expect to be over 180 cm tall?
- f) Explain the different components of time - series.

P.T.O.

Q2) Attempt any four of the following :

[4 × 5 = 20]

- a) Explain the concept of acceptance sampling.
- b) Explain the process control and product control.
- c) Define terms :
 - i) Test of hypothesis
 - ii) Critical Region
 - iii) Acceptance Region
 - iv) Level of significance.
 - v) Alternative hypothesis
- d) Explain in detail the type I error and type - II error.
- e) If $X \rightarrow B(n, p)$ with
 - i) $E(x) = 50$ and $\text{Var}(x) = 40$, then find the values of n and p .
 - ii) $E(x) = 30$ and $n = 90$, then find the values of p and $\text{Var}(x)$
- f) In a normal distribution, 7% of the observations are less than 35 and 89% of the observations are less than 63. Obtain the values of parameters of the normal distribution.

Q3) Attempt any four of the following :

[4 × 5 = 20]

- a) Explain the Chi - square test of goodness of fit.
- b) The following information is collected on two characters :

	Cinegoers	Non - cinegoers
Literate	18	50
Illiterate	62	127

Test whether habit of watching cinema going and literacy are independent?
Use 5% l.o.s.

- c) Explain the test procedure of large sample test for the equality of two population proportions.

- d) Obtain 4 - yearly moving averages for the following data on production of a company.

Year	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Production	39	48	57	66	60	72	66	70

- e) Fit a trend line to the following data by least square method.

Year	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sales	48	60	57	72	66	70

Also obtain the estimate of sale for the year 2018.

- f) Explain the working of single sampling plan.

Q4) Attempt any two of the following : **[2 × 10 = 20]**

- a) If $X \rightarrow N(100, 25)$ then compute

$P(X > 100)$, $P(X < 105)$, $P(X > 95)$,

$P(95 < X < 105)$, $EXP\left(\frac{X}{10}\right)$, $Var\left(\frac{X}{5}\right)$

$EXP\left(\frac{X - 100}{5}\right)$, $Var\left(\frac{X - 100}{5}\right)$

- b) The hours of sleep of 10 patients before and after giving a new drug are recorded.

Hrs. of sleep (before)	6	5	7	7	8	9	6	6	7	8
Hrs. of sleep (after)	7	8	7.5	9	7	6.5	7	8	8.5	7

Test whether there is a significant difference in the average hours of sleep? Use 5% l.o.s.

- c) Draw a p - chart for the following data of no. of defectives in 10 samples of size 50 each and comment on the result.

7, 9, 5, 4, 3, 2, 4, 5, 6, 4

Q5) Attempt any two of the following :

[2 × 10 = 20]

- a) Below are given the means and ranges of 10 samples of size 5 each taken from a certain production process at regular intervals.

\bar{X}	14.2	13.9	15.5	12.1	14.1	13.2	12.9	13.5	13.1	12.8
R	2	2.5	2.8	2.5	3	1.9	2.1	3.9	3.1	2.1

Given that $n = 5$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.115$, $A_2 = 0.577$. Draw \bar{X} and R - chart & comment.

- b) Define the terms :

- i) AQL
- ii) LTPD
- iii) Producer's risk
- iv) Consumer's risk
- v) Control limits

- c) A nationalized bank utilizes four teller windows to render a fast service to the customers. On a particular day 800 customers were observed. They were given service at the different window as follows :

Window no.	1	2	3	4
No. of customers	150	250	170	230

Test whether the customers are uniformly distributed over the windows. Use 5% l.o.s.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4331

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 61

M.Com. (Semester - IV)

CAPITAL MARKET AND FINANCIAL SERVICES

(2008 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is 'Capital market' ? Explain in detail the characteristics and functions of capital market.

OR

- a) Explain the structure of capital market
- b) State the participants of capital market.

Q2) What is secondary market? Describe in detail the objectives and functions of secondary market.

OR

Write notes on:

- a) Organisation of stock Exchange.
- b) Over the counter exchange of India (OTCEI)

Q3) What do you mean by merchant Banking? Describe the functions and various services rendered by merchant banker.

OR

Explain the concept of 'Mutual funds' Describe in detail the various types of mutual funds.

P.T.O.

Q4) What is securities and exchange board of India (SEBI)? Explain the background, establishment and functions of SEBI.

OR

What is listing of securities? Explain the advantages and guidelines of listing of securities.

Q5) Write short notes on (Any four)

- a) External Commercial Borrowing (ECB)
- b) Credit Rating.
- c) Functions of primary market.
- d) Forward Contracts
- e) Powers of SEBI
- f) Central Listing Authority (CLA) Regulation -2003.

Total No. of Questions : 5]

P4331

[5359] - 61

M.Com. (Semester - IV)

CAPITAL MARKET AND FINANCIAL SERVICES

(2008 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) भांडवल बाजार म्हणजे काय? भांडवल बाजाराची वैशिष्ट्ये आणि कार्ये सविस्तरपणे विशद करा.

किंवा

- अ) भांडवल बाजाराची रचना स्पष्ट करा.
ब) भांडवल बाजाराचे सहभागी घटक सांगा.

प्रश्न 2) दुय्यम बाजार म्हणजे काय? दुय्यम बाजाराची उद्दिष्ट्ये आणि कार्यांचे सविस्तरपणे वर्णन करा.

किंवा

टिपा लिहा.

- अ) भाग बाजाराचे संघटन
ब) भारताचे त्वरीत विनिमय केंद्र

प्रश्न 3) मर्चंट बँकिंग म्हणजे काय? मर्चंट बँकेची कार्ये व मर्चंट बँकरकडून पुरविण्यात येणाऱ्या विविध सेवांचे वर्णन करा.

किंवा

परस्पर निधीची संकल्पना स्पष्ट करा. परस्पर निधीचे विविध प्रकार सविस्तरपणे वर्णन करा.

प्रश्न 4) भारतीय प्रतिभूती व विनिमय मंडळ (सेबी) म्हणजे काय? सेबीची पार्श्वभूमी, स्थापना व कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

रोख्यांची सारणी म्हणजे काय? रोख्यांच्या सारणी करणाचे फायदे आणि सारणी करणाच्या संदर्भात मार्गदर्शक सूचना स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) विदेशी व्यापारी कर्ज
- ब) पत श्रेणी
- क) प्राथमिक बाजाराची कार्ये
- ड) वायदा करार
- इ) सेबीचे अधिकार
- फ) केंद्रिय सारणी प्राधिकरण नियमन - 2003

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4332

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 62

M.Com. (Semester - IV)

GLOBAL INDUSTRIAL ENVIRONMENT

(2008 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Answer should be precise and to the point.*

Q1) Define Industrial finance. Explain internal sources of Industrial finance. [20]

OR

Review the Industrial progress of India since 1991.

Q2) Critically evaluate India's Industrial policy 1991. [20]

OR

What is privatization? Explain the impact of privatization on Indian Industry.

Q3) Define Globalization. Explain favourable and adverse effects of Globalization on Indian Industry. [20]

OR

Explain the importance and progress of Iron and steel industry in India.

Q4) Explain the role of foreign capital in Indian economy. [20]

OR

What are the present problems of Indian industrial labour.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two)

[20]

- a) Export and Import Policy since 1991.
- b) Agro and allied Industry.
- c) Advantages of multinational corporations.
- d) Contract labour.

Total No. of Questions : 5]

P4332

[5359] - 62
M.Com. (Semester - IV)
GLOBAL INDUSTRIAL ENVIRONMENT
(2008 Pattern) (Compulsory)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसुद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक वित्तपुरवठ्याची व्याख्या द्या. औद्योगिक वित्तपुरवठ्याचे अंतर्गत स्रोत स्पष्ट करा. [20]

किंवा

1991 पासूनच्या भारतातील औद्योगिक प्रगतीचा आढावा द्या.

प्रश्न 2) भारताच्या 1991 च्या औद्योगिक धोरणाचे टिकात्मक परीक्षण करा. [20]

किंवा

खाजगीकरण म्हणजे काय? खाजगीकरणाचा भारतीय उद्योगावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) जागतिकीकरणाची व्याख्या द्या. जागतिकीकरणाचे भारतीय उद्योगावर होणारे अनुकूल आणि प्रतिकूल परिणाम स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतातील लोखंड पोलाद उद्योगाचे महत्त्व आणि प्रगती स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतीय अर्थव्यवस्थेत परकीय भांडवलाची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतातील औद्योगिक कामगारांच्या संघ: कालीन समस्या कोणत्या?

P.T.O.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा: (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) 1991 पासूनचे आयात आणि निर्यात धोरण
- ब) कृषि आणि सलग्न उद्योग
- क) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे फायदे
- ड) कंत्राटी कामगार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4333

[Total No. of Pages : 6

[5359] - 63
M.Com. (Semester - IV)
MATHEMATICS
4083 : Operations Research
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

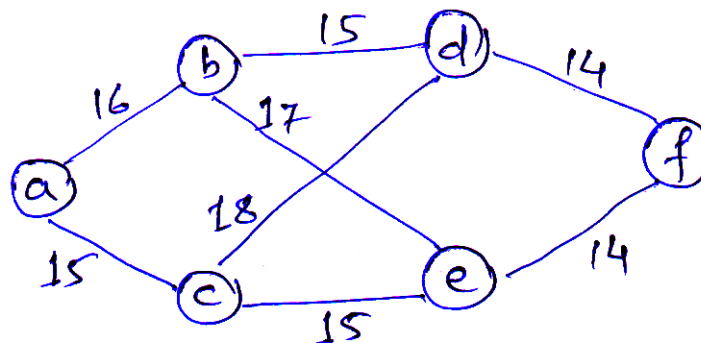
Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meanings.*

Q1) Attempt any four of the following :

[20]

- a) Write notes on :
 - i) Decision variables
 - ii) Objective function
 - iii) Optimum solution
 - iv) Hurwicz Criterion
 - v) Maximax Criterion
- b) Find minimum cost spanning tree for the following network V :

- c) State maximin - minimax principle and illustrate it by an example.

P.T.O.

d) Write the dual of the following L.P.P.

$$\text{Minimize } z = 50x_1 + 20x_2$$

Subject to :

$$4x_1 - x_2 \geq 4$$

$$x_1 + 2x_2 \geq 16$$

$$-x_1 - 2x_2 \geq -16$$

$$-x_1 + 2x_2 \geq -3$$

$$x_1, x_2 \geq 0$$

e) Reduce the following game by dominance principle and find the optimal solution.

		Player B			
		I	II	III	IV
Player A	I	7	9	8	13
	II	9	10	7	11
	III	12	11	13	12

f) Write the standard form of the following L.P.P.

$$\text{Min. } Z = 14x_1 + 13x_2$$

Subject to :

$$12x_1 + x_2 \geq 10$$

$$-3x_1 + 20x_2 \leq 6$$

$$x_1, x_2 \geq 0$$

Q2) Attempt any four of the following :

[20]

a) Write the canonical form of the following L.P.P.

$$\text{Maximize } Z = 5x_1 + 2x_2$$

Subject to : $2x_1 + x_2 \leq 10$

$$12x_1 + 13x_2 = 14$$

$$x_1 + x_2 \geq 4$$

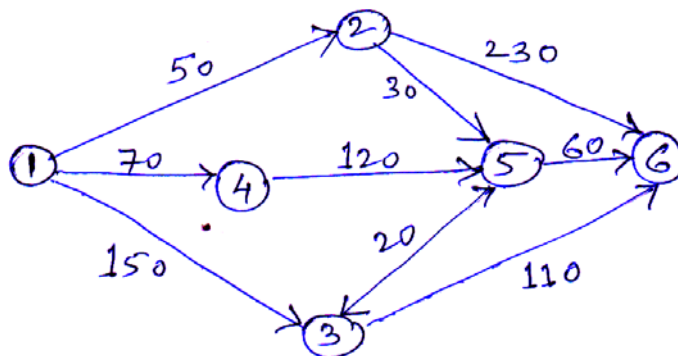
$$x_1, x_2 \geq 0$$

- b) Write notes on :
- Pure strategy
 - Pay - off matrix
 - Stable game
 - Two person zero - sum game
 - Fair game
- c) Explain how will you obtain optimal solution to minimize transportation problem using U - V method?
- d) Obtain an initial basic feasible solution of the following transportation problem using North West corner method.

Destination →	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
Source ↓					
O ₁	2	3	11	7	6
O ₂	1	0	8	1	1
O ₃	5	8	15	9	10
Demand	7	5	3	2	

Also find the corresponding Transportation cost.

- e) Explain the following terms with reference to Transportation problem
- Degenerate Basic Feasible solution
 - Dummy source
- f) Determine the shortest route from node 1 to node 6 in the following network, where the distances are shown in kilometers.

Q3) Attempt any four of the following :

[20]

- a) Obtain an Initial Basic Feasible solution of the following transportation problem by least cost method.

Destination →	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
Origin ↓					
O ₁	5	3	6	2	18
O ₂	4	7	9	1	37
O ₃	3	4	7	5	35
Demand	15	16	34	25	

Also find the corresponding Transportation cost.

- b) Write notes on :
- Minimax criterion
 - Laplace Criterion
- c) Explain degeneracy in the transportation problem. How it can be solved?
- d) Show that the following L.P.P. has unbounded solution

$$\text{Min. } Z = 3x_1 - x_2 + 5x_3 - 4x_4$$

$$\text{Subject to : } 2x_1 + 5x_2 - 3x_3 + 2x_4 \geq -25$$

$$3x_1 - 2x_2 + 7x_3 + 10x_4 \leq 18$$

$$4x_1 - 6x_2 - 3x_3 + x_4 \leq 23$$

$$x_1, x_2, x_3, x_4 \geq 0$$

- e) Define Network. Explain what do you mean by Directed and undirected network? Also explain the terms Node and Arc.
- f) Consider the following game :

		Player B		
		B ₁	B ₂	B ₃
Player A	A ₁	4	6	3
	A ₂	3	-2	-1
	A ₃	4	8	1

Obtain saddle point and find optimal strategies for each player. Also state the value of the game.

Q4) Attempt any two of the following : **[20]**

a) Solve the following L.P.P. by Big - M method

$$\text{Max. } Z = 70x_1 + 80x_2$$

$$\text{Subject to : } 2x_1 + 4x_2 \geq 40$$

$$3x_1 + 3x_2 \geq 35$$

$$x_1, x_2 \geq 0$$

b) i) Give model definition of Max - Min network. Also explain maximum flow in the network.

ii) Explain minimum cost capacitated network.

c) The following is a solution of transportation problem. Show that it is an optimal solution and find an alternate optimal solution, if it exists.

	P	Q	R	S
A	Ⓣ 20 1	2	Ⓣ 10 1	4
B	3	Ⓣ 20 3	Ⓣ 20 2	Ⓣ 10 1
C	4	Ⓣ 20 2	6	9

Q5) Attempt any two of the following : **[20]**

a) From the following pay - off table (of profit) determine optimal strategy using maximin, maximax and laplace criterion.

States →	N ₁	N ₂	N ₃
Strategies ↓			
S ₁	7,00,000	3,00,000	1,50,000
S ₂	5,00,000	4,50,000	0
S ₃	3,00,000	3,00,000	3,00,000

- b) i) Explain graphical method for solving $2 \times n$ and $m \times 2$ game
 ii) Write difference among the terms slack, surplus and artificial variables.
- c) Obtain an initial basic feasible solution for the following transportation problem using Vogel's Approximation method.

To →	W ₁	W ₂	W ₃	W ₄	Supply
From ↓					
F ₁	30	25	40	20	100
F ₂	29	26	35	40	250
F ₃	31	33	37	30	150
Demand	90	160	200	50	

Also find the corresponding Transportation cost.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4334

[Total No. of Pages : 2

[5359] - 64

M.Com. (Semester - IV)

ADVANCE ACCOUNTING AND TAXATION

Recent Advances in Accounting Taxation and Auditing
(2008 Pattern) (Paper - VII) (Group - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the rights indicate full marks.*

Q1) Define Human Resources Accounting. Explain historical Developments of Human Resources Accounting. **[20]**

OR

Explain the different valuation approaches, you may suggest for valuing Intellectual property for its inclusion in Balance sheet.

Q2) Explain the provisions in clause 49 of listing Agreement regarding the Board of Directors of the Company. **[20]**

OR

What do you mean by "Transfer Pricing"? State different methods of Transfer pricing and explain the benefits and limitation of market price method.

Q3) Define the term Corporate Governance. Discuss the framework of corporate governance. **[20]**

OR

What is inflation Accounting? Explain the methods / techniques of inflation accounting. **[20]**

P.T.O.

Q4) Explain the methods and application of Strategic Management Accounting. [20]

OR

Explain the different Accounting Standards for Local Bodies.

Q5) Write short note (any four) [20]

- a) Employees stock option Accounting.
- b) Accounting for Derivatives
- c) Accounting for Retirement benefits
- d) Objects of Lean Accounting.
- e) GST
- f) XBRL (Extensive Business reporting Language)

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P 5359

[Total No. of Pages : 3

[5359] - 65

M.Com (Part - II) (Semester - IV)

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

Special Paper - VIII

Case Studies In Advanced Accounting, Taxation And Auditing
(Group A) (2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt Q. No.1 which is compulsory and any three from the remaining.
- 2) All questions carry equal marks.
- 3) Figures to the right indicate full marks.
- 4) Use of non-programmable calculator is allowed.

Q1) State with reasons. whether the following expenses are admissible as a deduction while computing income from business or profession. [25]

- a) Loss of Rs. 20 lakhs incurred by textile manufacturing company by foregoing advance made to cotton growers who used to sell cotton crop exclusively to the company.
- b) Fee Rs. 50,000 paid for increase of Authorized capital of 'Sunshine Co. Ltd.'
- c) Legal expenses of Rs. 58,000 incurred in altering the Articles of Association, so as to bring it in conformity with the changes brought about in the companies Act.
- d) Expenditure of Rs. 25,000 incurred by the assessee on plantations in factory premises and residential quarters of company, with a view to making atmosphere pollution free.
- e) Payment of Rs. 70,000 made for acquisition of goodwill.

Q2) Discuss the following cases : [25]

- a) M/s. Radha Stationers purchase 2,000 pieces of cover file @ Rs. 250 per 100. The wholesaler offered 5% trade discount and charged 5% sales tax on net price. Transport charges were Rs.50. Find out the purchase price per piece of cover file.
- b) PC Ltd. agreed to purchase business of a sole trader. For that purpose, goodwill is to be valued at 3 years purchase of the average profits of last 4 years. Profits for these years are : 2014 - 2015 - Rs.20,000. 2015-2016- Rs.22,500, 2016-2017-Rs. 23,000 and 2017-2018 - Rs. 25,000.

P.T.O.

- c) An assessee who is aggrieved from the order passed under section 272A by the Director General is desirous to know the available remedial recourse and the time limit against each under IT Act, 1961.

Q3) Comment on the following cases, referring necessary sections of Income Tax Act, 1961 and case laws, if any : **[25]**

- a) Sumit is the owner of a property on which there is an annual charge of Rs.48,000 payable to his brother permanently residing in New York. He remits the money to his brother in full and claims as a deduction in computing the income from property.
- b) An assessee is aggrieved by the order of the Assessing officer : what are the remedies available to him under the Income Tax Act 1961? Can he pursue more than one remedy simultaneously?
- c) How will expenditure on advertisement in souvenirs of political parties be dealt with, in computing income from business?.

Q4) B. Ltd. is thinking to absorb A Ltd. on the basis of the company's following position. **[25]**

Balance sheet as on 31st March 2018

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Equity Share Capital (Rs. 10 Each)	2,50,000	Plant and Machinery	2,50,000
Profit and Loss A/c	1,00,000	Furniture	50,000
Long term Liabilities	50,000	Debtors	40,000
Current Liabilities	15,000	Stock	50,000
		Bank	25,000
	4,15,000		4,15,000

Advise the B. Ltd. on the amount of the consideration to be agreed upon

- a) If it is based on the intrinsic value of shares of A. Ltd. and B.Ltd., which are as follows:
- A Ltd. - Rs.10
B Ltd. - Rs. 12.50
- b) If the consideration is to be discharged by issue of shares @ 25 % premium and the fair values of assets and liabilities of A. Ltd. were as follows :

	Rs.		Rs.
Plant and Machinery	2,00,000	Furniture	25,000
Debtors	25,000	Stock	37,500
Current liabilities	12,500		

- c) If in above case the consideration is to be discharged by issue of shares of Rs.10 each at par.

Q5) Jk Ltd. Purchased an existing bottling unit. The method of charging the depreciation of Machinery of the acquired unit was different than that of followed by the company in other units. The company wants to continue to charge the depreciation for the acquired unit, in the method. followed earlier by them and which was not consistent with their own method. As an auditor, state your views in the said situation. **[25]**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4335

[Total No. of Pages : 2

[5359] - 66

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEMS

Recent advances in Cost Accounting and Cost System

(2008 Pattern) (Special Paper - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Describe the nature, objectives, scope and main terms in CAS of 8 & 9.[20]

OR

What do you mean by Excise Audit? Explain the procedure of Excise Audit 2000.

Q2) What is ERP? Describe the reasons for implementation of Enterprise Resource Planning. [20]

OR

Give the meaning of Six Sigma and explain its implementation roles, Quality management methods and criticism of Six Sigma.

Q3) Answer in brief (Any two) [20]

- a) Write a note on Principles of measurement of CAS - 5.
- b) Explain the meaning and objectives of VAT Audit.
- c) Explain the Problem in Productivity Audit.
- d) Write in note on direct expenses of CAS - 10.

P.T.O.

- Q4)** a) Write a note on Article Publish in the Management Accountant “Study on Sustained Competitive Advantage of Proctor & Gamble” in August 2016. **[10]**
- b) Write short note on historical review - origin & meaning of sigma levels. **[10]**

Q5) Write short notes : (Any two) **[20]**

- a) Advantages of Six Sigma.
- b) Write a note on cover story of Management Models for Business Excellence publish in the Management Accountant in July 2016.
- c) DMAIC and DMADV.
- d) Benefits of Enterprise Resource Planning.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4336

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 67

M.Com. (Semester - I) (External)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEMS

Case Studies in Cost Accounting (Special Paper - VIII)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any four questions.*
- 2) *All questions are carrying equal marks.*

Q1) A company has the option to procure a particular material from two sources: Source-I: assures that defectives will not be more than 2% of supplied quantity. Source-II: does not give any assurance, but on the basis of past experience of supplies received from it, it is observed that defective percentage is 2.8%. The material is supplied in lots of 1000 units. Source-II supplies the lot at a price, which is lower by Rs. 100 as compared to Source-I. The defective units of material can be rectified for use at a cost of Rs. 5 per cent. You are required to find out which of the two sources is more economical.

Q2) The budgeted annual production of a company is 120000 units, each unit requiring 2½ hours at an hourly wage rate of Rs. 15. Currently the average efficiency of the production workers is only 60%. The management has a scheme to raise this to 75%. The scheme involves realigning the machinery and intensive training of the production workers, at an one time cost of Rs. 10 lakhs. The scheme also proposes to raise the wage rate to Rs. 16 to enlist the full co-operation of the workers. Examine the scheme and state whether it can be accepted.

Q3) Atlas Engineering Limited accepts a variety of jobs which require both manual and machine operations. The budgeted Profit and Loss Account for the period 1996-97 is as follows:

P.T.O.

Particulars	Amount Rs.
Direct materials	1000000
Direct labour	500000
Prime cost	1500000
Production overhead	3000000
Production cost	4500000
Administrative, Selling and Distribution overhead	1500000
Cost of sales	6000000
Profit	1500000
Sales	7500000

Other budgeted data:

Labour hours for the period	2500
Machine hours for the period	1500
No. of jobs for the period	300

An enquiry has been received recently from a customer and the production department has prepared the following estimate of the prime cost required for the job:

Direct material	Rs. 2500
Direct labour	Rs. 2000
Labour hours required	80
Machine hour required	50

You are required to:

- a) Calculate by different methods, six overhead absorption rates for absorption of production overhead and comment on the suitability of each.
- b) Calculate the production overhead cost of the other based on each of the above rates.
- c) Give your recommendation to the company.

Q4) L & T Limited is manufacturing a special type of cable used by electricity undertakings. The company is currently working at the 80% capacity level. Data on annual sales and costs are as follows:

Particulars	Amount Rs.
Sales	120000000
Direct materials	56000000
Direct labour	24000000
Factory overheads (80% fixed)	18000000
Selling, distribution and administration overheads (60% variable)	10000000

The company has just received an export order which requires utilisation of 40% of the plant capacity. The order cannot be split and has to be executed in one lot as quickly as possible. The price offered is 10% lower than the current domestic price. Further it will be necessary to spend 10% more on variable selling, distribution and administration costs because of the special type of export packing required. The company is considering the following options:

- Reject the export order and carry on with the domestic sales:
- Accept the export order and allow the domestic sales to fall to the extent required:
- Create additional plant capacity by installing new machinery which will result in increase of fixed costs by Rs. 2000000 per annum.

Evaluate each of these options and suggest the best course of action for the company. Also comment on various other factors which have to be considered before taking the decision.

Q5) Asian Paint Limited manufactures 200000 per annum medium sized tins of "Spray Lac Paints" when working at normal capacity. It incurs the following costs of manufacturing per unit.

Direct material	Rs. 7.80
Direct labour	Rs. 2.10
Variable overhead	Rs. 2.50
Fixed overhead	Rs. 4.00
Product cost (per tin)	Rs. 16.40

Each tin of the product is sold for Rs. 21 with variable selling and administrative expenses of 60 paise per tin.

During the next quarter only 10000 units can be produced and sold.

Managements plans to shut down the plant estimating that the fixed manufacturing cost can be reduced by Rs. 74000 for the quarter.

When the plant is operating, the fixed overheads are incurred at a uniform rate throughout the year. Additional costs of plant shut down for the quarter are estimated at Rs. 14000.

You are required:

- a) To express your opinion, along with the calculations, as to whether the plant should be shut down during the quarter: and
- b) To calculate the shut down point for quarter in units of products (i.e. in terms of number of tins).

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4337

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 68

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Recent Advances in Business Practices and Environment

(2008 Pattern) (Special Paper - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Each questions carry equal marks.*

Q1) Explain the concept of Cluster Approach of industrial development as embodied in Industrial Investment and Infrastructural policy of Maharashtra - 2006.

OR

Write detail note on Labour market Information cell and service training Institute as a means human relations Initiatives.

Q2) Explain the role and functions of micro, small and Medium Enterprises.

OR

Explain the role and implications of Corporate Governance. Explain the duties of Nominee director on the Board of directors of a company.

Q3) 'Self Help Group is an instrument of women empowerment'. Do you agree? Explain the prerequisites for success of self help group mechanism for empowering women. Quote practical examples in support of your answer.

OR

Explain the modus operandi of SHG and state the advantage, Do's and Don'ts of SHG.

Q4) What is Environment Audit? Explain the various types of environment audit

P.T.O.

and limitations.

Q5) Write notes on any two

- a) The need of Agro - processing in development.
- b) Rajeev Gandhi Udyami Mitra scheme.
- c) The parameters of BPL and APL
- d) Role and implication of corporate Governance.

Total No. of Questions : 5]

P4337

[5359] - 68

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Recent Advances in Business Practices and Environment
(2008 Pattern) (Special Paper - VII)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) प्रत्येक प्रश्नास समान गुण आहेत.
3) मूळ अर्थासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) महाराष्ट्राच्या औद्योगिक गुंतवणूक धोरण 2006 तील औद्योगिक पुजका दृष्टिकोन (Industrial Clustrers) स्पष्ट करा.

किंवा

“कामगार विपणन माहिती कक्ष” आणि ‘सेवा प्रशिक्षण संस्था’ याचे मानवी विकसनातील कार्य या विषयांवर सविस्तर माहिती द्या.

प्रश्न 2) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम व्यवसाय संस्थांची भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्रमंडलीय नियंत्रणाची भूमिका स्पष्ट करा. कंपनीच्या संचालक मंडळातील नियुक्त संचालकाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) ‘स्वयं बचत गट हे महिला सबलीकरणाचे साधन आहे’या विधानाशी आपण सहमत आहात काय? स्वयं बचत गट यंमणेद्वारे महिला सबलीकरण प्रक्रीयेसाठीच्या पूर्व अटी स्पष्ट करा. व्यावहारिक उदाहरणे द्या.

किंवा

- अ) स्वयं बचत गटाची कार्यपध्दती (Modus Operandi) सांगा.
ब) स्वयं बचत गटाचे फायदे, अपेक्षित व नको असलेली कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'पर्यावरण अंकेक्षण' म्हणजे काय? पर्यावरण अंकेक्षणाचे विविध प्रकार व मर्यादा स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा द्या. (कोणतेही दोन)

- अ) विकासामध्ये 'कृषी प्रक्रियांची आवश्यकता'
- ब) राजीव गांधी उद्यमी मित्र योजना
- क) दारिद्र्य रेषेखालील व दारिद्र्य रेषेवरील स्थिती मोजण्याची परिमाणे
- ड) प्रमंडलीय नियंत्रणाची भूमिका व अमंल बजावणी

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P5265

[Total No. of Pages : 7

[5359] - 69

M.Com. (Semester - IV)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Case Studies in Business Practices (Special Paper - VIII)

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory from Part I*
- 2) *Attempt any three cases from part II*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - I

Q1) What is Case study? Describe the various approaches to the Case Study.[15]

OR

“Case studies “play an important role in managerial decision making.” Explain with suitable examples. [15]

Q2) Write notes on any two of the following: [10]

- a) Steps in Case Study Method
- b) Features of Case Study Method
- c) Limitations of Case Study Method

PART II (CASE STUDY)

Case 1 : Mr. Endurance manufactures four different types of products — Classic, Superfine, Super, and Deluxe. The products differ in colours and patterns. Many of the batches produced were unusually large in quantity resulting in unnecessary stock of finished goods of any one particular type of product required to be stored for a long time with additional storage cost. However, it inevitably results into the shortage of the other products making it difficult to cope up with the demands of the customers. The reason for such overstocking of one product at the cost of shortage of the other products is the result of the production policy. Recently there have been difficulties in meeting delivery dates,

P.T.O.

perhaps because of the faulty production scheduling. The Production supervisor argued that continuous production of any one product will increase efficiency of the workmen resulting in higher rate of productivity. The production control manager Mr. Planner has been assigned the task of making a deep study of the production scheduling of the company. Mr. Endurance believes that too much time has been lost in changing over from one product to another resulting in delay in executing the orders received from the customers.

Analyse the case and answer the following questions:

- a) The problem identified in the case is the faulty scheduling of the production of the different products. What measures do you suggest to reduce the set up time?
- b) Comment on the argument of the Production Supervisor. Suggest the measure to overcome the problem raised by the Production Supervisor.
- c) What could be the probable causes for missing deadlines for delivery of goods? Give a line of action to overcome this peculiar problem.

[25]

Case 2 : Evergreen is an American Company engaged in manufacturing and marketing of environment friendly bio fertilisers. Recently this company has set up a subsidiary in India bearing name 'Evergreen (India) Private Limited. The primary objective of the company was to make the farmers more aware about the hazards of the chemical fertilizers and the long lasting advantages of the eco-friendly bio fertilizers. Despite intensive campaigning, the market response in the initial period was unexpectedly poor. The company realises that in spite of the general awareness about the hazards of chemical fertilisers, the farmers still prefer to use them. This is due to the following reasons :

- a) Subsidy/loan is available for the purchase of chemical fertilizers.
- b) Chemical fertilizers are easily available.
- c) The chemical fertilisers are believed to give a guaranteed increase in the crop yield.
- d) Comparatively the environment friendly bio fertilisers are costly.
- e) Environment friendly fertilisers are believed to be slow in action and not likely to boost the crop yield

The management of Evergreen (India) Private Limited seeks your advice to enhance the acceptability of the environment friendly bio fertilizers and eventually increase the sale of the eco-friendly fertilizers.

[25]

Case 3 : PSPU limited is a subsidiary company of a large industrial company and was not doing well. The directors of the company as well as of the holding company were not happy with the status of the company. However, instead of reaching to the constructive decisions everybody was playing blame game and trying to prove how someone else and not he is responsible for the situation.

A group of directors of PSPU Limited, who honestly wanted to ensure survival of the company, appointed M/s Supreme Management Consultant, to look in to the matter and help the company to come out of the problem. The Advisors have found that the real problem is lying with the management of the parent company. It was found that many a times the required guidelines either were not given or were given in the wrong direction. Similarly, it was indicated by the consultant that the management of the subsidiary company was also responsible for the situation due to delay in decision making and unduly depending upon the directions of the parent company.

The board of the subsidiary company started thinking seriously and it was decided to take the matter with the parent company. The response of the parent company was negative and highly depressing. It was suggested that the company may be wound up or the management of the company may be handed over to another group of management. This has resulted in the considerable amount of set-back causing frustration to the management. In the brain storming session of the core group of management which was not in majority, has decided to overcome the situation by following the measures suggested by M/s Supreme Management Consultant.

You are required to —

- a) Analyse facts of the case in detail.
- b) What could be the probable reasons for the negative response of the management of the parent company?
- c) How the honest core group of management should deal with the parent company to have the fruitful results? [25]

Case 4 : M/s Indian Manufacturers from Pune have been facing a problem of reduction in production. The management has recently received a new bulk order to supply the existing product. In order to increase the production capacity the management wants to change the existing machine to work with higher production level. After a deep study of all the relevant factors the management has replaced the old machine with a new one

supplied by WellMac Limited, Chennai. The investment in the new machine is expected to result in substantial increase in the production and decrease in the production cost.

However, after having put the machine into operations it was found that the new machine is not working with the required efficiency. The production level instead of increasing has significantly decreased and added to the cost of production.

The extensive examination of the machinery made by the supplier of the machine has proved that there is nothing wrong with the machines or with its operations. In the discussion with the production manager and a few of the workmen it was believed that the material being used for the production is not of the suitable quality and as such the quality of the material needs to be improved. Similarly, the new scheduling system also need to be studied to make some improvement in the productivity. Further, it was also suggested that the psychology of the workmen need to be improved to some extent to increase the level of motivation.

You are required to —

- a) Analyse facts of the case in detail.
 - b) Do you think that the decision as to the installation of the new machine is wrong?
 - c) How would you help the management in increasing the production level?
 - d) What measures could be suggested to enhance the motivation level of the workmen?
- [25]**

Total No. of Questions : 6]

P5265

[5359] - 69

M.Com. (Semester - IV)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Case Studies in Business Practices (Special Paper - VIII)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) भाग एक मधील सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) भाग दोन मधील कोणत्याही तीन. केसेस सोडवा.
3) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

भाग - I

प्र.1) 'केस स्टडी' म्हणजे काय? केस स्टडीचे विविध दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [15]

किंवा

“व्यवस्थापकिय निर्णयांमध्ये 'केस स्टडी' एक अत्यंत महत्वाची भूमिका बजावते”. योग्य त्या उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

प्र.2) पूढील पैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : [10]

- अ) केस स्टडी मधील विविध टप्पे.
ब) केस स्टडी पध्दतीची वैशिष्ट्ये.
क) 'केस स्टडी' पध्दतीच्या मार्यादा.

भाग - II

केस न.1 श्री. एन्डयूरन्स हे चार वेगवेगळ्या वस्तु बनवतात. त्यांची नावे - क्लासिक, सुपरफाईन, सुपर डीलक्स अशी आहेत. खूपशा बॅचेस मधुन एखाद्याच विशिष्ट प्रकारच्या वस्तुचे मोठ्या प्रमाणात उत्पादन होते आणि परिणामतः त्या विशिष्ट वस्तुचा मोठा साठा जतन करावा लागतो आणि त्यासाठी जादा खर्च सुध्दा होतो. तथापि त्याचा अपरिहार्य परिणाम म्हणजे इतर वस्तुंचे उत्पादन कमी होऊन त्याची कमतरता भासते आणि पर्यायाने ग्राहकांची मागणी पूर्ण करता येत नाही. एका वस्तुचा अनावश्यक साठा आणि इतर वस्तुंची कमतरता हे उत्पादन धोरणामुळेच होते. नजीकच्या कालावधीमध्ये ग्राहकांच्या ऑर्डर्सच्या तारखा पाळणे हे खरोखरच कठीण जात होते आणि हे केवळ चुकीच्या उत्पादन धोरणामुळेच होते असावे. उत्पादन पर्यवेक्षकाच्या मतानुसार एका विशिष्ट वस्तुचे जर सातत्याने उत्पादन केले तर त्यामुळे उत्पादन कार्य क्षमते मध्ये वाढ होते.

श्री प्लॅनर हे प्रॉडक्शन कंट्रोल मॅनेजर असून त्यांना उत्पादन कार्यक्रम पत्रिकेचा सखोल अभ्यास करण्यास सांगितला आहे. Mr. Endurance यांचे मते. एक वस्तु वरून दूसऱ्या वस्तुमध्ये उत्पादनात बदल करताना अनावश्यक वेळ जातो आणि परिणामतः ग्राहकांच्या आदेशांची पूर्तता करण्यात विलंब होतो. सदर केसचे विश्लेषण करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- या केस मधील जी अडचण लक्षात आली आहे ती म्हणजे विविध वस्तुच्या उत्पादनाचे शेड्युलींगमधील चुका 'सेर - अप' वेळेमध्ये घट करण्यासाठी तुम्ही कोणत्या उपाययोजना सुचवाल?
- 'उत्पादन पर्यवेक्षकाच्या' युक्तिवादा बदल आपली टिप्पणी लिहा. त्यांनी सांगितलेल्या समस्या दूर करण्यासाठी उपाययोजना सूचवा.
- माल वितरणाच्या अंतिम तारखा व पाळत्या जाण्याची संभाव्य कारणे कोणती? ती दूर करण्यासाठीच्या उपाय सूचवा.

[25]

केस नं. 2 'एव्हरग्रीन' ही अमेरिकेतील 'इको फ्रॅन्डली बायो फर्टिलायझर बनवणारी आणि त्याचे वितरण करणारी कंपनी आहे. नजिकच्या गतकाळात त्यांनी भारतामध्ये 'एव्हरग्रीन (इंडिया) प्रायव्हेट लिमिटेड या नावाने एक दुय्यम कंपनी सुरू केलेली आहे. या कंपनीचा मुळ उद्देश म्हणजे भारतातील शेतकऱ्यांना केमीकल खतांच्या धोक्याविषयी आणि बायो फर्टिलायझरच्या दुरगामी फायद्यांविषयी जागृत करणे. हा आहे. अत्यंत प्रभावी अशा प्रचार मोहीमेनंतर सुध्दा सुरूवातीच्या काळात बाजाराचा प्रतिसाद हा अनपेक्षितपणे अतिशय दुबळा होता. कंपनीच्या असे लक्षात आले की, केमीकल खतांच्या दूषपरिणामांविषयी जागृकता असूनही शेतकरी हे केमिकल खतांनाच प्राधान्य देतात. हे कदाचित पुढील कारणांमुळे असावे.

- केमीकल खतांच्या खरेदीसाठी 'कर्ज किंवा मदत उपलब्ध असते.
- केमीकल खते ही सहजपणे उपलब्ध होतात.
- केमीकल खतांमुळे पिकांच्या उत्पादनामध्ये निश्चित वाढ होते.
- तुलनात्मक दृष्ट्या 'बायो खते' ही महाग असतात.
- 'इनव्हायरनमेंट फ्रॅन्डली' खतांच्या परिणाम हा अतिशय संथ असतो आणि पीक वाढीमध्ये त्याचा उपयोग कमी होतो.

एव्हरग्रीन (इंडिया) प्रायव्हेट लिमिटेड च्या व्यवस्थापनाला आपणाकडून बायोखतांची स्वीकृतता आणि विक्री च्या वाढीसाठी सल्ला हवा आहे.

[25]

केस नं. 3 PSPU मर्यादित ही एका उत्पादन करणाऱ्या मोठ्या कंपनीची एक दुय्यम कंपनी असून तिचे कामकाज ठिक ठाक चाललेले नाही. या कंपनीचे तसेच प्रमुख कंपनीचे संचालक सद्यस्थितीत बदल समाधानी नाहीत. तथापि काही विधायक निर्णय घेण्याऐवजी प्रत्येकजण दूसऱ्यावर दोषारोप करत होते.

PSPU च्या एक संचालक चमुने कंपनी वाचविण्याच्या प्रामाणिक हेतुने M/s सुप्रिम मॅनेजमेन्ट कन्सल्टंट यांची या समस्येचा विचार करून उपाय योजना सुचविण्यासाठी. नेमणूक केली. सल्लागारांच्या मते. खरी समस्या ही प्रमुख कंपनीच्या व्यवस्थापना मध्येच आहे. असे लक्षात आलेकी, आवश्यक ते मार्गदर्शन एक तर दिले जात नाही किंवा चुकीच्या पध्दतीने दिले जाते. तसेच सल्लागारांच्या मते दुय्यम

कंपनीचे व्यवस्थापन सुध्दा या परिस्थितीला जबाबदार आहे. त्याचे कारण म्हणजे प्रमुख कंपनीच्या मार्गदर्शनावर नको तेवढे अवलंबून असणे आणि निर्णय घ्यायला विलंब करणे.

दुय्यम कंपनीच्या संचालक मंडळाने ही समस्या गंभीरपणे घेऊन ती प्रमुख कंपनीच्या निदर्शनास आणून देण्याचे ठरवले. प्रमुख कंपनीचा प्रतिसाद हा अत्यंत नकारात्मक आणि निराशाजनक होता. त्यामुळे व्यवस्थापनाला हा एक मोठा धक्का होता आणि परिणामतः त्यांच्यामध्ये निराशा पसरली मात्र बहुमतात नसलेल्या संचालकांनी अत्यंत सखोल व गंभीरपणे विचार करून सुप्रिम मॅनेजमेन्ट कन्सल्टंट यांनी सांगितलेल्या उपाययोजना अंमलात आणून या परिस्थितीत मार्ग काढण्याचे ठरवले.

- अ) सदर केसचे विश्लेषण करा.
- ब) प्रमुख कंपनीच्या व्यवस्थापनाचा नकारात्मक प्रतिसादाची संभाव्य कारणे काय असावीत ?
- क) अपेक्षित प्रतिसाद मिळण्यासाठी प्रमुख कंपनीबरोबर कशा पध्दतीने व्यवहार करणे गरजेचे आहे ? [25]

केस नं. 4 में इंडियन मॅन्युफॅक्चरर्स, पुणे यांच्यापुढे उत्पादनातील घट ही एक मोठी समस्या आहे. सध्याच्या वस्तुसाठी एक मोठी आदेश व्यवस्थापनाला मिळालेला आहे. उत्पादनाची क्षमता वाढविण्यासाठी आताची मशिनरी बदलण्याची व्यवस्थापनाची इच्छा आहे. सर्व संबंधित घटकांच्या सखोल आणि सविस्तर विचार केल्यानंतर व्यवस्थापनाने वेलमॅक मर्यादित; चेन्नई यांचे कडून नवीन मशीन घेतली नवीन मशीन मधील गुंतवणुकीमुळे उत्पादनात मोठ वाढ होऊन उत्पादन खर्चात मात्र घट होइल अशी अशा आहे. मात्र प्रत्यक्षात उत्पादन सुरू झाल्यानंतर असे लक्षात आले की नवीन मशिन ही अपेक्षित कार्यक्षमतेने कार्य करित नाही. उत्पादन वाढण्याऐवजी कमी झाले आहे. आणि उत्पादन खर्च मात्र वाढत आहे.

मशिनरी विक्रेत्यांने केलेल्या सखोल परीक्षणानंतर असे सिध्द केले की मशिन किंवा त्याच्या कार्यक्षमते मध्ये कोणताच दोष नाही. उत्पादन व्यवस्थापक आणि काही कामगारांबरोबर केलेल्या चर्चेनंतर असा विश्वास बसला की उत्पादनासाठी वापरले जाणारा कच्चा माल योग्य प्रतीचा नसून त्यात सुधारणा होणे गरजेचे आहे. तसेच उत्पादकतेमध्ये वाढ करणेसाठी उत्पादनाची नवीन कार्यक्रमपत्रिकेचासुध्दा नीट अभ्यास करणे गरजेचे आहे. तसेच कामगारांची मानसीकतेमध्ये सुधारण करणे आवश्यक आहे जेणेकरून त्यांची कामाची प्रेरणा (Motivation) वाढेल.

- अ) वरील केसचे विश्लेषण करा.
- ब) नवीन मशिन बसविण्याचा निर्णय चुकीचा आहे असे आपल्याला वाटते काय ?
- क) उत्पादन पातळी वाढविण्यासाठी आपण व्यवस्थापनाला कशी मदत करू शकाल ?
- ड) कामगारांची प्रेरणा पातळी वाढविण्यासाठीच्या कोणत्या उपाययोजना आपण सुचवाल. [25]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4298

[Total No. of Pages : 4

[5359]-7

M.Com. (Semester - I)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

**(103) Organised Trades And Markets (Group - C) (Special Paper - I)
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is the meaning of the term 'Business'? Explain the policies of business with reference to product buying and selling price. **[20]**

OR

Discuss the role and importance of service sector in India.

Q2) State and explain the arguments in favour of state trading corporation. **[20]**

OR

What is Food corporation of India? Explain its role and functions.

Q3) What are organised commodity Markets? Explain the importance and features of regulated markets. **[20]**

OR

Discuss the organisation and management of organised markets.

Q4) Explain the advantages and working of co-operative marketing. **[20]**

OR

What are security markets? Discuss the structure and constitution of securities exchange board of India.

P.T.O.

Q5) Write short notes: (any two).

[20]

- a) Nature and Scope of Business.
- b) Development of service sector.
- c) Privatisation of Trading Activities.
- d) Forward Markets.

Total No. of Questions : 5]

P4298

[5359]-7

M.Com. (Semester - I)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

(103)Organised Trades And Market (Group - C) (Special Paper - I)

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 'व्यवसाय' संकल्पनेचा अर्थ काय? वस्तू खरेदी आणि विक्री किंमत ह्या अनुषंगाने व्यवसायाची धोरणे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतातील सेवा क्षेत्राची भूमिका आणि महत्व यावर चर्चा करा.

प्रश्न 2) राज्य व्यापारी महामंडळाच्या बाजूने युक्तिवाद करून स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिक अन्न महामंडळ म्हणजे काय? त्याची भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संघटित वस्तु बाजारपेठा म्हणजे काय? नियंत्रित बाजारपेठांचे महत्व आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

संघटित बाजारपेठेच्या संघटन आणि व्यवस्थापनावर चर्चा करा.

प्रश्न 4) सहकारी विपणनाचे फायदे आणि कार्यपध्दती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्रतिभूती बाजारपेठा म्हणजे काय? भारतीय प्रतिभूती विनियम केंद्राची रचना आणि घटना यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा.

[20]

- अ) व्यवसायाचे स्वरूप आणि व्याप्ती
- ब) सेवा क्षेत्राचा विकास
- क) व्यापारी उपक्रमांचे खाजगीकरण
- ड) वायदे बाजार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4338

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 70

M.Com. (Semester - IV)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - VII)

Gr.D: Recent Advances in Business Administration

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) It is not the strongest business organisation that survive but the one most responsive to change' Discuss.

OR

'As participation increases, resistance to change tends to decrease' Discuss.

Q2) Explain the concept of 6 sigma and enumerate its advantages.

OR

Discuss 'five S' system of quality management

Q3) What is the difference between ERP and tools for ERP? Why any ERP brand can not be regarded as the complete ERP solution?

OR

Discuss the various steps in ERP implementation.

Q4) Define culture and cross cultural management? What is a cultural shock? How does a person deal with it?

OR

Explain various steps involved in turn around management.

P.T.O.

Q5) Write notes any two

- a) Kaizen
- b) Types of mergers
- c) Cost of ERP
- d) Strategic approach towards changing business environment.
- e) Significance of global management system.

Total No. of Questions : 5]

P4338

[5359] - 70

M.Com. (Semester - IV)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - VII)

Gr.D: Recent Advances in Business Administration

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'जो उद्योग व्यवसाय ताकदवान असतो तो स्पर्धे मध्ये टिकत नाही तर जो बदलाला प्रतिसाद देतो तो टिकतो' चर्चा करा.

किंवा

'जसजसा सहभाग वाढतो, तसतसा बदलाला विरोध कमी होतो' चर्चा करा.

प्रश्न 2) 'सिक्स सिग्मा' ही संकल्पना स्पष्ट करा व त्याचे फायदे लिहा.

किंवा

गुणवत्ता व्यवस्थापनाची पाच एस् (Five S) पध्दतीची चर्चा करा.

प्रश्न 3) ERP आणि ERP ची साधने (tools) यात काय फरक आहे? इ.आर. पी चा एखादा ब्रॅंड, हा इ. आर. पी च्या समस्येला संपूर्ण उत्तर आहे असे का म्हणता येणार नाही?

किंवा

ERP च्या अंमलबजावणीतिल निरनिराळ्या टप्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) 'संस्कृती' व 'आंतर संस्कृती व्यवस्थापन' याची व्याख्या लिहा. 'संस्कृतीक धक्का' म्हणजे काय? व्यक्तित्ने याला कशा प्रकारे सामोरे जावे, हे स्पष्ट करा.

किंवा

पुनरुज्जीवन व्यवस्थापनातील निरनिराळे टपे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

- अ) कायझन
- ब) विलीनिकरणाचे प्रकार
- क) इ. आर. पी चा खर्च
- ड) बदलत्या व्यावसायिक पर्यावरणाकडे पहाण्याच्या व्यूहरचनात्मक दृष्टीकोन
- इ) जागतिक व्यवस्थापन पध्दतीचे महत्त्व

Total No. of questions : 6]

SEAT No. :

P4339

[Total No. of Pages : 7

[5359] - 71

M.Com. (Semester - IV)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - VIII)

Case Studies in Business Administration

(2008 Pattern) (Group - D)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory from. Part - I*
- 2) *Solve any three cases from Part - II*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - I

- 1) What is 'Case study'? Explain in detail the limitations of case study method.[15]

OR

Explain in detail the steps involved in solving the case study.

- 2) Write the procedure of analysing the case with suitable examples. [10]

OR

Explain the approaches to case study method.

PART- II

Attempt any three questions (Cases) from question No. 3,4,5, & 6

- 3) Leo Medical Diagnostic and Research center has patented its new invention of poly fiber cardiovascular valve. The product developed is a novel one and can be manufactured at a very low cost. The utility and life of the product in laboratory testing was found to be more than the life expectancy of patients the product could enhance the life the patient by at least five years considering all these factors Leo medical diagnostic and research center chose to set a unit to manufacture the product. However the company has dilemma. As the product is new and requires the acceptance of medical community, it is considering appointing a promotion and sales co-ordinator to manage the promotional and communication efforts of the firm.

P.T.O.

Questions :

- a) Do you think the number of units of a product to be manufactured is a random number? Explain your reasoning.
 - b) How does one determine the number of units of a product to be manufactured in an organisation?
 - c) What are the elements you would take into consideration for forecasting the production - and sales requirements of the product developed by ECO Medical Center?
 - d) How would you go about planning and organising the manufacturing and selling efforts of the organisation? **[25]**
- 4) Prakash is an engineer in a large design engineering office. He hails from a poor but disciplined family. The family has a rural background. Prakash was educated by the scheme ' Earn while you learn' until he graduated with architecture as his major. Prakash is intelligent, capable and hard working, but his main fault is that he does not want to take risks. He hesitates to make decisions by self, and often brings petty and routine problems to his boss or to peers for decisions. Whenever he does a design, he brings it in rough draft to his boss for approval before finalising it.

Since Prakash is capable person, his boss wants to motivate him to be more independent in his work. The boss believes that this approach will improve prakash's performance, and relieve the boss from extra routine and give prakash more self confidence. However the boss is not sure how to go about motivating prakash to take initiative in his work.

Questions :

- a) Analyse the case
 - b) How will you motivate prakash as a manager. Explain with reasons. **[25]**
- 5) Ram Gade has just completed B.E. (Civil) from one of the engineering colleges. He belongs from a place called Rahuri. Some 40 KMS north of Ahmednagar. His father owns over 70 acres of land. He has been cultivating sugarcane and supplying it to a near by sugar co-operative factory. While in his final year of engineering, Ram attended a two day workshop on 'Horticulture opportunities' Organised by the local chamber of commerce. One of the speakers was an expert from Israel. The workshop gave lot of information on the markets, cultivation and how to go about it. This included information on vegetables, fruits and flowers.

Ram was much impressed about the prospects for 'Strawberry cultivation'. What further appealed to him was the excellent export opportunities in Europe, Gulf and the Far East. The project could be set up anywhere and promised a return in excess of Rs. 2,00,000 per acre.

The technical expertise and the strains of California variety of strawberry are locally available. The financial institutions are offering schemes to set up projects on agro - based industries. Ram has decided to become an entrepreneur and a farmer to start strawberry cultivation in 7 acre farm at Rahuri. [25]

Questions :

- i) Analyse the case in detail.
- ii) Discuss how Ram should go about setting this project.
- iii) What are the likely threats and opportunities of this project?

- 6) The head of a large engineering industry was very keen to raise production quickly because it involved a large investment which was not yielding adequate returns. After a lot of trials and errors. When he got frustrated, he took the advice of some friends well - versed in such matters.

He accepted much of their advice but not about appointment of a personnel manager. Among his suggestions there was also a recommendation about fixing grades for various people.

The entrepreneur had earlier indicated great keenness to give liberal grades, but when the actual time came, he gave grades which extended only a couple of years beyond the present salaries of senior people.

Also while grades were fixed up and letters were issued to that effect, no increments were given the following year as promised in the letter.

The engineers and other executives could not remind him about this as it would not be looked upon with favour. However some people did do so but to no effect. Two of the middle - level engineers / technologists senior men were feeling uneasy due to stress and strain but did not leave. It was a specialised industry and they would not have easily got job at a comparable level elsewhere.

Some Issues :-

[25]

- i) Why did the entrepreneur give grades?
- ii) Why were the increments not given the following year, after declaring grades?
 - a) Due to mistake of accounts
 - b) Faulty communication
 - c) Something more basic
- iii) Why did the seniors feel unhappy but did not leave?
- iv) How would this affect in the long term :
 - a) Employees' moral
 - b) Organisation effectivity
 - c) Production & productivity
 - d) profits

Total No. of Cases : 6]

P4339

[5359] - 71

M.Com. (Semester - IV)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - VIII)

Case Studies in Business Administration

(2008 Pattern) (Group - D)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) भाग - I मधील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) भाग - II मधील कोणत्याही तीन केसेस सोडवा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

भाग - I

- 1) 'केस स्टडी' (समस्या अभ्यास) म्हणजे काय? केस स्टडी पध्दतीच्या मर्यादा सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

केस स्टडी सोडविताना त्यामध्ये समाविष्ट असणाऱ्या पायऱ्या / टप्पे स्पष्ट करा.

- 2) केस स्टडी (समस्या अभ्यास) विश्लेषणाची पद्धती आवश्यक त्या उदाहरणासहीत स्पष्ट करा. [10]

किंवा

समस्या अभ्यास (केस स्टडी) पध्दतीचे विविध दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

भाग - II

खाली दिलेल्या प्रश्न (केस) क्र. 3, 4, 5, 6 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न (केसेस) सोडवा.

- 3) लिओ मेडिकल डायग्नॉस्टिक अँड रिसर्च सेंटरने आपल्या पॉली फायबर कॉर्डिओव्हॅस्कुलर व्हाल्व्ह' म्हणजे पॉली फायबर पासून केलेल्या हृदयाच्या झडपेचे पेटंट घेतले आहे, हे खूपच नावीन्यपूर्ण उत्पादन

आहे आणि त्याला खर्चही फार कमी येतो. प्रयोगशाळेत केलेल्या चाचणीत या उत्पादनाची उपयुक्तता व टिकाऊपणा सर्वसाधारण माणसाच्या आयुर्मानापेक्षाही जास्त आढळून आली. या उत्पादनामुळे रूग्णाचे आयुष्य किमान पाच वर्षांनी वाढेल अशी अपेक्षा आहे. वरील सर्व गोष्टी लक्षात घेऊन लिओ मेडिकल डॉयग्रॉस्टिक व रिसर्च सेंटरने हे उत्पादन तयार करण्याचा कारखाना उभारायचे ठरविले. परंतु कंपनीपुढे एक समस्या आहे. हे उत्पादन नवीन असल्यामुळे आणि वैद्यकीय मान्यता अजून मिळाली नसल्यामुळे कंपनी या उत्पादनाविषयी संदेशवहन व विक्रयवृद्धी वाढविण्यासाठी एक विक्री समन्वय अधिकारी नेमू इच्छिते.

प्रश्न :-

- अ) नव्या कारखान्यात उत्पादन संस्था केवळ अंदाजानेच ठरवावी का? तुमच्या मतामागील कारण स्पष्ट करा.
- ब) कुठल्याही संस्थेमध्ये उत्पादन किती करावे हे कशावरून ठरविले जाते?
- क) लिओ मेडिकल सेंटरने विकसित केलेल्या वस्तूच्या विक्री व उत्पादनासाठी कुठल्या गोष्टी आवश्यक आहेत याचा अंदाज तुम्ही कशा प्रकारे घ्याल?
- ड) अशा संस्थेतील उत्पादन व विक्रीच्या कार्याचे संघटन तुम्ही कशा प्रकारे कराल? [25]

- 4) मोठ्या इंजिनिअरिंग डिझायनींग ऑफीसमध्ये प्रकाश हा इंजिनिअर आहे. तो गरीब परंतू शिस्त बध्द कुटुंबातून आला आहे. कुटुंबाला ग्रामीण प्राश्वभूमी आहे. आर्टीटेक्ट हा प्रधान विषय घेऊन तो पधवीधर झाला असला तरी संपूर्ण शिक्षण त्याचे 'कमवा व शिका' योजने अंतर्गत झाले होते. प्रकाश हा बुध्दीमान, क्षमतापूर्ण व कष्टाळू इंजिनिअर आहे. आन त्याचा मूख्य दोष म्हणजे तो धोका पत्करण्यास तयार नसे. स्वतः निर्णय घेण्यास तो तयार नसतो. आणि बहतेकदा अत्यंत शुल्लक व नियमित निर्णय व समस्या तो वरिष्ठांकडे घेऊन जात असे. कोणतेही डिझाईन तयार केले की त्याचा कच्चा मसुदा तो त्याच्या वरिष्ठांकडे मान्यतेसाठी घेऊन जात असे.

प्रकाश हा क्षमता असणारा असल्याने त्याचे वरिष्ठ त्याला वैयक्तीक निर्णय घेण्यासाठी कमी प्रोत्साहन देत असत. वरिष्ठांचा असा विश्वास आहे की, या प्रकारचा दृष्टिकोन त्याच्यात निर्णयक्षमता निर्माण करेल. त्यामुळे नियमित प्रकारच्या निर्णयातून वरिष्ठांची सूटका होईल व प्रकाशमध्ये आत्मविश्वास निर्माण होईल. तथापि प्रकाशच्या वरिष्ठाना प्रकाशला कसे प्रेरित करावे ज्यामुळे तो कामात व निर्णयात पुढाकार घेईल याची नक्की पध्दती ठरत नव्हती.

प्रश्न :-

- अ) सदर समस्या अभ्यासाचे विश्लेषण करा.
- ब) व्यवस्थापक ह्या नात्याने तुम्ही प्रकाशला कसे प्रेरित कराल? कारणासहित स्पष्ट करा. [25]

- 5) एका अभियांत्रिकी महाविद्यालया मधून राम गाडे याला नुकतीच स्थापत्य शास्त्राची पदवी मिळाली होती. अहमदनगरच्या उत्तरेले 40 कि. मी. वर असलेल्या राहूरी या गावातून तो आला होता. त्याच्या वडीलांची तेथे 70 एकर शेती होती यावर ते ऊसाचे उत्पादन करायचे आणि नजिकच्या सहकारी साखर कारखान्याला पुरवठा करायचे.

अभियांत्रिकीच्या शेवटच्या वर्षाला असताना राम गाडे एक दोन दिवसीय कार्यशाळेला हजर राहिले होते. ही कार्यशाळा स्थानिक वाणिज्य मंडळानी आयोजित केली होती. कार्यशाळेचा विषय होता. 'फलोत्पादनातील संधी' या मध्ये एक तज्ञ इस्त्राईल मधुन आले होते. या कार्यशाळेमध्ये त्याला बरीच माहिती मिळाली, या मध्ये बाजारपेठ, उत्पादन आणि ते कशा प्रकारे सुरू करावयाचे यांची माहिती होती. तसेच भाजीपाला, फळे आणि फुले या बाबतच्या माहितीचा देखील यामध्ये समावेश होता.

यामध्ये स्ट्रॉबेरी उत्पादनाकरिता असलेल्या संधी पाहून राम गाडे जास्त प्रभावित झाला. यामध्ये त्याला एक गोष्ट भावली ती म्हणजे या उत्पादनासाठी असलेल्या निर्यातीच्या संधी विशेषतः युरोप, आखातीदेश व पूर्वेकडील देश. हा प्रकल्प कोठेही सुरू करता येणे शक्य होते आणि एकरी रू. 200,000 पेक्षा जास्त प्राप्तीची खात्री होती.

या विषयीचे तांत्रिकी ज्ञान आणि कॉलिफोर्निया जातीचे स्ट्रॉबेरीचे बियाणे स्थानिक पातळीवर उपलब्ध होते. वित्तिय संस्था या शेतीवर आधारित उद्योगाना आर्थिक मदत करायला तयार होत्या. राम ने एक उद्योजक आणि शेतकरी होणाचा निर्णय घेतला. राहूरीच्या फार्मवर त्याने 7 एकरामध्ये स्ट्रॉबेरीची लागवड करावयाचे ठरविले.

प्रश्न :-

- i) वरील समस्येचे सविस्तर विश्लेषण करा.
- ii) हा प्रकल्प त्याने कसा सुरू करावा यावर चर्चा करा.
- iii) या प्रकल्पातील संभाव्य धोके आणि संधी कोणत्या?

[25]

- 6) एका मोठ्या इंजीनिअरिंग उद्योगधंद्याच्या प्रमुखाला त्वरेने उत्पादन वाढवावयाचे होते. कारण या उद्योगात त्याने मोठ्या प्रमाणावर भांडवली गुंतवणुक केली होती, परंतु पुरेसा फायदा होत नव्हता. पुष्कळशा प्रयत्नानंतर जेव्हा तो निराश झाला तेव्हा त्याने या विषयाशी परिचित असणाऱ्या आपल्या मित्रांचा या बाबतीत सल्ला घेतला.

उद्योग धंद्याच्या प्रमुखाने त्यांनी दिलेला बराचसा सल्ला स्वीकारला, परंतु प्रमुखाने त्यांच्या सूचनेनुसार पर्सोनेल व्यवस्थापक नेमला नाही. शिवाय कर्मचाऱ्यांच्या पगाराची श्रेणी ठरवून दिली जावी हा ही सल्ला त्यांनी दिला होता.

प्रमुखाने प्रथम पगाराची श्रेणी ठरवून दिली जाईल असे सांगितले, परंतु जेव्हा श्रेणी ठरविण्याची वेळ आली तेव्हा वरिष्ठ कर्मचाऱ्यांना फक्त दोन पगारवाढी दिल्या. वस्तुतः श्रेणीची पगाराबाबत असलेली पत्रे प्रत्येकाला दिली होती व त्यात श्रेणी देऊ पगार वाढवू असे नमूद केले होते. पण प्रत्यक्षात त्याने पगारवाढ दिली नाही.

अभियंते व इतर व्यवस्थापक यांनी प्रमुखाला याबाबतची आठवण दिली नाही कारण वाढ देण्यास नकारच अपेक्षित होता. काहीनी अशी मागणी केली परंतु मालकाने ती नाकारली दोन तांत्रिक व्यवस्थापकीय अभियंते अस्वस्थ झाले होते, परंतु त्यानी नोकरी सोडली नाही. कारण हा कारखाना एका विशेष विशिष्ट व्यवसायातील असल्यामुळे हे कर्मचारी विशेषज्ञ झाले होते व अशा प्रकारची नोकरी बाहेर कोठेही मिळेल याची त्यांना शाश्वती नव्हती.

काही मुद्दे

- i) मालकाने श्रेणी का दिली?
- ii) पगाराची श्रेणी ठरविल्यानंतर पगारवाढ का दिली नाही? कारण:
 - अ) हिशोबातील चुकांमुळे
 - ब) संदेशवहनाच्या अभावामुळे
 - क) मुळातच वाढ द्यावयाची नव्हती म्हणून
- iii) वरिष्ठ कर्मचारी असमाधानी होते, परंतु कारखान्यातील नोकरी का सोडत नव्हते?
- iv) भविष्य काळात याचा खालील गोष्टीवर काय परिणाम होणार आहे?
 - अ) कर्मचाऱ्यांचे नीतीधैर्य
 - ब) संघटनेची कार्यक्षमता
 - क) उत्पादन आणि उत्पादकता
 - ड) नफा

[25]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4340

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 73

M.Com. - (Part - II) (Optional Paper)

Case Studies in Commercial laws and Practices (External)

(2008 Pattern) (Paper - VIII) (Semester - IV)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions carry equal marks.*
- 2) *Solve any four questions.*

Q1) Shri. Sinha is a scientist in space research. He discusses a scientific principle with his colleagues. one of the colleagues shri. P.C.- mishra uses the principle and invents working device based on the same principle, Another colleague shri A.R. Roy who was Instrumental in suggesting the manner of putting in place the arrangement of the mechanical device claims himself that he is true and first inventor and applies for the patent.

Discuss in detail.

- i) The relevant provisions of patent law.
- ii) Is Shri A.R. Roy entitled to apply for the patent or not?
- iii) In case not,who out of the three can apply for the patent.

Q2) Rajaram patil wrote a novel named 'Mera hindustan' in the year 2011. The novel was very popular and famous in hindi. In the year 2013 shri. Ravindra. ubale made a film named". Mera Pyara Hindustan". this film was very popular and was collecting excellent revenue. Rajaram file case against ravindra claiming that the movie was based on his novel "Mera hindustan" and be claimed the royalty amount from ravindra ubale.

Revindra arqued that the film was his own creation and some events which are similar is only the coincidance & denied the claim.

Discuss the claim in detail & also comment on the demand by rajaram patil whether he is entitle for royalty or not?

P.T.O.

Q3) In an E-Trade aprecancent, Signature is based exclusive on asymeric methods or techniques. It has been described as a special door which can be opened with four keys. The two keys on every side of the door, and each of these keys belong to a single party, both the parties stand respectively on each side of the door and both of them have different keys. One of them is co-incident with the key possessed by the other party. Since they have agreed on the shape and notches in the key (Public key) : However, the other party is not, and none of the parties knows exactly, what kind of notches the other key will have. One thing is sure that the door can only. be opened when the four keys are in it. once both. the parties have locked the keys into the door it is possible to open it and for the parties to be sure that,they can negotiate through that open door safely without fear that an outsider might interfere in their business. Discuss with reference to authantication of electronic records using digital signature.

Q4) Shri S.P. Morgan started using the mark 'Container' as a trademark for his freight containers. He spent a huge amount on the advertisement of such freight containers. so that they become very popular in the market.After ten years he applied for registration on the ground that his freight containers acquired 100% distinctiveness. The registrar refused registration of trade mark objecting that the trademark was descriptive word directly Indicating the nature and character of the goods of the tredor. Discuss the case with reference to the relevent provisions necessary for the registration of trade mark and advice shri. S.P. Morgan to depend registrar's objection.

Q5) Write short notes (Any 2)

- i) Types of Research.
- ii) Research Design.
- iii) Primary & Secondary source of data.

Total No. of Questions : 5]

P4340

[5359] - 73

M.Com. - (Part - II) (Optional Paper)

Case Studies in Commercial laws and Practices (External)
(2008 Pattern) (Paper - VIII) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
2) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

प्र.1) श्री सिन्हा हे अंतराळ संशोधनातील एक शास्त्रज्ञ आहेत. ते आपल्या सहकाऱ्यांसोबत एका शास्त्रीय मुलतत्वाची चर्चा करित असतात. त्यांच्या सहकार्यांपैकी श्री. पी. सी मिश्रा यांनी त्या मुलतत्वाचा वापर करून त्याच्या आधारे एका अंतरीक्ष उपकरणाचा शोध लावला. त्यांचे दूसरे सहकारी अे. आर रॉय हे साधनिक असून त्यांनी त्या उपकरणाचा अंतरीक्ष उड्डाणासाठी यांत्रिक पध्दतीचे निर्देशन केले त्यामुळे त्या उपकरणाचे ते खरे प्रथम संशोधक आहेत, असा दावा करून पेटंट मिळविण्यासाठी त्यांनी अर्ज केला आहे.

सविस्तर चर्चा करा.

- अ) पेटंट कायद्याच्या पेटंट मिळविण्यासाठीच्या तरतूदी
ब) श्री रॉय यांना पेटंट मिळविण्यासाठी अर्ज करण्याचा अधिकार आहे का ?
क) जर नसेल तर त्या तिघांपैकी पेटंटसाठी कोण अर्ज करू शकेल ?

प्र.2) वर्ष 2011 मध्ये राजाराम पाटील यांनी मेरा हिंदूस्थान नावाची कादंबरी हिंदी मध्ये लिहीली होती. हिंदी मध्ये हि कादंबरी लोकप्रिय झाली होती. वर्ष 2013 मध्ये श्री रविंद्र अुबाळे यांनी “मेरा प्यारा हिंदूस्थान नावाचा हिंदी सिनेमा प्रदर्शित केला. हा सिनेमा खूप लोकप्रिय झाला व सिनेमाने खूप आर्थिक कमाई सुध्दा केली होती. श्री. राजाराम पाटील यांनी श्री रविंद्र अुबाळे विरूध्द न्यायालयात दावा दाखला केला व असे सांगितले की सदरचा सिनेमा हा श्री. पाटील यांच्या कादंबरीवर आधारित आहे. त्यामुळे त्यांनी रॉयल्टीची मागणी केली. श्री अुबाळंनी असे म्हणणे मांडले की सिनेमा ही त्यांची स्वतःची निर्मिती आहे व सिनेमातील

काही प्रसंगांची कादंबरीतील प्रसंगांशी साम्य असणे हा निव्वळ योगायोग आहे. म्हणून अुबाळे यांनी पाटील यांची मागणी अमान्य केली.

सदर मागणीविषयी सविस्तर चर्चा करा. श्री. राजाराम पाटील यांच्या मागणीवर आपले मत नोंदवा, ते रॉयल्टी मिळवण्यासाठी पात्र आहेत कि नाही ?

प्र.3) इ - व्यापारांतर्गत स्वाक्षरी ही फक्त प्रमाणबद्ध पध्दती किंवा तंत्रावर अवलंबून आहे. सदर स्वाक्षरी ही विशेष दरवाजा म्हणून स्पष्ट करण्यात आली असून तो दरवाजा चार चाव्यांच्या द्वारे उघडला जावू शकतो. या दरवाजाच्या दोन्ही बाजूस प्रत्येकी दोन चाव्या लागतात आणि त्या दोन चाव्यांपैकी एक चावी एक पक्षाच्या मालकीची असते. दरवाजाच्या प्रत्येक बाजूला दोनही पक्ष भिन्न - भिन्न चाव्यांसोबत क्रमाने उभे राहतात. दोन पक्षांपैकी एका पक्षाच्या ताब्यात योगायोगाने दुसऱ्या पक्षाची चावी येवू शकते, कि ज्या द्वारे ते त्या चावीच्या आकार आणि खाचा संबंधीत चावीच्या आहेत (जनतेची चावी) असे मान्य करतात. परंतु दुसऱ्या अगर अन्य कोणत्याही पक्षाला दुसऱ्या चावीला कोणत्या प्रकारच्या खाचा आहेत हे माहित नसते तथापि, हे मात्र निश्चित आहे की जोपर्यंत योग्य त्या चार चाव्या दरवाजाच्या कुलुपाला तो उघडला जाईल याची शाश्वती दर्शवितात, त्यानंतर ते दरवाजा सुरक्षित आणि कोणत्याही भयाशिवाय उघडण्यासंबंधीची बोलणी करतात. या प्रकारच्या त्यांच्या बोलणीच्या व्यवसायात बाह्य व्यक्तीला हस्तक्षेप करता येईल. इलेक्ट्रॉनिक कागदपत्रांच्या अधिकृततेच्या संदर्भात संगणक स्वाक्षऱ्यांचा अवलंब करून चर्चा करा.

प्र.4) श्री एस पी मॉरगन यांनी आपल्या 'भाडोत्री कंटेनर्स' साठी 'कंटेनर्स' या चिन्हाचा व्यापारी चिन्ह म्हणून वापर करण्यास सुरूवात केली, त्या व्यापारी चिन्हाच्या जाहिरातीवर त्यांनी प्रचंड खर्च केला. त्यामुळे त्या चिन्हाला बाजारपेठेत फार प्रसिध्दी मिळाली, दहा वर्षांनंतर त्या भाडोत्री कंटेनर्सला शंभरटक्के भिन्नावदर्शक नाविन्यता प्राप्त झाल्यामुळे त्यांनी ट्रेड मार्क्स नोंदणीसाठी अर्ज केला. तथापि व्यापारी चिन्ह हे स्पष्टीकरणात्मक शब्द असून तो शब्द व्यापाऱ्याच्या मालाचे स्वरूप व गुणवैशिष्ट्ये दर्शवितो, या हरकतीवर निबंधकाने त्या व्यापारी चिन्हाची नोंदणी नाकारली आहे. या समस्येच्या संदर्भाने व्यापारी चिन्ह नोंदणी संबंधी आवश्यक असणाऱ्या तरतुदींची चर्चा करा. आणि निबंधकाच्या हरकतीस प्रतिवाद करण्यासाठी श्री एस पी मॉरगन यांना मार्गदर्शन करा.

प्र.5) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

- अ) संशोधनाचे प्रकार
- ब) संशोधन आराखडा.
- क) माहिती / तथ्याचे प्राथमिक व दुय्यम स्रोत.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4341

[Total No. of Pages : 4

[5359]-74

M.Com. (Semester - IV)

Group - F : Co-Operation and Rural Development
Recent Advances in Co-Operation and Rural Development
(2008 Pattern) (Special Paper - VII) (New)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What are the reasons for sickness of co-operative units?

OR

Describe the social responsibilities of the co-operative institutions.

Q2) What has been the impact of globalisation on co-operative institutions?

OR

What measures should co-operatives adopt for meeting global challenges?

Q3) "Self help groups are an innovation for rural development" ____ Discuss.

OR

What are the various problems faced by the self groups today?

Q4) What are the main causes of farmer's suicides in vidarbha region of maharashtra?

OR

What is self sustaining rural development?

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any two)

- a) Co-operative leadership
- b) Formation of self help group
- c) Co-operative principles.
- d) Objectives of co-operation.

Total No. of Questions : 5]

P4341

[5359]-74

M.Com. (Semester - IV)

Group - F : Co-Operation and Rural Development
Recent Advances in Co-Operation and Rural Development
(2008 Pattern) (Special Paper - VII) (New)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) सहकारी उद्योगसंस्थांच्या आजारपणामागील कारणे कोणती आहेत?

किंवा

सहकारी संस्थांची सामाजिक जबाबदारी विशद करा.

प्र.2) सहकारी संस्थांवर जागतिकीकरणाचा कोणता परिणाम झालेला आहे?

किंवा

जागतिकीकरणाची आव्हाने पेलण्यासाठी सहकारी संस्थांनी कोणते उपाय योजले पाहिजेत?

प्र.3) “स्वयंसहाय्यता गट हे ग्रामीण विकासाच्या दृष्टीने नाविण्यपूर्ण तंत्र आहे” – चर्चा करा.

किंवा

आज स्वयंसहाय्यता गटांसमोर कोणत्या समस्या आहेत?

प्र.4) विदर्भातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्तेमागील प्रमुख कारणे कोणती आहेत?

किंवा

आत्मनिर्भर ग्रामीण विकास म्हणजे काय?

प्र.5) टीप लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) सहकारी नेतृत्व
- ब) स्वयंसहाय्यता गटाची स्थापना
- क) सहकाराची तत्वे
- ड) सहकाराची उद्दिष्टे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4342

[Total No. of Pages : 4

[5359]-76

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)

ADVANCED BANKING AND FINANCE (Special Paper - VII)

Recent Advances in Banking and Finance

(Group - G) (2008 - Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is a fee based and fund based service? "The entry of Private sector banks has seen banks depend more on fee based services than fund based." Do you agree? Explain.

OR

What do you understand by financial inclusion? Mention at least three recently introduced schemes of the Government of India that have demonstrated a serious effort of the government in achieving financial inclusion. Briefly explain how they attain the objective of financial inclusion.

Q2) What are the benefits of introduction of technology in banking? Explain the benefits using each of the technological developments that has taken place in the field of banking.

OR

What are different technologies introduced in banking? Explain the technological development in banking with reference to full computerization of banks. Detail out the advantages you see because of full computerization of banks in India.

Q3) Explain in detail the following non banking institutions -

- a) Factoring and forfeiting companies.
- b) Asset Reconstruction Companies.

P.T.O.

OR

Differentiate between money and capital market. Explain the recent developments in the Indian money market with reference to the following -

- a) Money market derivative
- b) Collateralized borrowing and lending obligations.

Q4) What is capital market? Account for the developments in the primary capital market.

OR

How would you distinguish between custodians and depositories? Explain in detail the working of the depositories.

Q5) Write notes on (Any two)

- a) Mergers and Acquisition in Banks - Concept and forms.
- b) NEFT
- c) Capital Market derivatives
- d) Changing trends in foreign institutional investments.

Total No. of Questions : 5]

P4342

[5359]-76

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)

ADVANCED BANKING AND FINANCE (Special Paper - VII)

Recent Advances in Banking and Finance

(Group - G) (2008 - Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) शुल्काधारित आणि निधीआधारित सेवा म्हणजे काय? “खाजगी क्षेत्रातील बँकांच्या प्रवेशामुळे बँका निधी ऐवजी शुल्काधारित सेवां वर जास्त निर्भर आहेत” तुम्ही यांच्याशी सहमत आहात काय? स्पष्ट करा.

किंवा

वित्तिय समावेश म्हणजे काय? भारत सरकारने अलिकडच्या काळात आणलेल्या कोणत्याही तीन योजना ज्या भारत सरकारचे वित्तिय समावेशाचे गंभीर प्रयत्न दाखवून देत आहेत त्या नमूद करा. या योजना वित्तिय समावेशाचे उद्दिष्ट कसे प्राप्त करू शकतील ते थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.2) बँकांमधील तंत्रज्ञानाच्या ओळखीचे काय फायदे आहेत? बँकिंग क्षेत्रात झालेल्या प्रत्येक तंत्र वैज्ञानिक विकासाचे उदाहरण घेऊन झालेले फायदे स्पष्ट करा.

किंवा

बँकांमध्ये परिचयात आणलेले विविध तंत्रज्ञान कोणते? बँकांमधील तंत्रवैज्ञानिक विकास ‘संपूर्ण संगणकीकरण’ चा संदर्भ घेऊन स्पष्ट करा. भारतातील बँकांमध्ये संपूर्ण संगणकीकरणामुळे झालेले फायद्याचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.3) खालील बँकेतर वित्तिय संस्था सविस्तर स्पष्ट करा.

- अ) अडत आणि फोरफेटिंग कंपनी
ब) मत्ता पुनर्बांधणी कंपनी

किंवा

नाणे आणि भांडवल बाजारातील फरक स्पष्ट करा. भारतीय नाणे बाजारातील अलिकडच्या काळातील विकास खालील विकासांना अनुसरून स्पष्ट करा.

- अ) नाणेबाजारातील अनुजात
- ब) सांपाश्विक (पैसे उसने) देणे घेणे संदर्भातील बंधने

प्र.4) भांडवल बाजार म्हणजे काय? प्राथमिक भांडवल बाजारातील विकासाचा लेखा द्या.

किंवा

अभिरक्षक आणि निक्षेपस्थान यांमधील फरक तुम्ही कसा कराल? निक्षेपस्थानाची कार्य पध्दती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5) टीप लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) बँकांमधील विलीनीकरण आणि संपादन – संकल्पना आणि प्रकार.
- ब) एन ई एफ टी
- क) भांडवल बाजारातील अनुजात
- ड) विदेशी संस्थात्मक गुंतवणुकीतील बदलते प्रवाह.

Total No. of Cases : 7]

SEAT No. :

P4343

[Total No. of Pages : 6

[5359] - 77

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)

ADVANCED BANKING & FINANCE

Case Studies in Banking and Finance

(2008 Pattern) (Special Paper - VIII) (Group - G)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *Solve any five cases from the following.*
- 2) *All cases carry equal marks.*
- 3) *Answers must be to the point.*

- 1) Ms Mandakini fills fuel at a Petrol pump near the University gate. She swipes her debit card for payment. The petrol pump fails to generate a debit note for the amount of petrol filled by her but her savings banks account with the bank gets debited for the said amount. The owner of the petrol pump pleads that his record does not reveal 'transaction complete' and hence requires her to settle the payment in cash. Now the lady has her account debited for the said amount and she is required to pay the amount in cash as well. What recourse does this lady have against such wrongful debit? Explain in detail the steps she is required to follow to ensure that she is not made to pay twice.
- 2) Can a banker use his right of set-off in the following cases? Explain in detail, why or why not?
 - a. There is a credit balance in the account of Mr M. The banker wishes to set this off against an overdraft in the joint names of Mr M and Mr N.
 - b. Dravid is guarantor for a loan granted by a Bank to Shamal. The loan has become sticky. There is a credit balance in Dravid's account. The banker wishes to set it off against David's liability as a guarantor.
 - c. Amar has an account with the bank, which has remained overdrawn for a long time. Meanwhile Amar obtains a legal representation to the estate of his deceased uncle Mr Aditya, who too had a current account with the same bank. By virtue of such legal representation, Amar goes to the bank to withdraw the credit balance in Aditya's account, but the bank manager wants to set it off against the overdraft in Amar's account.

P.T.O.

- 3) Mr Joshi S.V. has a joint fixed deposit account with his father. The fixed deposit account clearly mentions payable to “either or survivor”. Mr Joshi’s father dies. Mr Joshi approaches the banker with a demand for encashing the fixed deposit premature. The banker refuses to encash the fixed deposit on the pretext that the deposit accounts that are in joint names cannot be closed premature if one of the joint account holders dies before its maturity and hence the deposit would become payable to the survivors only on the maturity of the deposits. Is the banker correct in his approach? How can Mr.Joshi get access to his own funds? Justify every answer of yours.
- 4) A hypothetical balance sheet of a bank reveals an asset position as shown below -

Sr. No.	Details of Assets	Market Value (Rs. in Crore)
1	Cash and Balances with the RBI	1200
2	Bank Balances	1300
3	Investments	
	a) Government	5600
	b) Banks	1100
	c) Others	6005
4	Advances (Net)	16500
5	Other Assets	2350
6	Total Assets	34055

All banks are required to compute their risk weighted assets. On the basis of the information in the accompanying table calculate the credit risk associated with the investments of the bank. Attach suitable risk weights taking into consideration the nature of investment (Asset). Prepare a fresh table adding two columns to the right for a) Risk weights attached by you to each asset and b) Amount of the Risk weighted assets.

- 5) A Bank is approached by a customer who wishes to open a current account in the bank. But being new in the city he neither has an address proof nor does he have an introducer who could introduce him to the bank. What would you do as a banker in this case? Do you think your approach would be different if he chooses to open savings account or fixed deposit account instead of a

current account? Do you think you would permit a safe deposit vault facility without a valid introduction? Explain your answer in each of the cases.

- 6) Mr Madhurkar Chandrakant has a savings bank account with Mahan Bank. The bank runs a network of ATMs. Mr madhurkar swipes his debit card at an ATM other than his own bank's. His account is debited but the amount is not dispensed from the ATM machine. He asks you for an advice as to how to recover the amount wrongfully debited from his account. What would be your advice? How would you guide him if the bank does not credit the sum wrongfully debited from his account even after long perusals? Explain your answer using appropriate bank laws.
- 7) What would be your action in case of the cheques of following kind received by you for clearing. Reason out your action.
- a. Cheque dated February 2017, presented on 1st March 2017
 - b. Cheque dated 3rd June 2017, presented on 4th September 2017
 - c. Cheque dated 12th March 2017, presented on 7th January 2017
 - d. Cheque dated 17th April 2017, presented on 8th July 2017.
 - e. What would the payee of the cheques in case 'c' and case 'd' be called?
 - f. The banker makes the payment according to the apparent tenor of the cheque. What would such a payment be called?

[5359] - 77

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)
ADVANCED BANKING & FINANCE
Case Studies in Banking and Finance
(2008 Pattern) (Special Paper - VIII) (Group - G)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) खालीलपैकी कोणत्याही 5 दाखले अभ्यासांची उत्तरे द्या.
2) सर्व दाखल्यांना समान गुण आहेत.
3) उत्तरे मुददेसूद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- 1) विद्यापीठाच्या प्रवेशद्वाराजवळील पेट्रोलपंपावर मंदाकिनी पेट्रोल भरते. पैसे प्रदानासाठी ती आपले डेबिट कार्ड वापरते. पेट्रोल पंप चालकास सदर व्यवहाराची पोहोच (पावती) मिळत नाही. पण मंदाकिनीच्या बचतखात्यातून सदर व्यवहाराची रक्कम वजा होते. पंपचालक मंदाकिनीकडून पेट्रोलच्या रोख रकमेची मागणी करतो व सदर रक्कम त्यांना न मिळाल्याचेही निदर्शनास आणून देतो. मंदाकिनीच्या खात्यातून रक्कम वजा झाली असून तिला तितकीच रक्कम रोख देखील अदा करावी लागत आहे. अशा प्रकारे झालेल्या चुकीच्या वजावटीच्या विरोधात मंदाकिनी काय मार्ग अवलंबू शकते? त्यांना दोन वेळा रक्कम अदा करावी लागणार नाही यासाठी त्यांना काय पाऊले उचलावी लागतील.
- 2) खालील उदाहरणांत बँकर आपला वजावटीचा अधिकार वापरू शकतो काय? का किंवा का नाही सविस्तर स्पष्ट करा.
- अ) श्री 'म' यांच्या खात्यातील जमा रक्कम बँक श्री 'म' आणि श्री 'न' यांच्या अधिकर्ज खात्यावरील थकित रक्कम वसूल करण्यासाठी वापरू इच्छिते.
- ब) शामल ला दिलेल्या कर्ज रकमेसाठी श्री द्रविड हे जामिन आहेत. शामल ने कर्ज थकविले आहे. द्रविड यांच्या खात्यामध्ये जमा शिल्लक आहे. शामलचे जामिनदार म्हणून द्रविड यांचे बँकेकडील दायित्व या धरतीवर बँकर त्यांच्या खात्यातील जमा रकमेतून शामलची थकबाकी वसूल करू इच्छिते.

क) श्री अमर यांचे अधिकर्ज खूप काळासाठी थकित आहे. श्री अमर आपले मयत काका श्री आदित्य यांच्या संपदेवर वैध प्रतिनिधीत्व मिळवितात. वैध प्रतिनिधी या नात्याने अमर आपल्या मयत काकांच्या खात्यातील रक्कम काढण्यासाठी बँकेत जातात. पण बँक व्यवस्थापक सदर जमा रक्कम अमर यांच्या थकित अधिकर्जचे प्रदान करण्यासाठी वापरू इच्छितो.

3) श्री जोशी एस. व्ही यांचे त्यांच्या वडिलांबरोबर संयुक्त मुदत ठेव खाते आहे. सदर खाते हे ““either or survivor” या तत्वावर प्रदान करण्यायोग्य आहे. श्री जोशी यांचे वडील मरण पावतात. श्री जोशी या मुदतठेवीतील रक्कम मुदतपूर्व काढण्यासाठी बँकेत जातात. पण बँकर पैसे देण्यास नकार देतो कारण त्यांच्या म्हणण्याप्रमाणे संयुक्त खात्यातील रक्कम ह्यात खातेदारास मुदत ठेवीच्या परिपक्वतेच्या दिवशीच मिळू शकते जर संयुक्त खात्यातील एक ठेवीदार ठेव परिपक्व होण्याच्या आधिच मरण पावला. बँकर आपल्या म्हणण्यामध्ये व निर्णयामध्ये बरोबर आहे काय? श्री जोशी यांना आपली रक्कम कशी मिळेल? आपल्या प्रत्येक उत्तराचे समर्थन करा.

4) बँकेचे एक काल्पनिक ताळेबंद बँकेच्या मत्तेची परिस्थिती दर्शवित आहे. सर्व बँकांना त्यांच्या जोखिम भारित मत्तेची मोजणी करावी लागते. सोबत दिलेल्या तक्त्याच्या आधारावर बँकेच्या गुंतवणुकीशी निगडित असलेली पतजोखिम किती त्याचा हिशेब करा.

Sr No.	Details of Assets	Market Value (Rs. in Crore)
1	Cash and Balances with the RBI	1200
2	Bank Balances	1300
3	Investments	
	a) Government	5600
	b) Banks	1100
	c) Others	6005
4	Advances (Net)	16500
5	Other Assets	2350
6	Total Assets	34055

तुम्ही तुमच्या निर्णयक्षमतेनुसार व गुंतवणुकीच्या (मत्तेच्या) स्वरूपानुसार योग्य तो जोखिमभार वापरू शकता.

सोबतच्या तक्त्यामध्ये दोन स्वतंत्र स्तंभाची भर टाकून नवीन तक्ता तयार करा. दोन नवीन स्तंभांपैकी एकात

अ) प्रत्येक मत्तेस आपण लावलेला जोखिम भार दाखवा, तर दुसऱ्यात

ब) जोखिम भारित मत्तेची रक्कम लिहा.

- 5) बँकेत एक व्यक्ति चालू खाते उघडण्यासाठी जातो. पण शहरात नवीन असल्यामुळे त्याकडे ओळखकर्ता आणि घरच्या पत्यासंदर्भातील कागदपत्रे नाहीत. या परिस्थितीत सदर व्यक्तीची बँकरला ओळख कोण करून देऊ शकते? सदर व्यक्तीने चालू खात्याऐवजी बचत किंवा मूदत ठेव खाते उघडायची इच्छा दाखविली असती तर आपण हे प्रकरण वेगळ्या पद्धतीने हाताळले असते काय? कोणताही वैध परचिय नसताना तुम्ही सुरक्षा जमा कक्ष सुविधा उपलब्ध करून द्याल का? आपले प्रत्येक उत्तर स्पष्ट करा.
- 6) महान बँकेत श्री चंद्रकांत मधुरकर यांचे बचत खाते आहे. चंद्रकांत आपल्या बँकेत ATM मधून रक्कम काढण्याचा प्रयत्न करतात. खात्यातून रक्कम वजा होते पण त्या ए.टी. एम मधून त्यांना पैसे मिळत नाहीत. आपल्या खात्यातून चुकीने वजा झालेली रक्कम परत कशी मिळू शकते याबद्दल ते तुमचा सल्ला मागतात. तुमचा त्यांना काय सल्ला असेल? खूप पाठपुरावा केल्यानंतर देखील जर बँकेने चुकीने वजा कलेली रक्कम त्यांच्या खात्यात परत जमा केली नाही तर तुम्ही त्यांना कशाप्रकारे मार्गदर्शन कराल. योग्य ते बँक कायदे वापरून आपले उत्तर स्पष्ट करा.
- 7) खालील प्रकारचे धनादेश निरसनासाठी आपल्याकडे आल्यास आपली कृती काय असेल? तुमच्या कृतीचे कारण द्या.
- अ) फेब्रुवारी 2017 चा धनादेश, मार्च 01, 2017 रोजी प्रस्तुत झाला.
- ब) 03 जून 2017 चा धनादेश 4 सप्टेंबर 2017 रोजी प्रस्तुत झाला.
- क) 12 मार्च 2017 रोजीचा धनादेश, 07 जानेवारी 2017 रोजी प्रस्तुत झाला?
- ड) 17 एप्रिल 2017 रोजीचा धनादेश 08 जुलै 2017 रोजी प्रस्तुत झाला?
- इ) 'क' आणि 'ड' या प्रश्नांमधील आदात्यास काय संबोधिले जाईल?
- फ) 'जसे दिसेल तसे' या तत्वावर बँकर पैशाचे प्रदान करतो. अशापकारच्या प्रदानास काय म्हणतात?

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4344

[Total No. of Pages : 4

[5359]-78

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - VII)

Recent Advances in Marketing

(2008 - Pattern) (Group - H)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is strategic marketing management? Explain the need, Nature and scope of strategic marketing management. **[20]**

OR

Explain the ethics and social responsibility in Integrated marketing communication. **[20]**

Q2) State the meaning of relationship marketing what are the competitive advantages through relationship marketing in India. **[20]**

OR

Define 'Channel of Distribution'. Explain different types of channels of distribution. **[20]**

Q3) What is retailing? Elaborate the significance and importance of retailing in present Indian scenario. **[20]**

OR

Define 'Strategic Service Management'. Explain sustainable competitive advantages of strategic service management. **[20]**

P.T.O.

Q4) Explain relationship marketing in Industrial and consumer markets. **[20]**

OR

Elaborate the concept, Components and significance of supply chain management. **[20]**

Q5) Write short notes on (Any two) **[20]**

- a) Strategic Identification
- b) AIDA Model
- c) Retail Supply chain management
- d) Strategic role of services.

Total No. of Questions : 5]

P4344

[5359]-78

M.Com. (Part - II) (Semester - IV)
ADVANCED MARKETING (Special Paper - VII)
Recent Advances in Marketing
(2008 - Pattern) (Group - H)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठीमूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) व्युत्हरचनात्मक विपणन व्यवस्थापन म्हणजे काय? व्युत्हरचनात्मक विपणन व्यवस्थापनाची गरज, स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

एकात्मिक विपणन संदेशवहन मोहिमेमध्ये आचार संहिता आणि सामाजिक जबाबदारी स्पष्ट करा.

प्र.2) 'विपणन संबध अर्थ विशद करा. विपणन संबधातून भारतात मिळणारे स्पर्धात्मक फायदे कोणते? [20]

किंवा

'साखळी वितरण' व्याख्या सांगा. साखळी वितरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) किरकोळ विक्री म्हणजे काय? भारतात सद्यास्थितीत असणारे किरकोळ विक्रीचे महत्व विशद करा. [20]

किंवा

'व्युत्हरचनात्मक सेवा व्यवस्थापन' व्याख्या द्या व्युत्हरचनात्मक सेवा व्यवस्थापनाचे शाश्वत स्पर्धात्मक फायदे स्पष्ट करा.

प्र.4) औद्योगिक आणि ग्राहक बाजारात संबंध विपणन स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

साखळी पुरवठा व्यवस्थापनाची संकल्पना स्पष्ट करून साखळी पुरवठा व्यवस्थापनाचे घटक व महत्व सविस्तर विशद करा.

प्र.5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) व्युत्तरचनात्मक ओळख
- ब) ए आय डी ए मॉडेल
- क) किरकोळ साखळी पुरवठा व्यवस्थापन
- ड) सेवेतील व्युत्तरचनात्मक भूमिका

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P4345

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 79

M.Com. - II (Semester - IV)

ADVANCED MARKETING

Case Studies in Advanced Marketing

(2008 Pattern) (Paper - VIII)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *Part I carries 25 marks and Part II carries 75 marks.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - I

Q1) Describe various approaches to case study. **[10]**

OR

What are the types of cases? What are the benefits of case study?

Q2) Write short notes (Any three) : **[15]**

- a) Purposes of case study
- b) Limitations of case study.
- c) Steps in solving case study.
- d) Case study as a tool of marketing research.

PART - II

Attempt any three cases from the following :

Q3) Case No. 1 **[25]**

Supreme Auto is a Mumbai based automobile company. It has designed and developed a 250 cc Cruiser Bike especially for those customers who want to enjoy biking. Company intends to launch this bike in selected big cities of India. As a marketing manager what are the steps you would like to take while launching this costly motor cycle?

P.T.O.

Q4) Case No. 2

It is understood that there is a good market for Indian sculptures and paintings in Dubai. Prepare a marketing plan for successful sell of such products in this country. **[25]**

Q5) Case No.3

You are appointed as a marketing manager in a hyderabad based company which manufactures water purifiers. Company wants to enter maharashtra state. you are expected to imagine a marketing plan and suggest suitable marketing strategies in this context. **[25]**

Q6) Case No. 4

Ajay and vijay, who live in kolhapur, are the partners in a 'mandap' construction business. citizens in this area are financially sound and religious in nature. They celebrate all the family functions and social occasions with enthusiasm and by having 'mandaps'. although Ajay and Vijay are getting few orders, it is understood that customers complain about the lack of option in style, design and design of 'mandap'. Rajesh, their school-mate, who has just obtained MBA qualification with marketing elective, recommended a success formula to them. According to rajesh, Target marketing and product differentiation will do magic to their business. Please explain Rajesh suggestion to Ajay and Vijay. Do you have any other marketing strategies to increase the sales of Ajay and Vijay? **[25]**

Total No. of Questions : 6]

P4345

[5359] - 79

M.Com. - II (Semester - IV)

ADVANCED MARKETING

Case Studies in Advanced Marketing

(2008 Pattern) (Paper - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) भाग 1 साठी 25 गुण आहेत. भाग 2 साठी 75 गुण आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

भाग - I

प्र.1) केस स्टडी संदर्भातील विविध दृष्टीकोन वर्णन करा.

[10]

किंवा

केसेसचे कोणते प्रकार आहेत? केस स्टडीचे कोणते फायदे आहेत?

प्र.2) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

अ) केस स्टडीची उद्दिष्टे

ब) केस स्टडीच्या मर्यादा

क) केस स्टडी सोडवण्याच्या पायऱ्या

ड) केस स्टडी - विपणन संशोधनाचे साधन

भाग - II

खालीलपैकी कोणत्याही तीन केसेस सोडवा.

प्र.3) केस न. - 1

[25]

सुप्रीम ऑटो ही मुंबईस्थित ऑटोमोबाइल कंपनी ओह. ज्यांना मोटार सायकल चालवण्याचा आनंद उपभोगायचा आहे. अशा ग्राहकांसाठी कंपनीने एका 250 सी.सी.क्यूझर बाइकची रचना केली आहे. भारतातील मोजक्या मोठ्या शहरात कंपनीला ही मोटारसायकल विकावयाची आहे. मार्केटिंग मॅनेजर या नात्याने ही खर्चिक मोटारसायकल बाजारपेठेत सादर करण्यासाठी तुम्ही काय पावलं उचलाल?

प्र.4) केस नं. - 2

[25]

दुबईमध्ये भारतीय शिल्पकृतींना आणि पेंटिंग्जना खूप चांगली बाजारपेठ आहे, असं समजलं आहे. या वस्तू दुबईमध्ये विकण्यासाठी विपणन योजना तयार करा.

प्र.5) केस नं. - 3

[25]

वॉटर प्युरीफायर्सचं उत्पादन करणाऱ्या हैदराबाद स्थित कंपनीमध्ये तुमची मार्केटिंग मॅनेजर म्हणून नेमणूक झाली आहे. आता या कंपनीला महाराष्ट्र राज्यात या वस्तूंची विक्री करावयाची आहे. या संदर्भात तुम्ही विपणन योजना तयार करा आणि सुयोग्य विपणन व्यूहरचना सूचवा.

प्र.6) केस नं. - 4

[25]

अजय आणि विजय हे कोल्हापूर निवासी असून ते मांडव बांधण्याच्या व्यवसायात भागीदार आहेत. या भागातील रहिवासी आर्थिकदृष्ट्या संपन्न, असून भाविक वृत्तीचे आहेत. ते सर्व कौटुंबिक कार्ये आणि सामाजिक उपक्रम मोठ्या उत्साहाने व मंडप घालून साजरे करतात. जरी अजय आणि विजय यांना थोडी कामं मिळत असली, तरी असं समजलंय की मांडवांची रचना व आकार याबाबत काही पर्याय नसल्याबाबत ग्राहक तक्रार करत आहेत त्यांचा शाळकरी मित्र राजेश ने नुकतीच मार्केटिंग विशेष विषय असलेली एम.बी.ए. ही पदवी प्राप्त केली आहे. त्याने या दोघांना यशाचा मंत्र सुचवला आहे. राजेशच्या मते - टारगेट मार्केटिंग आणि प्रॉडक्ट डिफरेंशिएशन यांच्यामुळे त्यांच्या व्यवसायात जादूई फरक पडेल. अजय आणि विजयच्या विक्रीमध्ये वाढ होण्यासाठी तुमच्याकड अन्य काही विपणन व्यूहरचना आहे का?

